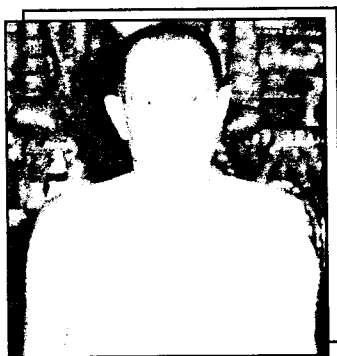

ที่ระลึก

งานทำบุญฉลองครบ ๕ รอบ

พระครูปริยัตยานุวัณฺโณ

(แห่ฉ้น ฟ้าสุโก ปช.๕ นธ.๑๐)

รองเจ้าคณะอำเภอเมืองสามสิบ

เจ้าอาวาสวัดเมืองสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

วันอาทิตย์ที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๓

ปริยัตยานุสัณฺหิต

อสังกตอภิสัมภ

ครบเบญจมาสุปริวัฏ
 มงคลอนามและกัปป
 สัมปติภากรรณ-
 อ่าไพโรธณะกัปป
 ปวงคิณยะธรรมาภิธาน
 การกิจพระศาสนามิเร้อง

ปริยัตยานุ
 อมฺเหฐโสภาณ
 คมมาประลอบจน
 รุโรธนาธ
 ธุระกัณเณโสภณ
 ปริยติธัมม

อินทรวินัยอภิสัมภ

อารามกัณเณ-
 "ผาสุ" ๕ ปว
 ขอานุภาพอรรพ
 ไตรรัตนานันต์
 ภิญโญธวัช
 แฉกษณพระไทรรณ

ฉะยะภาคทิมพร
 สัมณากัณเณ
 ณ อภิสัมภ
 สยะเดชคณนธ
 อภิบาลประคัมคธ
 พระกัณเณและฉา

อินทรวินัยอภิสัมภ

ฐ่งเข้าวิหคคา
 ทนายธินธรรณ
 อยู่เย็นพรวะบุณท่าน
 ได้โปรดมธัมมธ

ฐปมากัณเณวิภาน
 มณะมุงสรุบธ
 อภิบาลและคัมและครธ
 ฐมฺมธอธิตติ เทอณ

คำนึง ฐานะ วัธยกรธ

ค าน ำ

หนังสือคำกลอนเรื่องพระเวสสันดรเล่มนี้ จะมีปรากฏขึ้นก็ด้วย อาศัย
วิริยะ-อุตสาหะ-พรากเพียร พยายามของพระครูปริยัตยานุสิฐ วัดม่วงสามสิบ
ตำบลม่วง อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ได้เขียน ขึ้นโดยอาศัย
หนังสือพระเวสสันดรชาดกภาษาไทย และภาษาอีสานเพื่อให้ชาวอีสานเราอ่าน
เข้าใจง่าย และรักษาทำนองภาษาอีสานไว้เหมาะสำหรับหมอลำนักเทศน์
นักศึกษาและผู้เฝ้าหาความรู้เรื่องพระเวสสัน

อนึ่งหากหนังสือเล่มนี้มีผลประโยชน์ในการนำไปใช้ ขออุทิศแด่
พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ ผู้มีพระคุณและสัพพัตว์ทั้งหลายหากขาดตก
บกพร่องขอรับไว้แต่เพียงผู้เดียวและยินดีน้อมรับคำติชมจากท่านผู้อ่าน
ทั้งหลาย

พระครูปริยัตยานุสิฐ
วัดม่วงสามสิบ

พระครูปริยัตยานุสิฐ
(แหวน ผาสุกอ ป.ธ.5)
รองเจ้าคณะอำเภอม่วงสามสิบ

1. ชื่อ/ฉายา พระครูปริยัตยานุสิฐ ฉายา ผาสุกอ วัดม่วงสามสิบ
ต.ม่วงสามสิบ อ.ม่วงสามสิบ จ.อุบลราชธานี

2. ชาตภูมิ

ชื่อ แหวน นามสกุล กลัวผิด เกิดวันที่ 30 ¹¹/₁₁ 8 ค่ำ ปีมะโรง วันที่ 30
กรกฎาคม 2483 บิดา นายสม มารดา นางเชื่อง บ้านเลขที่ 10 บ้านสงยาง
ต.เหล่าบก อ.ม่วงสามสิบ จ.อุบลราชธานี

3. บรรพชา

บรรพชา เมื่อวันที่ 5 ¹⁵/₁₁ ค่ำ ปีมะกา วันที่ 6 ธันวาคม 2500 ณ
วัดหนองหลัก ต.เหล่าบก อ.ม่วงสามสิบ จ.อุบลราชธานี โดยมีพระครู
อรรถธรรมวิจารณ์ วัดหนองหลัก เป็นพระอุปัชฌาย์

4. อุปสมบท

อุปสมบทวัน 5 ⁴/₇ ค่ำ ปีชวด วันที่ 9 มิถุนายน 2503 ณ
วัดสงยาง ต.เหล่าบก อ.ม่วงสามสิบ จ.อุบลราชธานี โดยมีพระครูอรรถด
ธรรมวิจารณ์ วัดหนองหลัก เป็นพระอุปัชฌาย์พระอธิการจำปาสิริบุญโญ
วัดหนองซุ่น เป็นพระกรรมวาจารย์ พระชัน ปลุกโต วัดสงยาง เป็น
พระอนุสาวนาจารย์

5. การศึกษา

พ.ศ. 2496 สำเร็จวิชาสามัญชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียน
ประชาบาลบ้านสงยาง

พ.ศ. 2503

สอบไล่ได้นักธรรมชั้นเอก สำนักเรียนวัดหนองหลัก

พ.ศ. 2512

สอบไล่ได้เปรียญธรรม 5 ประโยค สำนักเรียน

วัดหนองหลัก

6. งานการปกครอง

- พ.ศ. 2516 เป็นเจ้าอาวาสวัดหนองหลัก ตราตั้งที่ 18/2516
พ.ศ. 2517 เป็นเจ้าคณะตำบลเหล่าบก ตราตั้งที่ 7/2517
พ.ศ. 2517 เป็นพระอุปัชฌาย์ ตำบลเหล่าบก ตราตั้งที่ 70/2517
พ.ศ. 2531 เป็นเจ้าอาวาสวัดม่วงสามสิบ ตราตั้งที่ 12/2531
พ.ศ. 2531 เป็นรองเจ้าคณะอำเภอม่วงสามสิบ ตราตั้งที่ 2/2531

7. งานการศึกษา

- พ.ศ. 2506 เป็นครูสอนปริยัติธรรม ประจำสำนักเรียน
วัดหนองหลัก
พ.ศ. 2506 เป็นครูสอนบาลี ประจำสำนักเรียนวัดหนองหลัก
พ.ศ. 2506 เป็นกรรมการควบคุมห้องสอบธรรมสนามหลวง
ประจำหน่วยสอบ วัดหนองหลัก
พ.ศ. 2516 เป็นเจ้าสำนักเรียนวัดหนองหลัก
พ.ศ. 2516 เป็นประธานหน่วยสอบธรรมสนามหลวง ประจำ
หน่วยสอบ วัดหนองหลัก
พ.ศ. 2518 เป็นผู้จัดการ ครูใหญ่ ครูสอน โรงเรียนพระปริยัต
ธรรม แผนกสามัญ โรงเรียนอัครธรรมวิทยา
พ.ศ. 2520 เป็นครูใหญ่ โรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 3-4
วัดหนองหลัก
พ.ศ. 2521 เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธศาสนาวินาติย์
วัดหนองหลัก
พ.ศ. 2521 เป็นผู้ขอจัดตั้งโรงเรียนสอนเด็กก่อนเกณฑ์
วัดหนองหลัก
พ.ศ. 2528 เป็นกรรมการตรวจข้อสอบนักธรรมตรีสนามหลวง
พ.ศ. 2531 เป็นรองประธานหน่วยสอบธรรมสนามหลวง
ประจำหน่วยสอบ วัดม่วงสามสิบ และเป็น
รองประธานกรรมการจัดตั้งทุนนิธิเพื่อการศึกษา
สำหรับพระภิกษุสามเณร
เป็นเจ้าสำนักเรียนวัดม่วงสามสิบ

งานสาธารณูปการ

- พ.ศ. 2526 เป็นประธานสร้างศาลาการเปรียญวัดโนนชาติ
เป็นเงิน 500,000 บาท
- พ.ศ. 2527 เป็นประธานสร้างฌาปนสถานวัดหนองหลัก 1 หลัง
เป็นเงิน 250,000 บาท
- พ.ศ. 2528 เป็นประธานสร้างหอสมุดทรงไทย ที่วัดหนองหลัก
เป็นเงิน 45,000 บาท
- พ.ศ. 2528 เป็นประธานสร้างฌาปนสถานที่วัดสงยาง 1 หลัง
เป็นเงิน 25,000 บาท
- พ.ศ. 2530 เป็นประธานสร้างศาลาบำเพ็ญกุศลประจำเมรุ
วัดสงยาง เป็นเงิน 38,500 บาท
- พ.ศ. 2531 เป็นประธานซ่อมแซมทาสีซุ้มประตูโขง กำแพงวัด
กำแพงโบสถ์ วัดม่วงสามสิบ เป็นเงิน 20,000 บาท
- พ.ศ. 2531 เป็นประธานสร้างฌาปนสถาน 1 แห่ง
ที่วัดม่วงสามสิบ เป็นเงิน 350,000 บาท
- พ.ศ. 2535-2538 เป็นประธานสร้างศาลาการเปรียญที่วัดม่วงสามสิบ
เป็นเงิน 4,000,000 บาท

นอกจากนี้ได้เป็นประธานซ่อมสร้างกุฏิที่วัดสงยาง เป็นเงิน 20,000 บาท
เป็นประธาน สร้างสำนักสงฆ์บ้านดอนไม้คูณ เป็นประธานสร้างกุฏิประจำ
สำนักสงฆ์บ้านดอนไม้คูณ เป็นเงิน 40,000 บาท เป็นประธานสร้างศาลาการ
เปรียญสำนักสงฆ์บ้านดอนไม้คูณ เป็นเงิน 55,000 บาท เป็นกรรมการ
เปลี่ยนเสาไฟฟ้าที่วัดม่วงสามสิบ เป็นเงิน 35,000 บาท เป็นกรรมการปรับ ถมพื้นที่
ด้านหน้าวัดม่วงสามสิบ เป็นเงิน 25,000 บาท เป็นประธานซ่อมกุฏิ 2 หลัง
ที่วัดม่วงสามสิบ เป็น เงิน 60,000 บาท เป็นประธานจัดหาลูกนิมิตร์ ใบเสมา
วัดยางเือง เป็นเงิน 20,000 บาท เป็น ประธานสร้างพระไตรปิฎกพร้อมตู้
ถวายเป็นเงิน 45,000 บาท เป็นประธานสร้างพระพุทธรูป 1 องค์
ถวายเป็นเงิน 350,000 บาท เป็นประธานสร้างกุฏิ 1 หลังที่
วัดม่วงสามสิบ เป็นเงิน 350,000 บาท เป็นประธานซ่อมแซมโรงเรียน

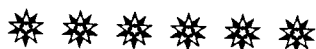
พระปริยัติธรรมที่วัดม่วงสามสิบ เป็นเงิน 30,000 บาท เป็นประธานสร้าง
อนุสรณ์สถานแก่พระครูสุจิตธรรมอาจารย์ เป็นเงิน 45,000 บาท เป็นประธาน
สร้างประปาผิวน้ำ ที่วัดสงยาง เป็นเงิน 77,600 บาท เป็นประธานก่อสร้างอุโบสถ
วัดวังมน เป็นเงิน 500,000 บาท เป็นประธานซ่อมแซมโบสถ์วัดป่าดอนประทານ
เป็นเงิน 250,000 บาท เป็นประธานสร้างโบสถ์วัดคอนส่มป่อย เป็นเงิน 500,000
บาท เป็นประธานสร้างศาลาการเปรียญวัดดอนยุง เป็นเงิน 350,000 บาท
เป็นประธานสร้างกุฏิที่วัดม่วงสามสิบอีก 1 หลัง เป็นเงิน 300,000 บาท
เป็นประธานสร้างถังประปาบาดาลที่วัดม่วงสามสิบ เป็นเงิน 80,000 บาท เป็น
รองประธานจัดหาโต๊ะประจำหน่วยสอบวัดม่วงสามสิบ 60,000 บาท
เป็นประธานสร้างกุฏิกรรมฐาน ที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมภาค 10 เป็นเงิน 120,000
บาท เป็นประธานก่อสร้างหอระฆังที่วัดสงยาง เป็นเงิน 250,000 บาท

9. ความดีพิเศษ

เป็นประธานตัดถนนไปทุ่งนา ขุดบ่อน้ำดื่ม ปลุกศาลาพักร้อนริมทาง
ห่างจากบ้าน ม่วงสามสิบ 1 ก.ม. เป็นเงิน 250,000 บาท ได้เข้าอบรม
พระวิทยากรแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ที่วิทยาลัยเกษตรอุบล ได้เข้าอบรม
วิชากฎหมายสำหรับประชาชน ได้เข้าประชุมสัมมนาวิทยากร แผ่นดินธรรมแผ่นดิน
ทอง ที่วัดบวรนิเวศวิหาร ได้เข้าประชุมพระผู้นำพระพุทธศาสนากับโภชนาการ
กรมอนามัย ที่วัดมหาวนาราม ได้เข้าประชุมพระผู้นำทรงพระพุทธศาสนา
ที่พุทธมณฑล ได้เข้าร่วมประชุมเสริมทักษะพระอุปัชฌาย์ ภาค 10 ที่วัด
มหาวนาราม

10. สมณศักดิ์

พ.ศ. 2522 เป็นพระครูสัญญาบัตรเจ้าคณะตำบลชั้นเอกที่
พระครูปริยัตยานุสิฐ

พระครูปริยัตยานุสิฐ

พระครูปริยัตยานุสิฐ
“มั่งสามสิบ” อารามนามโสภี
“มั่งสามสิบ” อำเภอสงมั่งมั่งคดศักดิ์
กิจทั้งมวลล้วนงามตามแบบงาม
เป็นผู้ครองคุณธรรมงามเหมาะนัก
เหมือนไม้ใหญ่กิ่งใบดกเพื่อนกา
ราชการงานรัฐร่วมจัดช่วย
การสงฆ์ก็พอดีครองที่ใด
ณ วันนี้มีการงานพิเศษ
หกสิบปีบรรจบครบงามการ
ทั้งชาววัดชาวบ้านต่างสานรัก
สละทรัพย์แรงร่วมรวมไมตรี
อาตม์ขอแถมแต่งคำทำภาษิต
เป็นของเพิ่มเสริมเชื้อช่วยเจือจาน
อายุครบหกสิบปีศรีสวัสดิ์
ใดใดชอบกอบปรเด็นเป็นทวี
เอาหกสิบปีงามนำมาคิด
ปะปนชั่วหรือดีเด่นเป็นจันใด
ต้องรู้ศูนย์รู้มากรู้ยากง่าย
ต้องรู้ยารัฐรู้กันการ
ต้องรู้รักรู้ชอบรู้ตอบถ้อย
ต้องรู้เรารู้เขาเรารู้ใคร
ต้องรู้การสานกลไกในหน้าที่
ต้องรู้ต้นรู้ลึกรู้ตื้นความ

ร่างโสภิตพองามตามศักดิ์ศรี
อยู่ครองที่เจ้าอาวาสสามารถการ
เป็นรองหลักเด่นนักงามหลักฐาน
ทั้งวัดบ้านสานจัดพัฒนา
เป็นเสาหลักญาติมิตรและศิษย์หา
มากเมตตาการุญเป็นศูนย์ใจ
จัดการสวการพระศาสนาสะอาดใส
ฐานน้อยใหญ่ที่ครองงามผ่องการ
เหมาะสมเหตุอายุวัฒนธรรตสาร
เป็นยอดงานสานชีวิตประสิทธิ
หมายสมัคภูมิตาเพิ่มราศี
เหมือนร้องที่เพิ่มภักดีสมัครการ
พอเป็นมิตรไมตรีศรีประสาร
ให้เป็นฐานการกลของคนดี
ต้องเร่งรัดสร้างมงคลโสภณศรี
สร้างบุญดีเติมต่อก่อฐานใด
ว่าชีวิตเรามีตตรงไหน
ตรวจตราให้เห็นช่องตรงพิจารณา
ต้องรู้พายรู้ถูรู้ก่อสาน
ต้องรู้งานรู้คนรู้กลไก
ต้องรู้ถ้อยรู้บุกรู้ลูกไล่
ต้องรู้ใช้รู้ขึ้นรู้ต้นตาม
ต้องรู้ชี้รู้ขึ้นรู้หลักถาม
ต้องรู้หาความรู้ที่รู้หลักการ

ขอฝากคำ “ต้องรู้” เป็นคู่คิด
คอยเตือนทักท้วงถามตามเจือจาน
ขอผู้อ่านกานท์กลแด่ต้นจบ
จำเรณูลายยศศักดิ์หลักสากล
ขอพระครูผู้เพียรบุญสุนทรพัฒน์
อีกวรรณะเรื่องรองผองอำไพ
ให้อยู่สุขโสมนัสสวัสดิ์ศรี
ทั้งทุกขโคกอุปสรรคหลักขวางการ
อีกพลึงกายใจให้งามขาน
ให้อึดหลักครองธรรมนำกลม

เพื่อเป็นมิตรไมตรีดีขนาน
เป็นแม่บ้านพ่อเรือนเป็นเพื่อนตน
จงได้สุขสวัสดิ์ดีพัฒนาผล
ลุ่มคลครองรักเป็นหลักใจ
อายุวัฒนะจำเรณูจนเกินชัย
ฐานะได้สูงขึ้นในชีนบาน
โรคภัยหนีห่างเหินเกินขนาน
อย่าร้างคราญใดใดให้ทุกข์ทน
ปฏิภาณเด่นพิเศษงามเหตุผล
ให้ทำตนถึงนิพพานอย่างนานเทอญ ฯ

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์)
วัดโมลีโลกยาราม กรุงเทพมหานคร
๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๓

มุทิตาจิต

ท่านผู้มีอายุกาลผ่านวัยมาได้ 60 ปีแล้ว ย่อมถือได้ว่าเป็นผู้บำเพ็ญความดี มีคุณธรรมเป็นที่เคารพนับถือของเหล่าศิษยานุศิษย์ ตลอดทั้งสาธุชนทั้งหลายที่จะได้ แสดงออกถึงมุทิตาสักการะ เพื่อเป็นสิริมงคลต่อผู้ใหญ่ดังที่ได้ยินยอมทำกันมานานแล้ว

ท่านพระครูปริยัตยานุสิฐ เจริญอายุผ่านมาครบ 5 รอบในปีนี้ คณะศิษยานุศิษย์ ตลอดทั้งญาติมิตร ทายก ทายิกา ชาววัดม่วงสามสิบ ชาวบ้านสงยางและชาวบ้าน หนองหลักจึงพร้อมใจกันจัดงานทำบุญอายุถวายท่านพระครูฯ ในครั้งนี้

ความจริงแล้ว ข้าพเจ้าและพระครูปริยัตยานุสิฐ พระครูศรีธรรมวิบูล พระมหา ทองดี ก็ล้วนแต่เป็นศิษย์ร่วมอาจารย์เดียวกันของ หลวงพ่อท่านพระครูอรรถธรรม วิจารณ์ (เลิศ จนนฺโน) เป็นลูกพ่อเดียวกันมา ได้มีความผูกพันรักเคารพนับถือและ ช่วยเหลือ สงเคราะห์กันและกันเป็นอย่างดีเสมอมา

เมื่อมีโอกาสได้ร่วมกันบริหารการคณะสงฆ์อำเภอม่วงสามสิบ ก็ได้ปรึกษาหารือ ให้ข้อคิดแก่กันอยู่ร่วมกันฉันท์พี่น้องคราวใดที่ผู้เป็นพี่มีความซอซอของผู้เป็น น้องก็ถวายข้อคิดคราวใดที่น้องเกิดติดขัดในเรื่องบางอย่างผู้เป็นพี่ก็ชี้แนะแนว ทางให้ได้รับความกระจ่างชัดเป็นไปด้วยดี

เพราะเราถือหลักที่พระพุทธองค์ทรงตรัสสอนไว้ ท่านผู้รู้ทั้งหลายได้ สืบทอด กันมาว่า...การปลุกฝัง ไม้ดริจิด ย่อมเป็นการยึดเหนี่ยวมน้ำใจกันและกัน คือ

1. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่กัน
2. เจรจากันด้วยถ้อยคำไพเราะ อ่อนหวาน และเป็นความจริง
3. ทำตนให้เข้ากันได้อย่างเสมอต้นเสมอปลาย
4. มีอะไรบกพร่อง ผิดพลาด ก็ให้อภัย เห็นใจกัน

การแสดงความปลอดภัย ในเมื่อได้รู้ ได้เห็นผู้อื่นได้ดี ทำดี และมีดี
ย่อมเป็นคุณธรรมของผู้ใหญ่ ยิ่งมีความเมตตาปรานีปรารภนาดี วางตัวเป็น
ผู้ใหญ่ย่อมเป็นการเพิ่มคุณธรรมให้สูงขึ้น ทั้งเป็นการส่งเสริมกำลังใจแก่ท่าน
ผู้รับก่อให้เกิดความอดทนฝึกฝนมุ่งมั่นขยันในการทำความดีต่อไป

ท่านผู้รู้ได้กล่าวว่า ค่าของคนอยู่ที่การทำประโยชน์ ทำประโยชน์น้อย
ก็มีค่าน้อยทำประโยชน์ ปานกลางก็มีค่าปานกลางทำประโยชน์สูงสุดก็มีค่าสูงสุดดัง
ที่พระพุทธ องค์และอริยสงฆ์สาวกบำเพ็ญมาแล้ว

เท่าที่ได้ร่วมงานกันมานาน ข้าพเจ้าเห็นว่า ท่านพระครูปริยัตยานุสิฐ
มีจิตหนักแน่นมีอริยาบถไมตรีดี ทำงานด้วยความเสียสละอันเป็นประโยชน์
ต่อวัดและพระพุทธศาสนาตลอดทั้ง ได้ร่วมงานกันมานานมีความอดทนอด
กลั้นเอาใจใส่ใฝ่ ในประโยชน์

ข้าพเจ้าขออนุโมทนา ในกุศลเจตนาที่คณะศิษยานุศิษย์ตลอดทั้งญาติ
โยมทั้งหลายได้ชวนช่วยร่วมกันจัดงานขึ้นครั้งนี้

ขออวยพรให้ท่านพระครูปริยัตยานุสิฐ มีจิตแจ่มใส มีพละทานมัยสมบูรณ์มี
อายุยืนนานอันสมควรแก่ฐานะภาวะนั้นๆ ตลอดทั้งท่านสาธุชนทั้งหลายของมี
ความเจริญรุ่งเรืองร่วมเย็นในธรรมทุกท่านเทอญ

(พระมงคลกิตติธาดา)

วัดป่าวิเวก

เจ้าคณะอำเภอม่วงสามสิบ

9 ก.ค.43

พระเวสสันดรคำกลอน

กัณฑ์ที่ ๑ ทศพร ๑๙ คาถา

พระเจ้าฟ้างุ้มผดุงดอกขา
เขียนเป็นบทคำสอนมีกันดาลขึ้น
คนกะยังสงสัยเรื่องของพระเวส
พุทธศาสนาแผ่ผายไปทั่ว
คุณพระพุทธรูปธรรมเคยไหวสู่มือ
คันแหม่นผู้ใดหลงคงเป็นผีบ้า
เรื่องพระเวสสันดรต้องมาสอบ
สัทธามจักกัณโถกามาโลดครับ
สัทธามเมื่อนิพพานหรือเมื่อประสูติ
ผมสิเฝ้าให้ฟังเรื่องของพระเวส
ไปจนสุดนครกัณฑ์ ๑๓ จนครบ
สิว่าคนละกัณฑ์ผมลงคุณต่อ
ไปสอดตอนนิมิตพานต์ให้คุณว่าต่อ
คุณสิว่าไปนำกับผมได้บ่
ได้บ่ได้กะลองให้มันฮู้เหตุ
ผู้ใดได้กะดีผู้ใดคาเกะเหินา
ตั้งแต่ทศพรฟังเอาคักกา
อยู่ชั้นดาวดึงส์สาละมาไซ้ชาติ
ว่าเอาตั้งแต่ตอนนางลงมาเกิด
ก่อนสิลงสู่ดินขอพรสิบอย่าง
ถ้าสิแปลเป็นตอนความหมายของทศ
ส่วนคำที่ว่าพรแปลว่าสิ่งที่ชอบ
สิ่งที่ชอบสิบตอนพระอินทร์เพิ่นสั่ง

บัดนี้มาตั้งทำฟังเบิ่งคำกลอน
แหม่นสิเว่นเรื่องอื่นกะบ่คัดปากได้
พระเป็นผู้วิเศษคนไหวบูชา
เฮาฮู้จักอยู่ตัวข้อวัตรจำนำ
เฮาฮู้จักสอดชื่อพ่อแม่พระองค์
ต้องขาดสิบขาดห้าบ่มีไผสอน
เพิ่นหากเป็นแนวนอขององค์พุทโธ
ผมสิเป็นผู้รับตอบอย่างจะฉาน
หรือสัทธามเมื่อจุดของพระอุรังค
หรือสิให้ผสมเทศน์แต่ทศพร
หรือว่าถ่านที่เคาพลีกล่าวว่ประชัน
ผมสิเป็นผู้ก่อแต่ทศพร
ทานกัณฑ์เด้อพ่อท้าวหน้าผมล่า
แบบวิธีล่าตอกลอนหนึ่งกลอนสอง
สิล่าเรื่องพระเวสแรกเริ่มเดิมที
บัดนี้ผมสิเล่าเรื่องพระเวสสันดร
มุสสะดีเมียฮักของพระอินตา
เป็นพระมารดาของเวสสันดร
ได้รับพรประเสริฐจากถ่านพระอินทร์
จึงได้เฝ้าตามทางว่ทศพร
แปลว่าสินันโนตตามพ่อครูสอน
รวมเข้ากันประกอบเรียกว่า ทศพร
ได้รับพรสิบอย่างสมคิดคำนึง

จากชั้นดาวดึงส์ลงมาเกิด
ล้วนแต่ข้อสำคัญพึงหมประภาศ
ข้อที่สองขอให้ดาด่างมคือดาเนื่อ
ข้อที่สามขอให้ควิดานางชนเขียวกลมก่อง
ให้มันซักกะเซ็นจิตใจจนชา
ข้อที่ห้าขอให้มิลูกชายเรื่องยศ
ทั้งเป็นคนใจบุญเมตตาผายโผด
ให้มิศรัทธาทานทำบุญตักบาตร
ข้อที่หกบาดห่ายามมีครรภอย่าให้ท้องนางใหญ่
ขอให้นางเป็นเลาเด็กกลมสมส่ง
ต่างจากหญิงชมพูโลกคนเมืองต่ำ
ขอให้สองพระธันขาวงามผุดผ่อง
บาดห่าลูกกำหุ้มตึงมาโถมหอน
อย่าให้เหยี่ยวให้แปยาลงเตะเตะ
ให้งามคือเป็นสาวไซ้คืออุ้มม้อง
คำอธิฐานแรกลงมาเกิด
ให้คำเลี่ยมเป็นเงาคือปีกแมงคับ
ขอให้กลืนเกลสีหอมหวานชวนเบิ่ง
พอแต่เอามือบายตั้งงามต่งโหย่ง
ข้อที่เก้าขอให้นางมีสติใสงามทุกแห่ง
เหลือไปหมดทั้งกายแชนคอขาแข้ง
ให้เป็นที่ยั่ววนจิตใจผู้เบิ่ง
ให้ได้งามคือชาซ่างพรายกายแก้ว
ยามเมื่อออกเดินกานถกขาก้าว่าง
ค่านางอธิฐานให้ได้สมคิด
ให้สมหน่อแนวหญิงกษัตริย์มีชื่อ
ข้อที่สิบขอให้จื่อว่านางขอพร

พร้อมกับพระประเสริฐสิบข้อรวมกัน
ข้อที่หนึ่งขอให้ได้อยู่ปราสาทกรุงใหญ่สี่
ให้งามดีทุกเมื่อสองกำถ่านาง
ผู้ชายสิ่งดาเหลือบแลมาเห็น
ข้อที่สองขอให้ชื่อ ว่า นางมุสสะติ
ขอให้ได้โอรสกุเกียรติสกุล
อย่าเป็นคนสาโหดหยาบซ้าสามารถ
ขอให้ได้สมมาตนางอธิฐาน
อย่าให้ท้องไข้ไข้คือเฆ
ไข้กะพอกำกั่งคือคันธนู
ข้อที่เจ็ดขอให้หวนมกำยามเมื่อมีครรภ
ให้ตั้งงามต่งย่องคือดอกบัวตูม
อย่าให้มนางหย่อยคืออุกกาแพ
ย่างไปพัดโตะละนางบ่อยากเอา
ผิวสีคันสีหย่องอย่าให้มนยาน
ข้อที่แปดขอให้มนคำเลิเชียวอานปันทา
หวิขึ้นเหลี่ยมยบๆ ผมมุสสะติ
หวิขึ้นแล้วเบิ่งเซ่งงามเลิศเจิดฉาย
นี้จึงแมนผมบ่งนางมุสสะติ
ขอให้พระอินทร์แต่งตั้งให้ได้สมหมาย
ให้งามหมดทุกแห่งสีแก้มแดงนวล
สูงกะพอกำเก้งขาส่วนก้วยมา
ขอให้พระอินทร์แต่งตั้งให้ได้สมหมาย
ให้งามหมดทุกอยางปากพูดจาชวน
อย่าได้แป้วสัณนิคมเม้าเลาติง
มุสสะติอ่อนอ่อนขอปล่อยนั๊กโทษ

ผู้มีใจสาโหดหยาบซ้าสามาร
ตัดสินโทษลดหย่อนเมตตาปราณี
เอนแต่พอเช็ดทลบบ่ต้องประหาร
มุสสะตินั่งนบขอจากพระอินทร์
เหาะลงมาไหวว่า เข้าสู่อุทธ
มุสสะติเปลี่ยนชาติเกิดใหม่เป็นคน
เป็นมเหสีหล้าของท่านพระอินทร์
นั่งอยู่ทิพย์อาสน์นี้มีอ่อนหมอนคำ
มโหรีเครื่องคลื่นพิณพาทย์แตรสังข์
แสงสว่างเรืองรัฐรุ่งโรจน์รังษี
ท่านพระอินทร์ประทับทางกอดlubเมียขวัญ
ท่านพระอินทร์โถมสมสู่นางมุสสะติ
เป็นพระมารดาเลิศของเวสสันดร
เพิ่นเทศน์ตามหอนแจกรื่องเวสสันดร
ตัวผมขอแผ่กล้วย้อยอสมหวาน
หรืออยากลิไส่บาคเทือสิบเทือขาว
มองกะดังทวนๆ กับเสียงกลองยาว
พอแต่ดกเดือนสี่เดือนสาม
เขียนฎีกาบอกนัคตามประเพณี
อยู่บ้านใดมีแห่นแจกจ่ายหนังสือ
ตามผมล่าประกาศถูกต้องหรือยัง
     बातนี้ให้ตั้งทำฟ้างเบ็งกลอนสอง
    แม่นเจ้าได้หรือบ่กลอนหิมะพานต์
    พอให้พวกให้หมู่ลองฟังเบ็งเดือนาย
    ว่าลิมิสาเหตุเป็นไปจึงได้
    คนจึงมาเคารพนับถือบูชา
    เอาละเด้อพ่อแม่มตั้งนำคอยฟัง

กรุณาให้ศาลปล่อยตัวไปก่อน
อย่าได้มาได้ตีสงสารยานบาป
ค่านางอธิฐานขอพรจนครบ
จึงลงมาสู่ดินเมืองคนเกิดใหม่
เกิดที่เมืองนครกรุงมัทราช
ตั้งแต่ก้อยบนสวรรค์ชั้นฟ้า
อยู่ปราสาทมุนีลแก้วพลอยมาตร
เทวดาประจำรักษาหกหมื่น
ยามรักษา ระวังใส่สอยคอยพัด
ตัวนางมุสสะติสุขแสนทุกอย่าง
คำมาแล้วกระชวนขึ้นเตียงเคียงคู่
จากชาตินั้นนางจะจึงจุติลงมาเกิด
นี่แหละทศพรจบกันทั้งที่แรก
พากันเสียดกันท่หลอนมาทนานำแห่น
ทั้งหมากพร้าวหมากดาลข้าวโน้นข้าวปาด
พวกผู้บ่าวผู้สาวทาทนเงินเกินม่วน
ต้องมีปีละคราวเทศน์บุญผะเวส
ต้องหามือหอยามเสียดกันทุกวัด
มนต์เอาพระเสียงดีมีเชิญมาแหล่
เพราะว่าเฮานับถือบุญมหาชาติ
พวกพี่น้องมาฟังแมนบ่ผมว่า
ผมสิให้เพิ่นลองล่าเป็นกลอนต่อ
ขอให้ล่าวจารณตามทีเจ้าอยู่
ขอให้อธิบายเรื่องของผะเวส
ว่ามาให้เข้าใจตามคุณเรียนพบ
เล่าความเป็นมากันทั้งสองให้ฟังแห่น
สัลังจันแคนจั่งทางใหม่...นา ฯ

กัณฑ์ที่ ๒ หิมะพานต์ ๑๓๔ คาถา

บัดนี้หิมะพานต์กัณฑ์สองมาทอด

อยู่ชั้นดาวดึงส์สาละงมาเกิด
เหาะจากวิมานลงมาใช้ชาติ
ปฏิสนธิมารดรสิบเดือนจนครบ
พอถึงเมื่อถึงวันยามตีประสูติ
สมเป็นกษัตริย์งามเหลือหลายเลิศ
สีกนกวลใสส่องแขนขอปานเหล่า
ซากะส่วนลงหล่มปานเลียนเกียนกลม
มองลงไปหว่างคำก็สม่าเสมอ
สาวเมืองมัทราชมมีไผปาน
แม่อุดสาเพียงรักได้สืบหกปี
เป็นมเหสีเอกพระเจ้าศรีศุภชัย
รักษาแคว้นขอบเขตบไ้รักษาญ
เลยเสด็จประพาสเที่ยวพระนคร
ยามมีครรภกับใหญ่ทองมุสสะดี
เพราะได้รับพรทิพยจากท่านพระอินทร์
นมสองข้างกับกำคำปี่สีม
คิ้วทั้งสองกำไ้โกงเรียวเล็กกวนตา
ผมของนางเขียวอ่อนคือสร้อยนกยูง
เพราะพระอินทร์ประสาทพรทิพยสืบประการ
ในมือนั้นนางย่างเที่ยวพระนคร
เกิดเจ็บท้องมาผ่าที่ในกลางทาง
เลยประสูติโอรสชื่อเวสสันดร
ตัวผมสืบทอดพระเวสสันดา
ส่วนเวสสันดาโรหนาแปลได้ความหมาย

มุสสะดีดวงยอดเมียรพระอินทร์ทำ
รับเอาพระประเสริฐครบสิบประการ
ลงในเมืองมัทราชเข้าสู่อุทร
มุสสะดีนั่งบนบั้ญอยู่ในครรภ
เพิ่นเลยให้ชื่อลูกว่ามุสสะดี
ผมกะดำประเสริฐคิ้วคมกลมก้อง
แก้มกะดีเป็นเชาขนมนางดังตุ่ม
สองพระเนตรดำคมเหลือแลหลังหล้า
ยามเมื่อนางเผยยิ้มแจ่มองอาจ
กิริยาอ่อนหวานพูดจาน่ารัก
ตัวนางมุสสะดีเลยภิเษก
ได้ปกครองกรุงไกรสีพินนคร
อยู่มาได้เหิงนามมีครรภทสมาส
ดูแลราษฎรเสนาบ่าวไพร่
ต่างกับสตรีเมืองเฮาไกลลิบ
ก่อนสืบสืบสืบเมืองคนได้ต่ำ
ขาวคือดอกบัวตูมงามดีตั้งหย่ง
เพราะนางปรารถนาเอาแต่ชาติก่อน
ต่างแม่หญิงในกรุงเมืองมัทราช
สมนางอธิฐานได้ผลทุกอย่าง
พอไปถึงหว่างดอนชื้อตลกพ่อค้า
มุสสะดีย้องคางเทื่อไหลพดๆ
เพิ่นให้นามกรชื่อตามตลก
แปลออกมาได้ความเรียกว่าพ่อค้า
แปลว่าตลกเดื่อนายจำไว้คักๆ

ใส่ชื่อลูกอีกว่าเวสสันดร
ดูรูปร่างสง่างามเหลือเกิน
เทิ่งทองคำจำหนายจากท้องพระคลัง
ให้สมเกียรติ สมยศในแคว้นสีพี
แม้เป็นสีหม่นๆ ลูกเผือกสีขาว
มีแต่เอาลูกฝากไว้ในโรง
ราษฎรข่าวไพรในแคว้นสีพี
ศรีศรียชัยเลยเลือกหาซื้อนาเคน
ต้องเป็นบุญผะเวสคู่บารมี
ถ้าใส่ให้ลูกต้องชื่อว่าปัจจัย
บได้ชื่อเสียค่าอัฐพอล
บุญของมหาเวสแต่ก่อนปางหลัง
ตั้งแต่ข้างมาอยู่บ้านชุ่มเมืองเย็น
ส่วนเงินทองมีใช้ขวาน้ำอุตม
ตกมาถึงระหว่างผะเวสสันดา
คิดทำบุญตักบาตรแก้เสียให้ทาน
ทานไปหมดกระทั่งสร้อยแหวน
ไหมมาห้ามกะสังพ้อแม่วงสา
ทานไปแล้วบังคับหวังเสียตาย
บว่าแต่ภายนอกทานได้สอใจ
สิ่งที่เป็นประโยชน์ทานอย่างศรัทธา
พออายุย่างเข้าได้หกพรรษา
บมีคิดโอ้อวยว่าโศกิตาย
พอผะเวสได้คิดเกิดแผ่นดินไหว
เสียงจงดั่งสะนั่นกึกก้องท้องหน
ภูเขาตอนคอนป่าสิงห์ข้างเสือสา
ปลาในน้ำแตกโผนแหวกว่ายเวียนวน

ชื่อให้ตามอักษรของตรอกพ่อค้า
มุสสะติทานเงินผ้าแพรแจกจ่าย
เพราะว่านางสมหวังได้ราชโอรส
เข้าไปในบุรีถึงโรงช่างต้น
อยู่บั้นพอคราวแม่เลยหนีจาก
แม่ผ่นผ่นเข้าดงไปสาไหว่า
ต่างพากันยินดีเห็นลูกข้างเผือก
พากันลงความเห็นให้ชื่อสมเหตุ
เพื่อเป็นเกียรติเป็นศรีมงคลของลูก
เพราะว่ามาแต่ไกลเป็นลูกข้างป่า
ต้องชื่อว่าปัจจัยซึ่งแปลว่าเหตุ
ข้างเลยเข้าในวังเกิดมาเป็นคู่
บมีเกิดเคราะห์เชิญศึกเหนือเสือได้
ราษฎรนิยมนับถือไปทุกอย่าง
อายุสามสี่ขวบเข้ามาขางามองอาจ
ทำอยู่ได้เหิงนานถึงเก้าสิบครั้ง
แก่ออกมาจากชนทานเหม็ดทุกอย่าง
ห้ามกะบ่หัวชาแห่งทานตะพือ
ทานสอดเสื่อแพรพายชั้นในแก่ออก
ว่าแต่มีผู้ได้ขอให้โลด
หวังในชาติสิมาเป็นพระพุทเจ้า
ว่าสิทานลูกตาให้เทิ่งสองหนวย
ตั้งบคิดเสียตายหยั่งเลยจักนิต
น้ำคางคาก็ไหลลงตีบ่วนปั่น
เกิดบันดลบันดาลฟ้าดั่งฟ้าผ่า
ยุงชะนีหมึกวางขึ้นชมหมให้
ลอยไปตามสายชลน้ำพองฟ้าดั่ง

เงือกกะอมน้ำทั้งจรจะขั้ตีหาง
เทวดาเหลียวส่องชมชื่นยินดี
สร้างกุศลเมื่อแผ่หวังโพธิญาณ
ศิลปศาสตร์เร่งรัดเกิดความเชี่ยวชาญ
กับมเหสีเอกชื่อนางมัทรี
ใจยังคิดจจจ้องหวังโพธิญาณ
หวังสิเอาตัวล่องเป็นพระโคตม
สร้างโรงงานต่างๆ เปิดทองพระคลัง
หวังสิ ทานเพื่อแลกดวงสัพพัญญู
มือละหมื่นสองหมื่นทุกทั่วธานี
ได้สิบเดือนเลยไผ่โลธอรสออกมา
ผู้ที่สองชื่อปลกเป็นราชธิดา
สาไปเหมิตทุกเขตว่าเพิ่นใจบุญ
เพราะว่าเพิ่นหวังแด่พระโพธิญาณ
พ้อมีแด่หวังสู่โพธิสัตตดา
อธิษฐานเพียรพร่ำหาวังศาสดา
เกิดแห่งแล้งอุบาทว์มาได้เก้ายี่
ราษฎรทุกซีกยกเกิดลี้กจกช่วงชิงวิ่งราวยากแย่ง
ไฉนเขามีนาคเนนปัจเจก
ถ้าไปอยู่บ่อนได้อุดมชมชื่น
บ้านคงสบายถ้าได้ปัจเจก
ได้เฮ็ดไส้เฮ็ดนาพิซผลล้นแผ่น
ว่าพะเวสสันตามิข้างพิเศษ
พระยาฐ์ความจริงเลยป่าวประกาศ
ให้ไปขอรายสารจากองค์พะเวส
แต่บัดได้นานาม ๘ คนเดินฮีบ
เข้าไปในกรุงศรีขอขางปัจเจก

กระแสดลื่นวันวังทั้งหอยลอล่อง
ว่าพะเวสนี้มีใจอันแน่วแน่
พอยู่อีกนานสิบหกปีทศ
ครบสิบแปดประการเลยอภิเษก
ปกครองสี่พิสัยมาแทนพ่อ
สร้างกุศลทำทานบ่มิแน่วหวัง
สำรวมจิตอารมณ์ทานได้ทุกอย่าง
ไผ่อยากได้อี้อะไรจากยกแจก
คนในโลกชมฟูไปขอคาดดิน
หน้อยหนึ่งนางมัทรีมีครรภ์ซี้ไผ่
ชื่อว่าท้าวขาลีธอรสองค์แรก
นามว่านางกัณหาลูกของพะเวส
มีเมตตาการุณยจากเฒ่าแก่
แม้อีกสองกุมารคือหน่วยตาทั้งคู่
ทานบ่มิเวลากลางคืนกลางค่ำ
บัดนี้หันเข้ามาเมืองกะลิงคะราช
ข้าวลีลีนบ่มิปลูปลาดอยาก
หาขอทานไปหมดทุกแห่งฮอดกรุงสี่พิ
ซึ่งได้เป็นข้างเอกเจ้ากรุงประเซชัย
มิวิเศษล้นสิ้นกว่าข้างทั้งหลาย
ลิมิฝนมิเมฆตกหล่นลงมา
พราหมณ์นำเลยแล่นไปทูลพระยา
อยากได้มาไว้เขตทางเมืองกะลิงค
หาเอาพราหมณ์ฉลาดมีปากโวหาร
ก็ย้ายจากเขตกรุงใหญ่เมืองพราหมณ์
ไปกันอย่างเร่งรีบถึงเขตสี่พิ
จากเจ้าอุองค์เอกหน่อโพธิญาณ

เพิ่นกะเลยยกทานให้หมดทุกอย่าง
อีกเก็งหนึ่งประก่าเพ็งขอเก็งปอก
ทานให้พราหมณ์กาสิแต่งตั้งจนครบ
ว่าผู้ข้าได้ทานข้างพลายปัจเจก
จับเอามือพราหมณ์มาหยาดน้ำลงใส่
น้ำสุทรบันดาลเกิดลมโจนทั้ง
ฝูงหมุมัจฉาหารกุงหอยลอยเต่า
ธรณีจนไหวตงดอนคอนเหวียง
ดังคือปานเสียงยึงดังดางป้างสนั่น
สาธุการยอมอินยกมือสาธุ
พราหมณ์ทั้งแปดเลยลางคัมพะเวส
ออกจากท้องพระโรงมีใจชมขึ้น
ว่าเพิ่นทานปัจเจกคูเมืองหนีจาก
ทานแต่เงินอยู่คั้งจนหมดบักคัก
ต้องขับหนีนครไล่หนีจากเขต
ทำบ่งามบ่สมแจกทานจนแหลก
พวกเสนาไปทูลศรีสยชัยผู้พ่อ
เกิดรังเกียรจเคียดขังบังคับเดือดขาด
เพราะเพิ่นทานนาเคนถูกเนรเทศ
กับเก็งนางมัทรีตามไปเพียรพัก
พากันจากพาราสิพีเมืองปู่
เมื่อออกจากสิพีสยชัยเมืองพ่อ
เมื่อออกจากบุรีเมืองหลวงแม่ย่า
นางมัทรีไต่ย่นน้ำดาหย่อนหยาด
แล้วค้นพบเพครั้งหลังสิส้อย
สมพองามทอนี้ นำท่านเอย....

มอบเก็งต่างเก็งแห่งประดับทองคำ
ผ้าปูหลังประดับดอกดวงรัตนมณี
แล้วกะยอมือนบอธิษฐาน
หวังจักเป็นองค์เอกศาสดา
เกิดบันดลบั๊กใหญ่พ้ออธิษฐาน
คลื่นกระทบฝั่งดังก้องกังวาล
จอกหรือแหนกะเหล้าแตกก้านใบ
คือสิแตกเป็นเสี่ยงภูเหวียงเอียงติง
เทวดาย่านสั่งทวยเทพองค์อินทร์
ให้ผะเวสบรรลุสมปรารถนา
ขึ้นชี้ข้างวิเศษขอจากพระองค์
พวกชาวเมืองจนตั้นกรุงศรีสยชัย
ย่านพากันอึดอยากห่มเคียดเกียดขัง
ยังมาทานข้างอีกพวกราษฎร
ถ้าเอาไ้เป็นเหตุบ้านเมืองล่มจม
มีอีย่ยังทานแจกจนสิ้นสาปสูญ
ก็เลยเชื่อเขาต่อขับลูกออกจากวัง
ไล่ออกจากปราสาทอย่าอยู่ให้เห็น
เป็นดั่งนี้ละเหตุได้จากบุรี
ทั้งชาติสิถูกรักเก็งนางกัณหา
สิพากันไปอยู่วงกฏศิริ
เฮาสีไปใส่นอถามนางมัทรี
เข้าไปนอนอยู่ป่าบ้านเสือกิน
ได้ออกจากปราสาทพ่อเจ้าถูกเนร
รอลไปเอ็กจักหน้อยพังเบ็งกัณห์สาม

กัณท์ที่ ๓ ทานขันธ ๒๐๙ พระคาถา

คอยฟังผมยกล้ออ้างเหตุ
 ราษฎรพากันเกียจพากันซังสับส่อ
 ผู้ได้ห้ามบ่ฟังสังเลยเด็ดขาด
 ให้เจ้าหน้าที่ออกไปนอกแดนแคว้นด้าน
 เพราะว่ารุ่งสีฟ้าซังฆะเวส
 ส่วนพระนางมารดาอุสสดีผู้แม่
 คิดสงสารลึงเลจนน้ำตาออก
 เลยเข้าไปอาศรมถามสญชัยผู้พ่อ
 ศรีสญชัยได้ฟังเลยบอกว่าแมน
 ให้แก่พราหมณ์ดาไปโดยไร้ประโยชน์
 ราษฎรกะเคืองเกียจซังเหม็ดหมู่
 เราต้องทำให้สมโลหนีดิกว่า
 แม่นางอุสสดีห้ามปรัมผัวอีก
 อันใดมันสติลูกเขากับซัง
 ส่วนซังเผือกปัจจัยเสียแล้วกะแล้ว
 เอาไว้ครองนครแทนเฮาสืบต่อ
 แห่งสี่เสียบุรียังจักนิค
 เสียแต่ซังปัจจัยเสียไปกะซัง
 สงสารเวสสันดรบเคยลำบาก
 พระยาศรีสญชัยเลยบอกเมียอีก
 อายพวกราษฎรพูดบ่เด็ดขาด
 พูดบ่มีสติขาดความเคารพ
 สิให้พี่คืนค่ายอกลอนคักๆ
 แดว่าคิดอยากอายุราษฎรดูหมิ่น
 เอาไว้แต่กัณหาชาติสถานราช
 วแต่แก้วทูลหัวไปใส่กะซัง

ตอนที่องค์ฆะเวสทานซังจัดทันต์
 ศรีสญชัยผู้พ่อขับออกจากวัง
 ให้ออกจากปราสาทกรุงศรีสญชัย
 บอกให้ไปอยู่ย่านวงกฏศิริ
 จำต้องเนรเทศออกจากพารา
 ได้น้ำแข็งแช่หัวลูกถูกเนร
 พอลได้ยินเขาบอกนางเกือบเป็นลม
 ว่าสิโล่น้อยหน่อพระเวสน์จากวัง
 เพราะลูกแก้วแก่นทานซังนาโค
 จำต้องสั่งลงโทษเนรเทศออกจากเมือง
 ถ้าสิชินให้อยู่บ้านลุ่มเมืองจรม
 องค์ฆะเวสน์นี้ชั่วทรามซังกาสี
 ให้คิดเบ็งคักๆ อย่าฟ้าวขับหนี
 เสียไปแล้วกะซังเสียแล้วเสียไป
 อย่าให้เสียลูกแก้วฆะเวสน์สันดร
 บาดฮานญหมดพอลูกเด้าบมี
 ขอให้พระองค์คิดสิคๆ ลงไป
 อย่าสิให้ลูกห่างหนีจากนคร
 อย่าให้ลูกหนีจากปราสาทกรุงไกล
 สิสั่งหยุดพักสิ้งเล็กเบ็งตอน
 บสมเป็นพระบาทลูกกระษัตรา
 เจ้าบต้องมานพุดแล้วต้องทำ
 ความสงสารลูกแห่งพี่พอดาย
 ต้องโล่นหนีจากถิ่นบ่ต้องมุสา
 กับมัทรีบอยู่ขอไปนำผัว
 นางบ่ยอมให้ห่างทุกซ้อยากกะตาม

สมพะเวสเพิ่นทานสำเร็จแห่นา
ชาติสิมาภายลุนคงไค้สมนึก
เดินจมน้ำจากคองถึงภูเขาคด
เหลียวบเห็นดาววันเดินตามดินดาด
มือกะผ่นยังกำแขนกันหาหย่าง
กะเลยอุมักันหาข่มเหวห่วยฮ้อง
ท้าวชาลีเมื่อยหลายพะเวสเลยเกียย
พอแต่มั่นเซตขึ้นเนินเดินไค้
เลยเอาท้าวกันหาชาลิลงอาบ
น้ำเกิงเย็นเกิงใสซื่อเรือข้ามฝั่ง
องค์พะเวสสันดรเมียเข้าป่า
เพราะว่าบเคยเดินทางไกลแสงอ่อน
เป็นเขาใหญ่สูงตันทางเดินลำบาก
เป็นคือลูกคั่นไค้ตกสูงตกต่ำ
นางกะอุตหัจจรตามองค์พระบาท
จนว่าลุ่มลงถึงโคมหินหนามหน่อ
เจ็บกระดูกเกนเกปานไปทนเขี้ยวหลิวหลี่
องค์พะเวสเลยถามหาทางเข้าป่า
พราหมณ์มีความยินดีนำส่งพะเวส
กะเลยคำพอนอนสูญแสงอาทิตย์
สี่กระษัตริย์ไชยาเดินมาได้อ่อน
เดินมือเดียวพกนอนทาง ๓๐ โยชน์
ตื่นมือเข้าขุนนางชาวเจดราช
จนเป็นที่เข้าใจผลคั่นเหตุ
พะเวสขับหัวขาลาหนีไปก่อน
มีพวกราษฎรติดตามนำส่ง
ชาวเมืองเจตนครติดตามแทนแท้

สมได้ทานเผื่อนแจกจ่ายทำบุญ
นางก็เลยสำนักได้สมประสงค์
ชื่อสุวรรณบรรพตเขาใหญ่สูงชัน
ต่ำสะลุตดินบาดเลือดแตกหินดำ
จนวามมเขตหว่างเตยดาดหินผา
ทางพอเป็นจ้องป่องป่าเพ็กป่าหาวย
เกิงหนามช่องหนามเขี่ยจนเลือดไหลซึม
มาถึงแม่น้ำใหญ่ชื่อโกฏิมาลสา
เพื่อบให้เหมือนสาบล้างเหงื่อสีไค้
กะเลยกันย้างเข้าป่าเดินจร
นางมีทรีหน้าท้าวได้อ่อนเหลือเกิน
จนว่าไปฮอดบอนเขาใหญ่อัญชัย
หินกะมีอยู่มากตามคลองสีไป
อุตสาห์เดินเรียบหล้าเลาะไค้สิงขร
สิ้นกะจนว่าขาดหนามจ้องเกาะตึง
ยังอุมักันจ้อล่อลูกขึ้นชวนเซ
จนบรรลุถึงที่หมู่บ้านของพราหมณ์
เส้นสีไปถึงท่าวงกุศิรี
จนว่ามาถึงมาตุนคร
พักศาลาไกลชิดเจดราชพารา
จากสีฟ้ถึงบอนมาตุนคร
เพราะพระอินทร์เพิ่นโปรดย้อยนหนทาง
มาได้ออนรับพระบาทกักทวยปราศัย
ขอเชิญพะเวสให้อยู่พารา
กะเลยย้ายจากบอนมาตุนคร
ไปทางเหนือข้ามท่งเร้งรัตตตอน
ทั้งผู้เฒ่าผู้แก่ฮ้ายหม้ายชายหญิง

ย่านพระองค์มีคนอุปัฏฐาก
พากันส่งจนกายเมืองเจตราช
เป็นระยะทางไกลตั้ง ๑๕ โยชน์
มันเป็นผู้เข้าใจทำงานการป่า
โผสเข้าปดงห้ามเลยเด็ดขาด
ผะเวสน้ำเพญทานทำเพียรทางพรต
พรานต้องปิดให้ติดือเป็นความรับ
จนถึงภูเขชันชื่อคันทมาทน์
เพราะว่าทางบดโขดหินห้วยย่อง
พักอยู่ทันหนึ่งคืนเขาคันทมาทน์
อ้อมไปตามสิงขรเขาดงพงป่า
นางกะอดสาหยองเดินไปรีบเร่ง
บ่อนเป็นยอดเขาขุนเดินตามด้ายดำ
อยู่เชิงเขาศรีกวางพานเมยหมั่ง
องค์ผะเวสน์มัทรีเดินกลายสัตย์ป่า
ชื่อเกตุมะดีเลยหยุดฮิมฝั่ง
หน้อยหนึ่งมีนายพรานมีจิตคิดชอบ
องค์ผะเวสน์เพิ่นเลยถอดทาบั้นเพชร
ผู้มีศรัทธาทานได้ถวายเนื้อป่า
พระเวสกับมัทรีอ้อมเอาไอรส
เลิงเขามุจะลื่นน้ำในสะอาด
มีทั้งดอกบัวบานลมเบื้องปิ่น
ผะเวสสันดรนั่งเขาพักเมื่อย
ให้แก่สองกุมารดีใจชมชื่น
มีปลาควาเทโพกตเซียมเซียงบู
นั่งเบิ่งปลามันแซงพาเมยลูกหย่าง
ผะเวสกับมัทรีดีใจสมมาดย์

ผืนแห่งลิลำบากถึงแก่ความตาย
เขาจึงลาพระบาทกลับสู่เมืองชัย
เจตราชสั่งโปรดบอกแก่พรานไพร
ให้ไปกองตั้งทำรักษาพระองค์
โผลูก้าอำนาจให้รับประหาร
กับทั้งสองไอรสเท็งมเหสี
สี่กระษัตริย์เดินถัดนับได้ ๓ วัน
เลยพักนอนดินดาดอีกหนึ่งราตรี
มีแต่หนามดิงจ้องหินโง้นเป็นผืน
ตื่นมือเข้าพระบาทอ้อมลูกเดินจร
พาเมยลัดตัดฝ่าดินเปื่อยหมหนอง
องค์ผะเวสน์พาเล่งเข้าสู่วิบูลย์
ฝูงหมู่สัตว์หลายสาลิงค่างนางนิง
เห็นคนไปฟ้าวฝั่งดินเดินโดนหนิ
จนว่ไปฮอดแม่น้ำนิง
ปลงกัณหาลงนั่งชมเบิ่งลำธาร
พรานกะเลยยอมมอบเนื้อให้ส่วย
ประดับลายมุกเม็ดทานให้นายพราน
ออกจากหั้นข้ามท่าเกตุมะดี
เดินไปตามเขาคดเลาะชอกครอกหิน
ลมมาตีด้าสาตดั่งก้องกังวาท
ภูมรินหอมกลิ่นบินแสวเกษร
ลมพัดเย็นเจือยชมดอกบัวบาน
กึ่งกับปลาแดกคิ่นปลาตุกปลาโด
ล่อนยากันเป็นหมู่ปลาห้อยปลาแยง
จนว่ไปเลิงหวางวงกุศรี
แลเห็นหอปราสาทของท่านพระอินทร์

และประดับด้วยเพชรนิลร้อยอันพันอย่าง
เป็นอาศรมศาลาให้องค์พระเวส
เป็นปราสาทพระอินทร์ลงมานิมิต
หลังหนึ่งไว้ให้นางมัทรีกับลูก
มีเครื่องอุปกรณ์เยือกโถโอชวด
มีแต่ของงามๆ ขึ้นพานจามรหมาก
กล้วยกะปลุกเป็นแถวเฟื่องไฟหมีม่วง
มีบ่อนเดินจงกรมไว้คอยต้อนรับ
ว่าไมต้งใจมาบำเพ็ญผนวช
ให้อาศัยวิหารอาศรมนี้ได้
ให้ถือเป็นที่รพียสินของตนทุกอย่าง
สั่งให้นางมัทรีกับบุตราราช
ส่วนหลังใหญ่แน่นทางที่เองสืออยู่
องค์พระเวสตั้งใจบำเพ็ญทรงพรต
ห้ามเหิงนางมัทรีกลางคินกลางค้ำ
ห้ามบโหมหาผู้เดียวเด็ดขาด
สิมาเพลจ้งหันตองมากับลูก
อย่ามาทำดาหวานพูดจาเย้าหยอก
พระเวสได้ห้ามปรามมัทรีทุกอย่าง
นางเป็นตาปะสีตั้งใจให้เที่ยง
สมมติให้นางเป็นเนตรอุปฐาก
ให้พระเวสได้ทานทุกวันอย่าขาด
นางไปหาทุกวันบมียามหว่าง
แนวมันฮ้ายกว่าเขาจงอางสา่งท่า
นกลมันฮ้อยบ่ดินกเค้ากุก
ไล่หนีหมดทุกตัวชี้เข็บแมงงอด
รักษานางมัทรีเหิงองค์พระเวส
ได้เด็ดเคื่อนพอดิเป็นสุขทุกอย่าง

มีประตูหน้าต่างอินทร์แต่แปลงมา
ออกมาตัดกิเลสทรงพรตจำศีล
สร้างเอาไว้ด้วยฤทธิ์ปราสาทสองหลัง
ส่วนหลังใหญ่เพิ่มปลุกให้เวสสันดร
มีทั้งหม้อทั้งฮวดมีถ้วยมีชาม
พระอินทร์บริจาคครบเครื่องทุกแนว
แปนสะอาดเขตช่วงเรียบเลาะอาศรม
เขียนประกาศติดบับไว้หน้าศาลา
ติดกิเลสออกบวชหวังโพธิญาณ
ตลอดทั้งเครื่องใช้ของอยู่แนวกิน
พอรู้แจ้งกระจ่างพระเวสยินดี
ให้ไปอยู่ปราสาทหลังเล็กเดื่อนาง
เลยพากันเข้าสู่พักผ่อนอาศัย
ห้ามบให้โอรสมาใกล้กุก
อย่ามาว่ามานำพูดเป็นมารยา
สิมาหาพระบาทตองมากกลางวัน
มันกะจ้งสิลูกเพื่อเป็นพยาน
ทำอุบายล่อหยอกหลงโลกในกาม
ให้สุดศุทางกิเลสโลกีย
อย่าให้มันหวงยเจียงรับเร่งบำเพ็ญ
หาผลไม้มาฝากเฟื่องป่าไฟหวาน
ต้มเผือกมันใส่บาตรก่อนจันจ้งหัน
ส่วนสัตว์ร้ายต่างๆ เสือโคร่งเสือดาว
พระอินทร์ไล่จากป่าวงกุกศิริ
ฮ้อยกุกๆ กุกๆ หนาย่านหนากลัว
เพื่อบให้มันตอดกัณหาขาสี
แต่เข้ามาอยู่เขตวงกุกศิริ

กัณฑ์ที่ ๕ ชุชก ๗๙ พระคาถา

บัดนี้มาสอดแล้วชุชกเด้าพราหมณ์

ลาวกะเป็นคนเก่าแก่แก่ชรา
อยู่ติดต่อกลัดชิดกับเมืองกะลิงค์
ญาติพี่น้องใกล้เคียงก็มีจักคน
หาขอทานเลี้ยงปากบ่มิยามเช้า
เที่ยวหาขอทุกบ่อนสอดครุงสีพี
ไปบ่ต้องมีหมู่เที่ยวหาขอทาน
บ่อได้มีมือวางเที่ยวหาขอทาน
ขอเอาสารพัดขอได้ขอเอา
ได้บ่ได้บ่เกี่ยวเลาะล่องหาขอ
เลยเอาเงินไปฝากน้าเสี้ยวสหยา
เลยเอาเงินไปแบ่งฝากไว้กับเกลอ
คันถือไปล่ามกายนันชีกะโมย
เด้าเลยจกเงินออกฝากไว้กับเกลอ
อย่าให้เสียจักบาทเก็บไว้ให้เขา
ทำได้กับคินส่องโค้งความาหา
พราหมณ์เฒ่านบอกสั่งเสี้ยวผัวเมีย
พราหมณ์ผัวเมียทั้งคู่รับปากสัญญา
คิดตั้งใจออกเที่ยวเดินเลาะขอทาน
ได้พริกเกลือเตได้ถั่งเป่ฮาวฮิน
น้าบ่ฮาบจักเทื่อหิดกกลากเต็มโต
ผมพอลานผิผะเคยาวเพื่อย่อกหลัง
ส่วนนิ้วดินทั้งคู่อุดกินดินพราหมณ์
แซวกะซอดออกปากสองข้างคือหนู
ส่งกะส่อยขาดแหล่งเห็นสากกะเบือ

ผมสได้บอกนามเรื่องของพราหมณ์เด้า

ตั้งหลักฐานเคหาตำบลทูนวิฏ
บ่มิบ่อนพักพิงไรญาติขาดมิตร
อยู่ผู้เดียวโตนๆ ทุกข์หลายลำบาก
ได้อ้อยยังกะเอาเงินทองผ้าผ่อน
เมียของบ่มิมนอนนำเป็นคู่
ขอเช่าเปลือกเช่าสารเอาหมดทุกอย่าง
เด้าบ่อยู่จักการเก็บกำเมี้ยนมัด
มีแต่หาขอเขาการงานบ่เกี่ยว
จนว่าได้เงินพอถึงร้อยกระทาป
ว่าโดมีเงินหลายย่านเขาหยาดแห้ง
เขาขอฝากน้าเรอเงินเขามีมาก
เสี้ยวกะเลยว่าโดยบ่เป็นหยังดอก
ให้รักษาไว้เด้ออย่าให้มันขาด
เฮาสีไปบ่เขาหาขอเลาะล่อง
จั่งสเเอาเงินตรานาโดไปดอก
อย่าสให้มันเสียของเขาเด้อหมู่
พราหมณาเลยลาลงเฮือนหมอเสี้ยว
ได้เช่าเปลือกเช่าสารเทลงใหญ่
อย่างกายไกลจันวินเหม็นกุยสาบเห้ง
เกิดเป็นคุ่มโปๆ ปุ่มเป่าปามเปรด
หนังกะนานพอหนังเที่ยวหลายหตุ
ชนกะพอลานหนามเต็มโคกากซาก
น้ำลายไหลลงฮูฮาดลงเป็นแก่ง
กคว่าทอ้งเกิลือเลาะคอเป็นกาน

พราหมณ์แห่งคิดถึงนางอมิตตาเต็มเหยียด
พราหมณ์เลยเอาเมื่อจ่อมเบ่งหน่วยหมากโต้น
ให้น้องถ่านน้องรอฟที่เดือนน้องชัก
เฒ่าเลยหย่างขึ้นโพนกกกลางดงคอยดำน
อิตาพราหมณ์ยืนฟังเสียงฮ้องโกนโคก
เบ่งมันสับมันโยนเสียงดังสะนัน
ฮ้องอยู่ป่าหญ้าคาตักก้อตักก้อ
ลืมาต่อเอาไปต้มกินคักๆ
อยู่ทางหน้าแม่น้ำจับคันหมากกอด
พราหมณ์จวนเขาพังกาเวออก
ดาฝันเหลียวเบ่งกาทางตีนบ่กล้า
เหลียวเบ่งดินเฒ่าพราหมณ์เลือดไหลยั่วว่า
อิตาพราหมณ์เคียดหลายคึกม่อนใส่
ตกลงไปถึกหินดงเบ่งจนแตก
เฒ่าจวนได้นั่งลงเก็บเอาเข้าใหม่
เหลียวเบ่งหมู่่นกยางจับขาวจากปาก
เหลียวเข้าอุ้มกระจายเหินนกเค้าบินออก
คือจ้งมันสิซังเหลือกดามาใส่
เฒ่าคิดสถานเมืองกะลั้งคะราช
นางอมิตตาคงคอยเลาะล่อง
เฒ่าฝันแห่งแข็งแรงคิดฮอดเมียชัก
จนวนไปฮอดสาชื่อสระสี่เหลี่ยม
มีทั้งดอกอุบลพวมนานก้านทอง
เบ่งหมู่ปลากระแยงเป็นฝูงเต็มฝั่ง
มีฮอดหมู่ปลาเผาลอยไปกับเต่า
ลอยน้ำฝั่งน้ำแจบลาคูปลาดิด
บ่อนจวนดังเค็งๆ น้ำฟองไม้ๆ

คิดอยากเข้าไปเบียดนอนแนบแนบชม
ฟังเสียงพราหมณ์หลงบ่โยนนอโยนนอ
ที่สิวนดักๆ สมจากมาโดน
นกกระโถกฮ้องผ่านเสียงส่งดงดัง
หน้อยผ่านเสียงโป๊ๆ นกใส่สับโกน
นกกระทาฮ้องหลั่นต้อก้อกระทา
กูดากมีนกต้อพราหมณ์คิดในใจ
คือขึ้นทำขึ้นทักทากตาททา
คือจ้งคนเอ็นบอกลาเว้ากาเว
เดินนำहांคอดๆ พราหมณ์ส่งเหลียวหา
ดินไปคำต่อคำลุ่มคูมโคมหนาม
เฒ่าเลยก้มลงเป่าซัดเลือดจนหาย
หนามผักกอดูใหญ่หลดหล่นลงดิน
บั้งหมากพริกปลาแดกฟุ้งออกจากถง
เฒ่าเลยพายลงใหญ่ลูกหย่างตามทาง
พราหมณ์บ่ปากฟ้าวหย่างเดินกาย
ดาโหลดคือมีหลองงวักงวักหลัง
เหลียวไปเห็นหมู่ไก่กลางป่าชันชาน
โพดว่าคนอุบาทว์จากบ้านเมืองมา
หรือว่าเขาหลอนหย่องเมียน้อยพอแสง
ไปบ่มียามพักจนฮอดดินผา
น้ำสะอาดเต็มเปี่ยมปลาหล่องลอยวน
พราหมณ์กะไปนั่งส่องเขาเมื่อมีแสง
ลมมาตึกลิ้นทั้งกลิ้นสาดฮิมสา
กุกกะแดกยั่วว่า หนวดช่องเป็นแพ
โพดว่างามประเสริฐปลาคว่ำปลาเซ็ง
อิตาพราหมณ์แซ่วไว่วักเมื่อมีแสง

ฟ้าลุกขึ้นเดินแยงตามทางไวก
เหลียวไปเห็นหม่องกินหญ้ากินมั่ง
มีฮอดกวากับฟานหย่างทากินเพ็ก
พราหมณ์คิดว่ลีนเซาพักนอนนี่ละ
คงสิเป็นภู่อาศรมแน่ๆ
เห็นอุจนะถาฬิพราหมณ์เลยนั่งนบ
ต่างกะเลยทักทายปราศัยถามเหตุ
คงมีจิตปราณิเมตาคณยาก
ขอให้ผู้ทรงธรรมสงสารผมแน่
มีธุระเดินมาอียังพ้อออก
มาหาเวสสันตรีย้อยยามถามข่าว
ผมเลยอดสาตันอยากเห็นพระบาท
กับทั้งทางมัทริบุตราทั้งคู่

พอไปฮอดป่าใหญ่เห็นช้างกินบง
สีแดงๆ ดำๆ พราหมณ์เบ้งตนนาน
โตน้อยๆ เล็กๆ แหล่นเลาะดินเซา
คงสิเป็นบ้านพระอุตะถาฬิ
พราหมณ์กะเลยเดินแวงองค์พระมุนี
กราบบังคมเคารพพวงยามสะพาย
พราหมณ์กะเลยสังเกตเห็นพระถาฬิ
เดมากะเลยออกปากขอพักนอนนำ
พระถาฬิคนแก่ถามพราหมณา
พราหมณ์จึงบอกผู้ข้าเดินจร
เพราะว่าตั้งแต่เกาเคยฮู้จักกัน
ว่ามาอยู่ปราสาทวงกฏศิริ

กัณฑ์ ๗ มหาพน ๘๐ คาถา

บัดนี้กัณฑ์มหาพนฟังเอาคักๆ
ชื่ออุตะถาฬิจนแจ้งสว้าง
ว่าพราหมเฒ่าเดินทางมิกิจยังแห่น
ขอค้นหาซาลิจากองค์พะเวส
หรือหากพราหมณ์ต้องการแนวไต่บอกโลด
มาหาเวสสันตรียต้องการหยั่งอีก
ว่าฮู้จักกันดีกับองค์พะเวส
บ่เห็นหน้าจักที่ไต่ยืนแต่ข่าว
จึงว่าผมบุกดงเข้ามายามเพิ่น
ว่าแม่นสิไปยามมัทริพะเวส
พราหมณ์เลยลงภูอิ้งทางเอ็นบอ
บ่อนเมฆหมอกมีอมุงเหลียวเห็นจุ่มกุ่ม

คินันพราหมณ์นอนพักกับพระมุนี
ถามกันไปต่างจนทราบกิจจา
หรือสิไปขอแหม่นนางมัทริ
จึงเดินผ่านเข้าเขตป่าหิมพานต์
มาผู้เดียวโดดๆ ตั้งคั่งเดินจร
พราหมณ์เลยพูดหลบลีกลึงลวงถาฬิ
ตั้งแต่มาอยู่เขตวงกฏศิริ
บัดนี้ผมโอ้อาวคิดฮอดพระองค์
พระถาฬิหัวเดินเลยเชื่อเดมาพราหมณ์
ตั้งที่แท้หาเหตุตัวท่านถาฬิ
ไปทางตะวันออกฮ้อยอดเซาสูง
ให้เดินตามทางหลุมเลาะตาดผาชัน

ทางประมาณหนึ่งวันจากเขาไปฮอด
 จังสีไปฮอดสามจวนกว้างใหญ่
 สิบเหลี่ยมเห็นภูเขาสากวัก
 พราหมณ์เลยจากภูเขายาวเอื้องเป้
 ใจแห่งคิดฮอดนางอมิตดาเมียฮัก
 แลเห็นภูระหงสมติเปื่องปิ่น
 คิดฮอดนางอมิตดาเมียแพงเหลื่อเหตุ
 ที่มาคิดฮอดแขงจนน้ำดาหลัง
 บุษบาสาระภีเต็มดงเดียวระดา
 ผุ่งหมู่มิมรินบินเขยสมสู่
 พราหมณ์ผ่นแห่งออนซอนเหลือบแลหลังหล้า
 จนว่าเลื่อไหลรินบั้งเหล็กไฟเหี้ย
 มลงไปถึงหนามถกมือกำห่อน
 จนเฒ่าพราหมณ์ยืนเซ่ด่าหินดินบาด
 ถกขาไปผ่นดั่งโก๊กถัก
 จนลงเป้ลาวฟุยหนักหลายพายหย่าง
 พราหมณ์เฒ่าจนเหงาเหลียวเห็นหินแตก
 กลางผ่นสีโนนฯ มีหน่อจอดกอด
 คิดอยากห่อนจักบาทเมียแพงสักนิต
 จนได้นั่งลงตัวลูกคำหินโง่น
 มือกะยังบ่วงรูปคำหินแตก
 เหลียวไปพ้อหมู่เมยกวาวฟานแหล่นผ่น
 เหลียวเห็นหมู่วานรนางมีฮื้อ
 คืออมิตดาฮ้องนำพราหมณ์เฒ่า
 จนน้ำดาเฒ่าพราหมณ์ดกกลย่อนหยาด
 พราหมณ์เลยเหลียวหลังคอยเมืองกะลึงคะราช

ตามหนทางออกตลอดคากจากภูผา
 ออกจากหันเล้งใสวงภูคีรี
 บ่อนผะเวสพื้นอยู่วงภูคีรี
 ลงภูคีรีรับร่งฟ้าหย่างนำทาง
 เกือบเป็นลมล้มซัดกระหว่างกลางดง
 ดั่งกะผ่องหอมกลั่นดอกกระดังงา
 หรือแนมนางอาเพทเหล่นบาวยามแลง
 มีทั้งดอกสะหมั่นเอ็นอำราศรี
 เกิดอยู่ตามดินตาดต่ำฯ ตามหิน
 มีแมงเพ็งแมงภู่คอมไต่เกษร
 ดินไปตำตอด่าลุ่มคุบโคบหิน
 เฒ่าเลยนั่งลงเขี่ยหาเหล็กไฟพราหมณ์
 จับเหล็กไฟลงป้อนเข้าใส่ตุงเมล์
 บั้งปลาแดกกะฟาดกับบักหอยสังข์
 เทิงผ่องหินสบนกพัดกับบั้งบู่
 พอดแต่ไปฮอดหว่างคันธมทานภูเข
 ก้อนหนึ่งสีแปลกฯ คือเต่าหลังขน
 เฒ่าผ่นแห่งคิดฮอดนางอมิตดา
 นี่จึงแมนเฒ่าคิดหน้ามือดามัว
 พราหมณ์กะออกปากบนเพิงเทิงลมคาง
 เฒ่าเลยลุกขึ้นแบกกงเป้งเดินเลย
 โดแดงฯ กานฯ คามด้ายสิงขร
 แขนเครือไม้ด้าฯ ฮ้องโอ้ยโลยมฯ
 จนตาพราหมณ์ก่อเขาขีดฮอดเมียงาม
 พอดแต่มั่นตืนตาดขึ้นสู่หลังคอย
 ว่าสิเห็นปราสาทบ้านถิ่นเคหา

โสดเห็นแต่เมฆาเป็นควัญมิดหมอก
 บ่อนฤาษีกำหนดหนทางแจ้งเหตุ
 พราหมณ์กะดอตำห์ป็นลงค้อยค้อยดาด
 เอามาเป็นทาสีให้เมียเฒ่าไซ้
 เหลียวไปเห็นหมูนังกาลังกินเพ็ก
 จนได้หยุดยืนชมฝูงสัตว์ในป่า
 พราหมณ์กะผ่องรับเร็วปานช่างนำไล้
 มีลางก้อนมาตันทางเดินลำบาก
 คือมีคนจับใจมื่อถึงยับกับ
 สีดำ ขาวๆ อยู่สูงโดดโหมด
 มีลางก้อนกะงามคือกันกับรูป
 มีลางก้อนคือหมากก่าลังเหา
 มีลางก้อนคือฟานก่าลังสีเหล่น
 อยู่เป็นหมู่เป็นชุมก้อนฮาวผีนสาด
 อีตาพราหมณ์ระวังยานหินตกใส่
 ดำสลดหินเพ็งชี้ดินขุหย่าว
 กะเลยสุกสะหยองเซกเซก
 ดังบ่เข้าจักยามถิกบาดเฒ่าหย่าง
 พราหมณ์กะเลยเซากินน้ำสระพักเมื่อย
 ลอยวนไปวนมาเป็นชุมเป็นหมู่
 ปลากดโทงกดโทปลากดปลาคืด
 อยู่ในสระมุจจรีนอุบลบานขึ้น
 ฝูงปลาควาเทโหฬาลอยกินเยื่อ
 ลงไปมุดไปดำดูชีตาแหง
 กะเลยหย่างไซเซหลังชดโกไซ้
 ตะวันใกล้ตกดินเสียงเสื่อฮ้องหมาว
 ไปบ่ทันเหิงนานเหลียวเห็นปราสาท

เหลียวไปดาววันออกเห็นยอดวงกฎ
 บ่อนอยู่องค์ะเวสทรงพรตจำศรี
 เพราะอยากได้น้อยนาถกัณหาทาสี
 คอยอดตำห์เดินได้ก่อนหินชันฯ
 ตัวน้อยๆ เล็กๆ หมู่มึงเมยมอม
 ผ่องก่าลังลงท่ากินน้ำในเหว
 ผ่องก้อนหินตกใส่ลางก้อนชันฯ
 ก้อนใหญ่ๆ ดากๆ กลิ้งๆ กลมา
 ลางก้อนอยู่ดึบๆ สันๆ ยาวๆ
 คือสิดกลงไผ่ทับหัวเฒ่าพราหมณ์
 มีลางก้อนคือมั่งพวมเต็นลงมา
 มีลางก้อนคือเต่าก่าลังสีคาน
 ก้อนใสๆ คือแหวนมอมๆ มุมฯ
 คือจั่งมันสีขาดหวยเหิงยั้งเอียงพัง
 ดินผ่นถกไหวๆ ดาเบ็งทางเทิง
 อีตาพราหมณ์ลัมท่าวลงคุบหินกอง
 ดังมะโหล็กโป๊กเป๊กเสียงเหล็กไฟพราหมณ์
 เฒ่าเลยไปฮอดหว่างสระมุจจรีน
 ลมพัดเย็นเฉื่อยๆ นิ่งเบ็งฝูงปลา
 มีปลาควาปลาบุปลาหลดปลาไหล
 บิมีทญูาสีเกิดฮิมผ้งเป็นหิน
 ปลาในน้ำแตกตื่นเห็นพราหมณ์
 พราหมณ์เลยลงลางเหื้อขุดกากสากดำ
 เสริ่งแล้วขึ้นมาแต่งพายเอาถุงเมธ
 ถุงแห่งขาดใจไหวพราหมณ์แห่งเจีบดิน
 ขางหักไผ่เป็นหลาวผ่องกวางผ่องฟ่าน
 บ่อนอยู่ของพระบาทองค์ะเวสสันดร

อยู่ในกลางสังขรวงกฏแก้วคู่
เทิ่งกันหาชาติบุญครุณย์อ่อน
เพราะว่ายังบ่ไกลคราวเดียวกะสอด
พอให้นางมัทรีเข้าไปในป่า
คันสีไปขอยทานยามนางเผื่ออยู่
เขาจะต้องหึ่งหวงบ่ทานหนา
ธรรมคาผูกหญิงจิตใจต้องอ่อน
ได้เวลาเหมาะๆ เหลือแต่พระเวส
ขอกันหาชาติพระองค์ต้องแจก
อิตาพราหมณ์นอนคางเจ็บขาล้าเมื่อย ฯลฯ

นี่แหละบ่อนเพี้ยนอยู่กับนางมัทรี
พราหมณ์หยุดไวสาก่อนบ่ต้องเข้าไป
มืออื่นเข้าจึงจอดเข้าสู่ภูมิ
มันจึงสีแน่นท่าขอสองกุมาร
เขาจักต้องถูกขู่ฮ้ายคำขัดขวาง
สีไปขอนำแม่บ่ได้จริงๆ
รอให้นางหนีก่อนจึงเข้าไปขอ
จึงเข้าไปก้มเกษกราบไหว้วันทา
พราหมณ์เลยขึ้นนอนแผ่พักถึงปลายยาง

กัณฑ์ที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๑๐๐ คาลา

คอยฟังบันฑูมารสิจากแม่
หนีจากนางมัทรีก็บ่องค์ละเวส
อิตาขุระกาเครือเขาผูกจ้อง
พราหมณ์สีจับกุมารผูกแขนตึงแก่
ตอนผะเวสเพิ่มทานลูกให้ชุก
คินันพราหมณ์นอนเทิ่งปลายไม้
จนว่ารุ่งราตรีพอกินยาแถม
บ่กะพายเอาถุงโอบต้นยางใหญ่
ปานนี้นางคงหนีเข้าไปในป่า
เหลือแต่สองกุมารกับองค์ละเวส
กล่าวถึงนางมัทรีฝันแปลกประหลาด
กายกะดำหมดตัวหนูเหน็บดอกไม
ถีบประตูลาหักลงดังถล่ม
จนกว่าเลือดไหลนองเต็มหอปราสาท
ตากะจกเอาไปหมดทั้งสองหน่วย

พราหมณ์หาขอแม่กัณฑ์หาชาติ
สิตกไปไกลเขตแก้วกุศลาลา
สิพาเดินเลาะล่องผะเวสทำทาน
ให้คอยฟังเอาแต่กัณฑ์สองกุมาร
ผมสิได้ชอยกเรื่ององค์พุทธโธ
อยู่เทิ่งต้นยางใหญ่สระโบกขรณี
เดมาจึงลงจากแคเทิ่งทางสูงๆ
พราหมณ์กะคิดไปใส่เทิ่งนางมัทรี
หาชุดมันใส่ตามาไว้ทำทาน
หยุดไว้ก่อนเหตุขอกันหาชาติ
ว่าเดมาหนึ่งองอาจรูปร่างหนักกลัว
มือถือดาบฝักใหญ่เดินเข้ามาหา
จับเอาแขนบางบันฑูมารขาดทั้งสอง
มันยังเอามัดปาดผ่าเบี่ยงหัวใจ
เอ็นหาคนช่วยบ่มีจักคน

นางเลयरู้สึกตบตึงจึงเลยตื่น
คำเบ้งแซนเบ้งชายยังดีคือเก่า
เอ็นพะเวสดังๆ พระองค์เลยตื่น
เจ้ามายามราตรีมันผิดครองพระ
เจ้าบ่ต้องเขามานั่งอยู่ข้างนอก
ว่าสิมาขอเชิญทายฝันให้แน่
ให้พะเวสดันคายหมตทุกข้อ
กะเลยฮู้เหตุการณ์จนหมตทุกบ่อน
คันสิบบอกมัทரிய่านเสียใจมาก
บอกว่ามัทரிய้ายเสียใจมาก
บอกว่ามัทรีเอยนางฝันคืนนี้
ได้รับความแค้นเคืองทุกจนลำบาก
ทำให้ใจและกายธาตุ ๔ ชั้น ๕
บ่มีโทษสำคัญร้ายแรงหยั่งดอก
นางเลยลาสามีกลับไปที่อยู่
หน้อยหนึ่งแสดควันสูงมาฟ้าแดด
นางกะยังบ่วายความฝันจักเทื่อ
ใจย่านๆ กลัวๆ เทิงหนาวเทิงสั้น
กะเลยเข้าไปลากราบองค์พะเวส
หาชุดเผือกชุดมันหมากผลมาสู่
จันสิเข้าไปตงควาเดียวสิคว่า
ให้รักปองดองกันอย่าฮ้ายอย่าดำ
ให้เบ้งเด้อชาลืออย่าไห้น้องให้
ให้เหล่าน้อยศาลาน้องค์พระพ่อ
ตื่นขึ้นมาจากนอนอาบน้ำกินเข้า
จับเอาได้ไม้คานหาบเอากะดำ
บาดนี้กล่าวถึงองค์ซีโพระเวส

เป็นเวลาเด็กตื่นคำเบ้งกายา
นางเลยลุกมาเล่าฝันให้ผัวฟัง
มาอิหยังตักตื่นทือนางมัทรี
ใส่ว่าเจ้าสิละกิเลสค้นหา
นางมัทรีเลยบอกว่าฝันฮ้ายเหลือเกิน
นางเลยเล่าตั้งแต่ที่แรกในฝันมา
พะเวสเลงด้วยหนอดวงโพธิญาณ
ว่าสิเสียน้อยอ่อนกันหาชาติ
พระองค์เลยบ่ปากเว้าไหมไปเจย
พระองค์เลยบ่ปากเว้าไหมไปเจย
เพราะว่าย้ายจากที่ปราสาทบ้านเมือง
หากินหยากบ่ได้สะบาย
สติดลอสสติหลาเลยเกิดความฝัน
พอพะเวสเอ็นบอกรางนางมัทรี
ใจยังฮ้อนวู่วา เป็นห่วงความฝัน
แสดเป็นสี่แสดๆ พอติเข่งงาน
ตั้งแต่นอนฮู้เมื่อเมื่ออย่าดำมัว
นางมัทรีหวาดหวั่นเป็นห่วงบุตรา
ว่าสิเข้าไปเซตป่าหิมวัน
น้องขอฝากลูกอยู่มอกับพระองค์
เลยเอ็นลูกมากล่าวบอกลิงเทิงสอง
อย่าไปเล่นในป่าให้ฮ้อยกูฎี
เจ้าอย่าตืออย่าโล่มาน้อยกันหา
อยู่ตุ๊ๆ นอนหน้อยอย่าแอ้วหย่าวอน
สั่งร้อยเล่าพันเล่าเลยจากกุมาร
เสียมกะแบกใส่บ่าฟ้าอย่างเข่าคง
สิทานบุะเรสหนีจากมัทรี

พราหมณ์กะมาพอดีเข้าถึงปราสาท
คิดว่าสิได้ทานบุตราเทิงคู่
ท้าวชาลิกันหาฟ้าวแล่นไปฮ้อย
ปดลงเป้งแห้งออกมาผมหาวไปฮ้อย
คิดว่าหาเพิ่นทานยันเด็กไชยาก
เดี๋ยวกูตบทั้งสองให้สุเซ็ดหลาบ
ท้าวชาลิกันหาไดยินพราหมณ์ดำ
พราหมณ์กะขึ้นศาลาหองค์ผะเวส
องค์ผะเวสเลยทานยันติชมขึ้น
เพราะได้ทานบุตราแลกยานประเสริฐ
เลยได้เอาบุตราแลกเอาทั้งคู
เลยสละกุมารให้พราหมณ์เป็นทาส
หวังแก่โพธิญาณยิ่งอันใหญ่
เพิ่นกะยังรับรองจกทานไดยู่
เพิ่นก็ยินดีทานเหมิดทุกอย่าง
เพื่อให้โลกชมภูกทุกคนได้เพิ่ง
พระบิดาสิทานให้พราหมณ์ทั้งคู่
หนีออกจากศาลาหลบตัวลีซ้อน
เพราะว่าพ่อสิเคนให้พราหมณ์ซุก
ชาลิจิบเอาแขนกันหาเข้าอุ้ม
ผัดยั้งว่าบนานาหนีไปอุ้มใหญ่
จนว่าเลือดไหลนองยังว่าบ่ฮัก
เลยไปลีลลงสระถอยหลังลงสู่
หวังสิให้พราหมณ์ลงถอยหลังทางหย่าง
เอาน้ำสระปิดตัวใบบัวปิดหน้า
บ่เห็นลูกของโตทั้งสองมิดจัด
ว่าให้รับไปหาทานให้แทน

พอตั้งแต่พระบาทเหยียวเห็นเฒ่าพราหมณ์
บอกให้ลูกฮ้อยปู่เฒ่าพราหมณ์ชี้ตา
มาแต่ไสนอครับเมื่อยบ่คุณตา
อิตาพราหมณ์คนน้อยฮ้ายสองกุมาร
เลยปราบไว้ด้วยปากสูฮ้ายจองทอง
ชาติว่าหน้าห่วยๆ พูตมากปากดี
โหลตปากันหน้าเหล่าฟ้าวแล่นคินมา
นั่งบั้งคมกัมเกชขอสองกุมาร
ปานได้คำหนักแน่นสมปรารถนา
ศาลาองค์เลิศในชาติสิมา
หวังสิให้พันหมู่กิเลสสังขาร
เพราะว่าองค์พระบาทเปิดหน้าสังขาร
หรือสิมาขอใหม่เอาตาทั้งสอง
หรือสิหาเอาคู่องค်นางมัทรี
สิเป็นหยักะซางห้วงสัพพัญญู
ท้าวชาลิเบิ่งเลยฮู้เหตุการณ์
แม่กะแห่งบ่อยู่ชวนน้อยกันหา
โหลตบ่ดีจักบ่อนยานพราหมณ์เหยียวเห็น
สิไปป่าฮักๆ เลยเกิดเป็นแผน
มดแดงกัดเป็นยุมยงคอยอุดสาห์
เข้าไปในกอไผ่หนามเกาะเป็นคลอง
ยันเฒ่าพราหมณ์ซุกกับพ่อนานา
เฮ็ดฮ้อยขึ้นเทิงคู้บ่แม่นฮ้อยลง
ถอยลงไปทางๆ ล้อยู่ในบัว
องค์ผะเวสนั่งทำกับพราหมณ์
พราหมณ์กะรีบเร่งรักผะเวสสัตตา
ผมรู้มาขอแผ่นมันเสียเวลา

หรือป้อมีศรัทธาทำทานกับบอก
ยืนอยู่ริมฝั่งสระเอ็นชาลิลูก
ฮอยลูกเหยียบซี้ดินถอยหลังทั้งคู่
เห็นตั้งแต่ฮอยถอยไหวติงลาด
พ่อผันเอ็นลูกชายปลอบโยนทั้งคู่
อย่าให้พระบิดาเอ็นเอาหลายเทื่อ
พ่อกะหวังเพ็งบุญนำสองโอรส
ท้าวชาลิกัณหาเปิดใบว้ออก
ขอให้พระบิดารอยาทานลูกอีก
คันไปไกลสิกินบุตราหนีจาก
คันสิทานอิทธิในแม่มาสา ก่อน
ท้าวกัณหาชาลื้อนนวนพระเวส
ผะเวสตัดใจทานให้พราหมณ์ไปก่อน
พันคำลึงทองศิริคามากกว่า
มีวัวควายเข้าของช้างม้าข้าทาส
เพราะว่าเป็นธิดาค่าแพงเกินพี
ยกเป็นสิทธิ์ทำทานให้พราหมณ์เทิ่งคู่
พร้อมกับอธิษฐานเป็นโพธิราช
เพราะผู้ข้าได้ทานลูกแก่พราหมณ์เฒ่า
พากันโมทนายินดีชมชื่น
น้ำสมุทรฟองไหลภูผาฟุ้งหล่น

กัณฑ์ที่ ๙ มัทรี ๙๐ คาถา

ฟังกัณฑ์ ๙ นางมัทรีเข้าป่า
ซุดมันเป็นอาหารเทิ่งเก็บหมากไม้
บ่มีผลลิกัณหาใส่ถืออยาก
เคยเป็นหมากสุกงอมเกิดมีแต่ดอก

พระเวสเลยลูกออกไปเอ็นบุตรา
บ่ได้นเสียงเสียงถูกเห็นแคฮอยดิน
บัตฮอยหย่างลงสู้บเห็นจักฮอย
ปึงมันกัณกินบาตยังบ่ดิงกาย
เจ้ากะเกิดมาสู่ลูกกระษัตรา
พ่อพูดแล้วต้องเชื่อลูกมีตระกูล
ต้องรักเกียรติรับศพอเอ็นต้องมา
ฟ้าวขึ้นมานั่งบอกเทิ่งไหวเทิ่งนอน
เพราะเฒ่านี้เป็นยักษ์มันปลอมตัวมา
ทั้งกันหากะอยากนมแม่เต็มที
พากันให้หว่านฯ กอดพระบิดา
โศคเป็นดาสมเพชสองอ่อนกุมาร
ศิริคา ลูกอ่อนกัณหาชาลี
ส่วนกัณหาเห็นว่าพันคำลึงทอง
อย่างละฮ้อยบ่ขาดค่าของกัณหา
พอดอดแล้วถ้วนถึมอบ ๒ กุมาร
แล้วหยาดน้ำลงสู่ฝ่ามือเฒ่าพราหมณ์
ขอให้ได้สมมาตาทุกอย่างประการ
พวกพระอินทร์อยู่เฝ้าเทิ่งเทวดา
เกิดบันดาลเครื่องคลิ่นฟ้านั่นแผ่นดินไหว

นางกะพายกะดำเทิ่งไม่ขอตสน
มือนี้เป็นलगใหญ่บ่คือทุกวัน
ต้นมันเคยเป็นหมากเกิดดอกเป็นหอม
ต้นมันเคยเป็นดอกเกิดหมากสุกเหลือ

ต้นหมากไฟหมากเฟืองมามีหมากม่วง
มันกะบมีเครือหาขุดคืออ่อน
ผ่องเป็นห่วงความฝันอันคือฝันว่า
นางเป็นห่วงบวายนางฝันประหลาด
จนว่านางมีทริหลงทางเข้าป่า
เป็นเมื่อয়া วินา บัมียามสว่าง
จนว่าแสงดาววันลับตลงต่ำ
เก็บได้ผลหาลาบเต็มซอดต่ำ
มาซอดหว่างไพรหนาทางพองจ้องปอง
ทั้งเสียเหลือองกะมียู่กับเสียโคร่ง
เพราะพระอินทร์แปลงกลายเป็นสัตว์ ๓ อย่าง
เพื่อใกล้พราหมณ์ซอดไกลจูงแขนสองอ่อน
พวกหมู่เทวดา ๓ สัตว์แปลงเพศ
เจ้าพวกสัตว์ ๓ ไต้องคางสะนั้น
นางมีทริหลงไหลชอคานหลดบ่า
นั่งลงไหวขอเชิญเทวอารักษ์
ไล่ให้ราชสีห์กับเสือหนีแห่น
องค์พะเวสสามีกะสิดอยมันคำ
จนว่าพราหมณ์เดินทางไกลปราสาท
ผูกแขนกันแสสิจนเลือดไหลหลัง
คืนกะผ่องเหยียบหนามหลังกะผ่องติดแส
นมะกะบได้กินกันหาเล่าอ่อน
จนว่าเลือดไหลแดงแสห้วยจนขาด
พระอินทร์เห็นกุมารหนีไปไกลมาก
เสียกับราชสีห์หายไประบ้า
จนว่าคำเดือนหงานจึงซอดปราสาท

เกิดเป็นขู่หวงเลยมีบ่เหลือ
นางบ่ได้พักผ่อนพายดำหามัน
ใจกะเป็นหลาๆ หน้ามิดตาลาย
เทิงเป็นห่วงน้อยนากันหาชาติ
หาบกะดำเลยตกลงดิน
ผงไม้กะห่วงน้ออศจรรย์
ใกล้เวลาสิค่านางกลับคืนมา
นางกะเลยตั้งทำคินสู่ศาลา
นางมีทริหมอบส่องเห็นราชสีห์
นอนดันทางโองโงบไห่นางไป
มานอนขวางทางอย่างบ่ไห่ไปใส
พราหมณ์ไปหวิดสาก่อนจั่งสิไห่นางมา
เพื่ออยากไห่พะเวสเป็นองค์พุทโธ
ทำไห่นางย่านั่งบ่มีทางไป
หลงกิมหาบกะดำนางย่านเหลือเกิน
ขอไห่ทำภิกษุรักษามัทรี
ลูกนี้คิดซอดแม่กันหาชาติ
เสียมี่แห่งซ้องหน้าบ่หลิหนทาง
กับ ๒ บุตรราชกันหาชาติ
พากันไห่ย้อยหยั่งนากันเฒ่าพราหมณ์
แขนกะฉีกพราหมณ์แก่กลมโคมหิน
พราหมณ์บ่พาพักผ่อนแสล้าเหม็ดแสง
พ้อออกจากปราสาทพันหิมพานต์
จั่งพากันหนีจากหลิกทางมัทรี
นางเลยหาบกะด่าลูกย่างดินกลาย
นางแห่งคิดประหยัดบ่เห็นกุมาร

มาลัดต้นทางคือมือก่อนา
เสียงนางมัทรีเอ็นหาลูกทั้งสองจนสอศปราสาท
แล่นหา ๒ กุมารเอ็นนำว่อนา
เห็นแต่พระบรมนังเจียบปาก
หรือไปเล่นอยู่ใ้พระองค์เห็นบ่
มีแต่นั่งทรงธรรมรวมจิตจจจ้อ
เมียถามหา कुमारนังเจียบปาก
เอ็นหาชาติกัณหาเทิงให้เทิงจ่ม
หรือแม่นหยังเอาลูกของผู้ข้า
สั่งบ่เห็นฮอยดินคาบตึงลากแก
แซ่เลยคาบเอาองค์บุตรลูกอ่อน
เอ็นลูกหลานแม่เอียฮีบมาหาแม่
เอ็นหาลูก 2 คนผู้เดียวกลางป่า
بابมีบ่อนสิวนามเกาะเลียดหลัง
ให้สองกุมารคนเดียวเลาะล่อง
แล่นขึ้นเทิงหลังดอยเอ็นกัณหาลูก
จักว่าลูกกูหายไปไหนจาก
หรือเจ้าพากันหลงเข้าไปในเล่า
กูสั่งมาเสียดายบุตรทั้งคู่
มาอ้อมเอาลูกกูไปเสียหลัซซอน
เสียงชานรับบ่มีปานคองนางแดก
แล่นกลับมากลับไปฮ้อยฮอบพันฮอบ
เอ็นกัณหาชาติกลับมาลูกหลาน
จนว่านางมัทรีต้องกลั้ม ท้าว
ถามพะเวสสันตราหาลูกเทิงคู่
แต่บ่บอกว่าทานให้พราหมณ์ทั้งคู่

นางกะเอ็นว่อนา กัณหาชาติ
ในนางแห่งประหลาดวางคำขอคน
บ่เห็นใสจักบ่อนในเขตอาศรม
ถามว่าลูกรักจากไปอยู่ทางใด
พะเวสปากค้อมเมียฮักจักคำ
ใจเพิ่นหวังตั้งต่อดวงโพธิญาณ
นางเลยลูกหนีจากแล่นหาบุตรา
หาจนหมดทุกหม่มบ่อนลูกเคยเขา
หรือไปเล่นในป่าเสือคาบไปกิน
หรือเจ้าลงไปแช่ในน้ำอาบสง
นางแล่นหาทุกบ่อนลงน้ำขึ้นผา
จักสิไปใ้ไหนหาลูกจิตวน
นางมัทรีจนเหลื่ออ่อนโทยหิว
บ่มีได้เขานั่งเอ็นลูกกูหา
นางเทิงเอ็นสองแล่นลัดดัดฮอย
บ่ได้อินเสียงลูกมิดเจียบปานตาย
บ่ได้อินเสียงปากมิดเจียบในตง
ลูกงสาธุเท้ากัณลูกกูตาย
หรือผิดวงผีปู่ผีย่าผี
นางกะเอ็นว่อนา กัณหาชาติ
ปานเอามัดมาแหกปาดผ่าหัวใจ
หรือมีคนมาจอบลักลูกหนี
เสียงจงดั่งก้องป่าวงกฏศิริ
นางกะเลยกลับตัวคืนสู่ศาลา
เพิ่นกะเลยออกปากเพราะนิกสงสาร
เพราะว่านางเห็นเคยอยู่ย่านลั้มตายเลย

ใช้คารมเปรียบเปรยทั้งหวงลูก
หาว่านางบ่กลัวเกรงองค์พระบาท
เข้าในป่าศิริแต่เข้าจนคำ
มาดีเอ็นบุตรชาติฮ้องดีให้
เจ้าเป็นลูกชาววังกระษัตริย์มียศ
พวกฤาษีชีพร่าหมณเฒเห็นกะมัก
มาฮอดแล้วดีคางให้น้ำลูกอ่อน
ผัวว่าโด้บดีเป็นคนคิดคด
กะเลยตอบว่าทักถ่วงองค์พะเวส
ตั้งแต่เอากันมาบ่เคยทำชั่ว
แม้ตั้งแต่ว่าจาบเคยหลบหลู่
ย่านมีคนติเตียนนินทาดูถูก
น้องได้เข้าไปตงเก็บผลหมาก
ถามพระองค์กะเจยบ่บอกให้ทราบ
อดสงสารมัทรีผู้มาเพียรพรา
จนเป็นเกือกทรงดินพระองค์ทุกชาติ
บ่สียอมตายแทนพระองค์ทุกอย่าง
จึงถามหาบุตรลูกอีกเทิงคู่
พะเวสยังบ่ไขเรื่องราวให้ทราบ
พะเวสยังทนนิ่งเจยทำโกรธ
แล่นหาลูกตามทางกลางคืนดึกตื่น
ป่านเอาหอกหรือหนามแทงดับดับคั้ง
เอ็นชาลีกันหาป่านอกสีนตก
จนวมีแต่คมผ้าแพรจนชุ่ม
บุป่าหิมพานต์ฮ้อยเหล้าพันเหล้า
น้ำตาไหลเป็นทางให้น้ำลูกรัก

ให้เขาคิดฮอดลูกมาเคียดให้ผัว
ว่ามัทรีบังอาจเล่นซู้ฤาษี
บาดตะวันดกค้ำจ้งกลับศาลา
เจ้าได้เกาสิมไหมได้น้ำสิมหลัง
ไมกะอยากชิมรสเพราะรูปเจ้างาม
จนว่าลิมลูกรักกลับผัวของนาง
ใจโหลชาดเป็นท่อนนางมัทรี
จนว่าลิมโอรสกันหาชาลี
พระองค์ข้างหาเหตุมาใส่กรรยา
เห็นผู้อื่นดีกว่าพระภัสสะดา
จนว่าตามมาอยู่ในป่าทำเพียร
บาดน้อยขอฝากลูกไว้กับพระองค์
ลูกมาเวียนหนีจากทั้งคู่ไปเลย
สิว่าน้องทำหายบ่ชั่วช้ากาสิ
น้องบ่ได้คิดต่ำสัดยี่ห้อถือศีล
บ่ได้คิดประมาทหลบหลู่ดูแลน
บ่คิดว่าสิหางขอฝากอินทรี
กรุณาเว้นสู่หรือเป็นแนวได้
นางมัทรีเกี่ยวกราบสองหนสามหน
จนน้ำตานางโหยดโหลหยาดฮอดปรางค์
ทั้งจิตข่มขื่นผัวว่าเลวทราม
แล่นหาลูกบ่นั่งจนเหมิดปัญญา
หาในดงจนแหลกในน้ำลงม
ปากะหาทุกอุมบ่เห็นกุมาร
เลยบ่เห็นคือเก่าให้ฮ้องโอยคาง
เลยกลับคืนที่พักเป็นครั้งที่สาม

ว่าสีเข้าไปตามลูกนำพะเวส
นางกะเลยเป็นลมล้มลงกลางเดิน
ย่านมัทรีบรรลี่ยเลยลุกไปเป่า
พะเวสสันตราเรียกเมียโดยชื่อ
เรียกชื่อมเหสีเทิงเอ็นเทิงเป่า
พะเวสน้ำตาไหลสงสารเมียอีก
กุสุมมาเสียดายมัทรีแท้หน่อ
กะเลยบ่คืนมานอนมิดจีหลี่
สั่งลิมานอนตายกลางดงกลางป่า
ช่างมาตายจากกันยามทุกยากยาก
กะสิพอดค่าทำศพสมเกียรติ
ทางกลางคืนกลางวันสมบุญคืนคืน
นี้อยู่ป่าหิมวันตวงกฏแก้วกู่
ทำเป็นเสียงคนดรีเสบงันศพหม่อม
เอาป่าไม้ในดงเป็นแดนป่าช้า
เอาป่าไม้ใบดองเป็นสาดเป็นเสื่อ
เหลือแสงตามถนอนดูแลเพียรพรา
สีได้เอาเดือนหงายเป็นแสงไฟส่อง
สีเอาคันพูกษาเป็นฉัตรกันหมอก
หน้อยได้สติคืนมาคือเก่า
ว่าได้สองสีให้พราหมณ์ไปแล้ว
ให้พระองบรรลุสบบรรณา
งงง.....ท่อนี่นา.....งงงงง

แต่ขอเข้าหอเขตแก้วกู่อาศรม
พระยาเวสคิดหลายจนตกพระทัย
ก้มลงนั่งคุกเข่าโงมขึ้นพาดขา
คิงยังฮ้อนหัวน้า มัทรีฯ
นางกะยังคือเก่าพันห่อใจ
นีนั่งแน่นท่าคักเมียแก้วกูดาย
ก้มลงเป่าฝ่อฯ บิบนแขนบิบบา
เจ้าสีป่าให้พ้อยเปลี่ยวเดียวดาย
เพิ่นให้จ๋มให้ว่าเป็นท่งรำพัน
คันแน่นด้ายหนีจากครวญอยู่พารา
เฮ็ดให้จ๋มละเอียดแนวแห่งแนววัง
ให้รีนเร้งอีกทักปามเมืองสวรรค์
พี่สีได้เอาหมูจักจั่นแมงอี
เสียงชะนีให้ห้วนเป็นเสียงแตรวง
เอาปราสาทกลางป่าเป็นเมรุทอง
เอาน้ำหมอกเป็นเทียนน้ำอบน้ำหอม
วาสนาพี่ต่ำเมียรักมาตาย
สีเอาดาวลอยด่องเป็นฮูปบูชา
พะเวสน้ำตาออกสงสารมัทรี
พะเวสจึงบอกเล่ากับนางมัทรี
มัทรีนางยอดแก้วเลยอุโนโมนายกมือสาธุ
มัทรีแก้วเลยลากลับไปที่อยู่

คุณแห่งคือ

อันใด	ไม่มีคือ	ก็อันใด
บุรุษด้วย	ไม่มีคือ	ก็อันใด
พระสงฆ์	ไม่มีคือ	ก็อันใด
นักบวช	คือไม่มี	ก็ทวยหา

กัณฑ์ที่ ๑๐ สักกะบรรพ ๔๓ คาถา

คอยฟังบันสักกะบรรพบันบอน
 ตอนมะเวสตามีสถานนางหนีจาก
 กัณฑ์มะเวสเพิ่นทานเมียรให้พราหมณ์เฒ่า
 ได้เจ็ดเดือนพอดิตานบุตรชาย
 ทานกัณหาชาลียงบันกันคัก
 หวังพระศาสดาตวงญาณอันเลิศ
 ทานพระอินทร์อยู่บนสวรรค์ชั้นฟ้า
 มาหาหน่อพุทโธขอเมียหนีจาก
 บ่สำเร็จบาริชาตคนเพียรพรา
 สิบมีผู้ใดคอยอุปัฏฐาก
 พระอินทร์เลยแปลงกายให้เป็นพราหมณ์แก่
 มะเวสแห่งอินทิตานให้สมนึก
 มีผลไม้ส้มหวานใส่พานมาสู่
 พอนแต่พากันเสร็จสรรพทุกอย่าง
 แลกกับโพธิญาณดวงดีพิเศษ
 เหลือตั้งแต่คู่ครองมัทรีเมียมิ่ง
 หรือสิให้พี่เจาะหน่วยดาทั้งคู่

เว้าก่อนนี้สักก่อนตอนนางมัทรี
 ฟังเอาเดื่ออย่าปากฟังสักกะบรรพ
 ตั้งแต่มาอยู่เผ่าวงกฏศิริ
 บาดนึ่งคัพพะบาทสัทธานมเหลื
 เพิ่นสัทธานเมียรักให้พระอินทรา
 ให้คอยฟังเอาเกิดเพิ่นองทุกคน
 ได้ปลดตัวแปลงหน้าเป็นพราหมณ์
 ต้นมะเวสล่ำปากหาชาดมัทรี
 ห้ามพราหมณ์ขึ้นด้ามาขอเอาไป
 นางมัทรีหนีจากมะเวสต้องตาย
 ทูลมะเวสขอแม่เอานางมัทรี
 มะเวสเชิญให้พักรับโภชนหาร
 กินน้ำกันเป็นหมู่จนอ่อนกล้วยมัน
 พระอินเมียร่มามอบทำทาน
 ลูกตาไกลเขตทานแล้วทั้งสอง
 สัทธานหมดทุกสิ่งว่าแต่ผะขอ
 ก็สัทธานได้อยู่บ่ต้องสงสัย

บาดนี้พราหมณ์ต้องใจมาขอร้องนาง
 เอาไปมาที่มเสียจึ่งได้แล้วแต่
 ทานให้ตามประสงค์ของพราหมณ์มุ่งมาด
 ให้ภรรยาให้พราหมณ์กะช่าง
 ทำให้ตามประสงค์ยินดีชมชื่น
 นื่องโมทนานำกราบลาสาธุ
 เห็นเลยเอาน้ำมาหัดมือเมียชัก
 สัตว์ที่อยู่ในไพรวังโอวังແหล่น
 เขาวงกตสุเมรุมาพังดังลั่น
 สัตว์อยู่ในถ้ำธารกึ่งหอยลอยล่อง
 เห็นผะเวสเพ้นทานมัทรีเมียมิ่ง
 ตลอดฝูงนกบินบนวนเว้ง
 ดังพากันอวยพรฮ้องโอहनแท้
 ผู้เป็นมเหสีอย่าทานหนีจาก
 พราหมณ์เฒ่ากับเพศเลยบอกพระองค์
 แดว่าอยากมาบอกองค์ผู้มีศีล
 สิมาคิเดียนว่าอย่าทานมัทรี
 เอาไว้อุปฐากเพียรพร่ำพระองค์
 หามัทรีบอยู่สืบมิไผ
 สิบพันถึงท่าดวงโพธิญาณ
 มีจิตใตบูคนาเพราะหิวกระหาย
 บาดหามีคนมาขอเอานาง
 เลยมาเทศมาบอกเตือนไว้ให้จำ
 พอเป็นพวกเป็นหมู่ยามป่วยเจ็บเป็น
 เห็นเลยคืนนื่องหนอให้อยู่ตามเดิม
 สิบอกจนกระจำงพัน้องคอยฟัง
 ขอให้องค์ผะเวสได้คืนสู่กรุงไกร

สิเอาเป็นทาสหรือไปเป็นเมีย
 พราหมณ์ได้มาขอแม่พี่ได้ตกลง
 มัทรีว่าพระบาทปกเกล้าเกษา
 ยอมถวายทุกอย่างบ้ขัดพระองค์
 นื่องบ่เกินบ่สิ้นแล้วแต่สิทำ
 ให้พระองค์บรรลุมปรารถนา
 อธิฐานคักฯ ฟ้ำลั่นดินไหว
 ปลูกพี้นแผ่นพงานเหียงเอียงเอน
 น้ำสมุทรปั่นป่วนเกิดลคลื่นดาล
 มีจิตใจผุดมองปลาควปลาวาฬ
 สัตว์ในโลกทุกสิ่งฮ้องโมทนา
 สาธุการนาเพ้นผะเวสสันดร
 พอแดพราหมณ์ขอแม่ได้นางมัทรี
 ทำทำคือสิหนีจากองค์ผะเวส
 วาบได้ประสงค์มาขอนางดอก
 ข้านี้เป็นพระอินทร์มาจากชั้นฟ้า
 ผู้เป็นมเหสีอย่าทานหนีจาก
 หาผลไม้ในดงกลอยมันมาสู่
 เลยสิดับขันธไปรุ่งโรยโทยเหล่า
 สิทำให้สังขารอวดยายเปล่า
 ทำให้ใจและกายขาดความสดชื่น
 ย่านผะเวสนี้วางให้เขาสิ้นดอก
 เอานางไว้อยู่เนาดูแลหาสู่
 คล้ายกับสามเณรดูแลหลวงพ่
 พระอินทร์ยังส่งเสริมให้พร ๘ อย่าง
 ข้อ ๑ ให้ได้กลับคืนวงศ์ปกครองแคว้นเขต
 พระองค์ศรีศุขชัยเจริญคืนครองราชย์

ข้อ ๒ ขอให้องค์พระบาทมิจิตกรณา
ให้หลุดพ้นโทษอย่ามาถึงตาย
ทั่วชมพูได้พึงจนตลอด ๓ วัย
ใหญ่ขึ้นมาจากหน้อยเรียกมณิชมวัย
อีกพวกหนึ่งคอยเหี้ยมเรียกปัจฉิมวัย
อยู่ให้เขาได้กาบเบ็ญพระสมภาร
ข้อที่ ๔ อย่าได้ล้าล่วงเขตไปเหล่นเมียเขา
ให้ตั้งใจอดอยู่ในสัจศีลธรรม
คุณธรรมก็หลากหลายเกรียงไกร
ข้อที่ ๖ บาดกลับคืนคัมไผ่ในศวันสีพี
ทั้งพืชผลหลากหลายออยสัสมหวาน
ให้สำราญคั่นคึกสมบำเพ็ญทาน
ข้อที่ ๗ พังต่อพระอินทร์ให้ทานพร
ทานไปแล้วนับนับต้องหวงแหน
ข้อที่ ๘ ตอนแก่ทาสันสังขาร
ขอให้ได้ไปอยู่ปราสาทวิมาน
ยกนิ้วมือต่างดอกเกียนธูปบูชา
ให้พระเวสบันลุกสมข้าวยพร
พระอินทร์องค์วิเศษหายวับกับดา
ให้เจ้าจำไว้แทนตอนนี้สำคัญ
พึงเพ่นสปีประกาศให้พี่น้องเขาฟัง

ให้มีความเมตตาแก่พวกต้องโทษ
ข้อ ๓ ขอให้คนทั้งหลายอาศัยได้เพ็ง
ยมปฐมวัยคือหนุ่มเด็กน้อย
พอกำลังใสๆ ชาวสามสิบเที่ยง
พวกนี้บ้ายลงไปจนชราภาพ
พรพระอินทร์เพ็นทานให้องค์พระเวส
ห้ามบ่ให้มัวเมาโลกหลงของหมู่
ข้อที่ ๕ ขอให้ลูกเกิดนำอายุยืนมาก
รูปร่างศรีวิสัยโลกลือชื่อใหญ่
ขอย่าสียให้มันวได้อื้อดอยาก
ตลอดทั้งมังสาหารอุดมปานนิก
อย่ามีแนวรว่าคณสีพีเมืองพ่อ
ของพระเวสสันดรอย่าเสียดายทรัพย์
ผลลือคือตอบแทนที่หลังเป็นแทน
ขอให้ขึ้นสถานันสูงกว่าหมู่
พรทั้งแปดประการพระอินทร์เพ็นบอก
ให้สมปรารถนาให้อ้วนสาธุ
สั่งแล้วเลยลงจรจากองค์พระเวส
ด้วยฤทธิเดชพาพระอินทร์พราหมณ์แก่
ต่อไปหน้าแม่แก้วกัณฑ์ชื่อมหาราช
แม่แก้วเจ้าได้หรือยังเองคุณแก้ว...

กัณฑ์ที่ ๑๑ มหาราช ๖๔ คาถา

ตอนนี้มีมาถึงกัณฑ์มหาราช
แต่เดิมาพราหมณาจุกรมาร
มัดกัณฑ์หาชาติเครือเขาผูกแก่
จนว่าเลือดไหลซึมพราหมณ์ดีถึงคู่

ผลได้ประกาศให้แจ้งกิจจา
ใต้ทางไกลระหว่าง ๑๖ โยชน์พอดี
กัณฑ์ให้หาแม่เพราะอยากกินนม
แต่ออกจากแก้วกัณฑ์ถึงศิริ

พราหมณ์ได้ปราณีทารุณเหลือเหตุ
เห็นว่าเพิ่นทานน้ำดีไปเต็มลัก
จนว่าเลือดไหลแดงพอบานน้ำครึ่ง
ดินกะผ่องเหยียบหนามหลังผอนถึกแสบ
พราหมณ์กะหักเอาห้วยมาตีให้อย่าง
ดังแต่เช้าสอดแลงผาดผ่าเหล่า
คำสะดูตหินกองล้มลงเหลืออดหลัง
บเมตตาสงสารปราณีจักหน้อย
บเห็นมัทรีนางแล่นมาจักเทือ
จึงให้พราหมณ์จึ่งโรผูกตีย้าย
เอาทางสนเครือแถวผูกแขนสองอ่อน
ส่วนว่าโตเจ้าของเผ่าพราหมณ์ซุก
เพราะเดมาัยเสียงครางสิงห์ฮ้องฮ้ำ
ได้นำตามรักษากุมารบ่ทาง
ผู้หนึ่งคือมารตรมัทรีมาฮอด
มัทรีอุ้มก้นหาकिनนมให้สอ
เป่าน้ำฮอยแสบตีทาทายปวด
ส่วนว่านางก้นหาแม่เพียรยาใส่
อาบน้ำให้สบายหวิมโถมนั่ง
กินแล่วนอนหลับเฉยจนแจ้งสว่าง
เอาเครือไม้มาพานผูกตือคือเก่า
เห็นชาติกัณฑ์หาดีใจหุ่มา
พอดแต่จั่งขึ้นมาจั่งลงต้นไม้
ลงมาแล้วจะจูงกุมารย้ายย่าง
จนว่ามาฮอดตอนหนทาง ๒ แห่ง
อีกเส้นหนึ่งนั้นไปเมืองกะลิงคะราช
ว่าสิได้เห็นางอมิตตาเมียฮัก

ดีต่อหน้าพะเวสเทิงคำประจาน
ผูกแขนโอบคัก้า แสบพาดเหม็ดแสบ
พากันให้อยอหยิ่งนังกันเดาพราหมณ์
แขนกะถึกพราหมณ์แก่มื้อยล้าทิวหลาย
บ่พาพักจักหว่างบ่ให้มีแสบ
ดินกะโพงกะเน่าย่างเย่าเยาะหยอง
พราหมณ์กะเอาไม้ทั้งตีตีมกุมาร
คอยหาแม่มาช่วยเหลียวหลังตามทาง
หรือแม่เปิดแม่เปือซังลูกหรือได้
พอดแต่ฮอดยามคำพราหมณ์จึ่งพาเขา
เกี่ยวกกไม้ไว้ก่อนขึ้นหน่นทั้งสอง
ขึ้นนอกบ่อนฮกฯ เทิงห่าปลายยาง
บาดนี้ผมสิเกี่ยวเรื่องเทวดา
ผู้หนึ่งแปลงรูปร่างคือเวสสันดร
มาแก้มัดแกกอดออกจากกุมาร
ส่วนพะเวสผู้พ้ออุ้มเอาฮาลี
กับเทิงเป่าเทิงนวดจนทั่วกายา
บ่อนมันแตกมันไซ้เจ็บปวดเลยหาย
มีแนวกินหลายอย่างยกให้เสวย
เทวดากะห่างหนีจากกุมาร
พราหมณ์กะถูกลหลายเท่เหลียวส่องลงมา
ผูกกุมารไว้ลุ่มปานยามรักษา
พายเอาดูงแล้วโตลงยางสูง
เป็นจั้งซี้กะทั้ง ๑๙ คินนอน
เส้นหนึ่งนั้นกะแบ่งไปกรุงศรีอยุธยา
อีตาพราหมณ์อุปาทว่เลยหลงหนทาง
พราหมณ์กะว่าจำคักห่าไม้โดนอน

ปลายนั้นขึ้นครกเงลิงคะราช
พราหมณ์กะขึ้นพักนอนเกียดต้นไม้ใหญ่
จักว่าอินหรือยุงเหลือบเงาะ ๒ อ่อน
มาเอายาใส่แผลอบน้ำป้อนข้าว
ตะวันขึ้นจึ่งหนีทุกวันบ่ขาด
หงามันชี้พราภะลิงคะราช
พราหมณ์กะบ่สงสัยว่าโตจำแน
ให้เฒ่าพราหมณ์หลงทางเข้าไป
จูงเอาท้าวกับนางกุมารทั้งคู่
พอดิเฒ่าพราหมณ์หลงทางเตลิด
พากัณหาชาติเข้าไปเมืองยา
กล่าวถึงเจ้าสีหะขุชัยเมืองปู่
ว่าหมอหนึ่งได้เดินทางเข้ามาปราสาท
มือมันถือดอกบัวนำมา ๒ ดอก
อีกดอกหนึ่งพวกรูบมัทนไชถาบ
เลยเอาหมอมาทายบอกตามเลขเศษ
เป็นพระญาติวงศ์ของพระบาท
ในวันนี้ต้องมีมาถึงหน้า
ถ้าบ่แม่นหรือตัวตักคอบว่า
นั่งอยู่ท้องศาลากับพวกอำมาตย์
เข้าในกรุงสีหะขุชัยอดปราสาท
จูงกุมารเดินตามริบมาฟ้าวฝั่ง
ถามเฒ่าพราหมณ์ถามน้อยอ่อน
พราหมณ์กะบอกว่าขอมาจากผะเวส
ท้าวกัณหาชาติขอมมาถึงคู่
เจ้าคือเว้าบ่เกรงไผขอคนได้
เฒ่าเลยจะให้ถามกุมารทั้งคู่

นึกว่าสิบพลาดมืออื่นเดินจร
ผูกกุมารขันใส่ใต้ต้นยางสูง
เทวดาชุมก่อนนำเบ็งคุณแล
นารักษายู่เฝ้ากัณหาชาติ
คินันเทวราชได้บินท่งสาธา
บินให้ไปปราสาทกรุงศรีขุชัย
บัดนี้พระอินทร์แก่ปลายไม่กลับหลัง
เมื่อปู่ ตื่นแต่เช้าพุ่มผู้ลงจากปลายยาง
ว่าสีหาไปสู่อดอ้างเมียงาม
จูงกุมารเดินเปิดเข้ากรุงสีหะ
พราหมณ์เฒ่าเฒ่าจอนฮอดบุรี
คินันทะนออยู่ผ่นแปลงเหมือนเก็น
กิริยาของอาจดูร้ายน่ากลัว
ดอกหนึ่งพวกลือออกเป็นกลีบประทุม
ยกถวายพระบาทองค์ศรีขุชัย
ว่าพิน้องไกลเขตสีคินสู่พารา
ลิกลับคินปราสาทกรุงใหญ่สีหะ
เฒ่าหมอโหรคนแก่ยอมถวายหัว
มือนั้นเพิ่นตั้งทำคอดยญาติวงศ์
หน้อยหนึ่งพราหมณ์ราชขงักรหาชาติ
ส่วนว่องคัพระบาทเหลียวเห็นเฒ่าพราหมณ์
เพิ่นกะเลยรีบสั่งให้เข้ามาหา
เจ้าเอามาแต่บ่อนหนแห่งใดนอ
เพิ่นไปอยู่ในเขตวงกฎศิริ
ว่าสีหาไปอยู่เป็นทาสผมเอง
ขอไผจั่งสีให้ช่างเจ้าเฒ่าพราหมณ์
ศรีขุชัยคนบู่เลยอวยถามหลาน

แม่นพ่อเจ้าเขาทานให้พรหมณ์ดีเหล่า
 เพราะอาศัยในตงเงินทองเหม็ดแจก
 องค์ณะเวสพื้นทานให้พรหมณ์เป็นทาส
 ผมหมตวาสนาบ่แม่นหลานปู่
 จนหัวใจหักหวนเท่งปู่เท่งยา
 ปู่สิดีเอาหลานไว้หมดทั้งคู่
 พ่อได้ศรัทธาจ้าวควายม้ามิ่ง
 คาของยมนับถึงค่านองดอก
 บ่มีข้าวมีของคือกัณหาดอก
 พร้อมทั้งของแจกทานให้พรหมณ์
 เพิ่นกะเลยจัดทำพิธีสมโภช
 เพื่อเป็นการสะสางล้างความขมขื่น
 สุขัญทำพิธีรดน้ำล้างบาป
 มือนั้นเฒ่าพรหมณ์ร่ายกินเอาเต็มแบบ
 เหล้ากะดักมารอนให้เฒ่าพรหมณ์ตัวด
 ยกมาให้เขาดื่มหมุดมไก่อ
 ซากมาพ้อแนวกินแดกลงตะพึด
 จนว่าท้องพรหมณ์โง่งโข่ทอกระสอบ
 ไฟธาดุ่ยยับพ้อเกิดคันลำบาค
 ดันขึ้นมาพ้อฯ ท้องพรหมณ์แตกปู่
 จนเฒ่าพรหมณ์นอนตายอย่างหลาง

ท้าวชาติตอบว่าแม่นแล้วพระองค์
 เพิ่นเลยเอาลูกแลกดวงโพธิญาณ
 ศรัทธาให้ขาดเท่งน้องกัณหา
 เลยสิดีไปอยู่เป็นทาสเฒ่าพรหมณ์
 เพิ่นเลยถามราคาของกุมาร
 หลานกะเลยบอกปู่ค่านองกัณหา
 อย่าละฮ้อยทุกสิ่งสองพันตำลึง
 พระบิดาเพิ่นบอกพันตำลึงทอง
 เพิ่นเลยจกเงินออกมาไก่อหลาน
 จนครบพรหมณ์กะยกมือนับเงินคำ
 ด้วยกับปล่อนักโทษออกจากตาราง
 ให้มีใจสมชื่อกัณหาชาติ
 เหล้าเอามาเป็นหาบเปิดไก่อ้วควาย
 มีแต่ของแซบฯ ซ่างพ้อของกิน
 ที่ละขวดสองขวดจนเฒ่าพรหมณ์เมา
 เบ่งเฒ่าพรหมณ์ยัดใส่ขื่อฮาวฮีน
 จนกว่าเบ่งฮิดา ลาบก้อยชนลง
 คู้ยเอาเทื่อละหอบโหม่มเข้าคองคอง
 จัดลือออกทางตากหรือลือออกทางคอ
 ชีจันไหลสุฯ เหม็นคุ่มศาลา
 ท่อนี้.....ฯ

กัณฑ์ที่ ๑๒ ฉกษัตริย์ ๓๖ คาถา

คอยฟังบันกัณฑ์ ๑๒ เตอหมู

ท้าวกัณหาชาติชวนปู่กับย่า
 ราษฎรเสนาเตรียมพลบ่าวไพร่
 เทิงหมอลำหมอลแคนเทิงแดรเทิงปี

ตอนผะเวสเข้าสู่แคว้นเขตสี่ทิศ
 ได้เตรียมทัพเตรียมทำไปรับบิดา
 เตรียมเข้าถ่งเข้าไก่อไปแทน
 เตรียมช้างม้าขับขี่เทิงรถเทิงเกวียน

ทางกะดางให้เตียนชุดดางบ่วงออก
 ผ่องมันเทศมันแนวกปลูกเคียระดาด
 ตั้งแด่กรุงสีฟ้า - หลวงเอ็ดเคิด
 เป้าหอยสังข์สะโนแดร์สังข์เดินป่า
 จักแม่หญิงผู้ชายผู้เฒ่าผู้แก่
 พราหมณ์เฒ่านำปัจจัยนาเคนคินมอบ
 เพราะว่าได้ตกลงสัญญารับปาก
 บาดนอยู่สะเบยบ้านเมืองชมชื่น
 วังศรีสนุขชัยสมหวังได้ช้างปัจเจก
 ก่อนสิเกิดขัดเคืองโล่งคัมพะเวส
 กะเลยแห่ออกไปรับองค์พะเวส
 พวมเป็นหวัดเป็นไอเกิดเขาถูกล้าง
 พากันลูกแดงตัวฟ้าไปนำหมู่
 เฒ่าหัวหงอกหัวขาวหลังโกง
 บ่อยากอยู่จักคนไปรับพะเวส
 ผู้ลางคนป่านมลิ้มเอาฮอดเสื่อ
 เขามั่นด้วยนำทางยาดหุยมกมหาย่อง
 หัวเถิกๆ เถยๆ ลิมเอาฮอดหมวก
 ผ่นยังพ้อนตามหลังเท็งยอนเท็งแยะ
 ดาเบียกๆ โปๆ ปากปิดปากแหวง
 พวกผู้บ่าวผู้สาวกอดชมดมอย่อง
 จนหลงฮ้องวือว่า พอปานขึ้นโค่น
 บัฮู้จักของแพงผู้สาวเ็นดำ
 จักผู้เฒ่า ผู้สาวเขาพากันหม่วน
 ส่วนปู้ยากับหลานซี้ข้างออกก่อน
 สิไปรับเอาองค์ซี้โพระเวส
 สนุกกินสนุกนอนกอดสาวกลางป่า

กล้วยเถาะชอกลับอ้อยเป็นแถว
 จนไปฮอดปราสาทงกฏศิริ
 พอยามตีประเสริฐก็ถูงลิ้นเอ้าชัย
 คนกะไหลยาวๆ จักโพธิ์จักนาย
 เคลื่อนกะบวนออกแห่จากประเซชัย
 ถวายช้างนั่งหมอบให้แก่พระองค์
 ถ้าหากเขาคืออยากคินช้างตามเคย
 เลยเอาช้างมาเยี่ยงให้คิน
 เพราะว่าเป็นช้างเอาคู่บ้านขวัญเมือง
 จึงได้เนรเทศเพราะช้างปัจจัย
 ราษฎรทุกเขตไกลๆ ไกลๆ
 แมนโซ้อยู่กะข้างปวดเกล้าเมาหัว
 บ่มีใผ่อยากอยู่น้อยหนุ่มซุมสาว
 ไปจนหมดบั้งฮ้างหมายชายโทน
 ฟ้าพากันแดงเทศทาเบ็งหวีผม
 แล่นว่าจนเหวี่ยงแตกหน้าแตกหลัง
 ผู้ลิมผัวกะผ่องคุดบ่าวไปเลย
 ผู้ลางคนหุนววกบ่ได้นยยัง
 ขาดิดๆ แปะๆ เท็งฮึงเท็งโฮ
 พ้อนให้ถึงบาดแข่งกับเสียงกลองยาว
 จกทางซางตึงจ้องกำได้เต็มมือ
 เต็มกำมือโอนโตนดิงกล่าวเหมิดแสง
 บักกันใส่ในป่านับเป็นชาวๆ
 ม้องกระดิงฮ้วนๆ กลางหิมะพานด์
 คำกะนอนพักผ่อนตามป่าตามดง
 โพธิ์ว่าม่วนเหลือเหตุเป็นน้อรซอน
 ดินมือเข้าเตรียมทำลูกย่างตามทาง

จักเสียงฮ้องเสียงคางจันดังสนั่น
เสียงคนฮ้องเกี่ยวกราวปนระนาดกับปี
คนตังลั่นตังแสนตังหมื่นตังโกฏ์
เขาสนุกรำเริงตามทางกลางป่า
ได้ประมาณ ๕๓ วัน จึงฮอดปราสาท
เขาวงกตวิจิตรทาง ๑๗ โยชน์
ท้าวกันหาขาสืบบอกยากับปู่
เหลียวไปเห็นหลังคาเหลื่อมวาวขาวผ่อง
จนว่าปลื้มพระทัยสิดีพบผะเวส
นางโหลดเกือบเป็นลมเหลียวเห็นลูกฮัก
เทิงพระสุณิสามัทธิสะโก
ว่าขาสักกันหาเห็นไปพุ้นบ่
นางโหลดน้ำตาพังโหลยยาว
นางจันสันตติเป็นลมกลิ้งเกลือก
เพิ่นกะบอกวาทานให้พราหมณ์เผยแผ่
เทิงขาสักกันหาฮีบมาหาแม่
หน้อยหนึ่งข้างนาเคนปัจจยวิเศษ
พร้อมกับสองบุตรเป็นคนขบขี่
เขามั่นสการมาตาปิตุราช
เลียบทันได้จาทักทายลูกอ่อน
ว่าแม่นสิบยังได้มาเห็นหน้า
ว่าแม่นเจ้าสิดายแต่พราหมณ์จึงแก่
ให้แม่จูบแม่ชมสมแม่คิดฮอด
ว่าแม่เฒ่าพราหมณ์ตายกลางป่า
แม่โหลดอุกเต็มทึบเป็นตาอยู่
จนว่าแม่ได้ปากกลอยมันบ่เกี่ยว
แม่เกือบสันตติกลางดงหนิจาก

จักว่าเสียงม้องลั่นหรือเสียงกลองยาว
ตังสนั่นหนึ่เสียงขลุ่ยเสียงแคน
เสียงพากันขานไทยจนว่าคงสิงเพิง
แต่พากันเดินผ่าป่าหิมะพานต์
เป็นบ่อนอยู่ของพระบาทผะเวสมัทธิ
จั้งแม่นโกลเอาโศดโกลจากสัทธิ
บอกว่าถึงบ่อนอยู่ของพระบิดา
ผุสสะตีหมอบสองเห็นแล้วดีใจ
กะเลยเข้าเซตแก้วกุอาศรม
มาบังคมก้มภักตร์กราบไหว้วันทา
เห็นปู่ย่าให้ไสถามหาบุตรา
ย่าวาสองหน้อยข้างตามหลัง
นางมาคิดโอ้อาวผะเวสทานหนึ่
หาฮ้อยเด็กพันเด็กในป่าหิมะพานต์
บาดนี้มาหาแม่ลูกแก้วกุมมา
ให้แม่เบิ่งหน้าแทนแห่งฮอยากเห็น
กะเลยเข้าเซตแก้วกุศลา
สองกุมารน้องฟ้ลงจากคอสาร
นางมัทธิพระบาทเห็นลูกคินมา
น้ำตาไหลออกก่อนกอดจูบหลัง
บุญของเจ้านอหล่าจั้งแม่นบุญหลาย
ยังได้มาหาแม่ฮู้เจ้ากินนม
นางเทิงฮู้มเทิงกอดเทิงให้เทิงถาม
ผั้นยังไต่รอดผ่ามาอยู่บุรี
บ่มีไผเป็นหมู่คิดฮอดบุตรา
แม่จันผอมแห่งเทียฮู้ดหล่าเต็มที
แม่ฮู้ดสาถ้ำปากทอนทุกขัทรมาร

เทวดาบันดาลให้เจ้าคืนสู่
 พร้อมทั้งประชาชนเสนาอำมาตย์
 วาบเกิดขัดขวางเสราเขียวขุน
 ศีกศรไตรพรับมาเยียบย่ำ
 ยังคงสุขแสนอุดมคือเก่า
 วานครเคยครองอยู่ติดตลอด
 กับพระสุณิสามัทธะโก
 อยากให้กลับคืนวังสีทิปราสาท
 พ่อกะแก่ชราดามัวคล้อยเหวี่ยง
 เกิงนางปุตสะดีแม่เจ้ากะเฒ่า
 จังว่าพ่อนี้ห้วงมาเชิญลูกอีก
 เกิงกันหาขาสีเกิงพ่อกะเฒ่า
 เจ้ากะอย่าขัดเคืองความหลังซึ่งพ่อ
 พ่อได้เชื่อเสนาโล่ลูกหนีจาก
 ขอให้ลูกลืมเสียอย่าเอามาคิด
 ให้พระเวสเห็นใจบิดาขอโทษ
 ขอให้กลับคืนครองสีทิของเก่า
 ฆะเวสเลยยกกรราบปิดุเรศ
 ลูกทำตามใจขององค์พระบาท
 ลูกบ่ได้ขัดขืนบั้งบ่เคียด
 สีให้คืนพาราคืนไปได้อยู่
 พวกเสนาเสียพร้อมกันหรือบ่
 จึงได้มานิมนต์ลูกคืนเมืองเก่า.....ฯ

เกิงแม่ย่าพ่อปู่เห็นเหมิตทุกคน
 เลยถามข่าวพวกราษฎรไพร่ฟ้าทั้งปวง
 หรือสบายอบอุ่นบ่าวไพร่สุธิ
 หรือหากตกต้อยต่ำจับเป็นเชลย
 ศรีชัญชัยเลยเล่าบอกลูกทั้งสอง
 มีแต่ใจคิดฮอดฆะเวสสันดา
 อยากให้คืนคัมไพรคือเก่าคือหลัง
 ให้ครองทวยราษฎรบ่าวไพร่เสนา
 สังขารบ่เที่ยงเฒ่าแล้วเต็มที
 สิบมีผู้เฝ้าปราสาทเวียงวัง
 ให้คืนไปสำนักบ่าวไพร่เห็นดี
 เขาพากันมาแห่ฆะเวสคืนเมือง
 อย่าเป็นคนใจหม่อเคียดให้บิดา
 จนว่าเจ้าลำบากเกิงลูกเกิงเมีย
 ให้มันนิมนต์พ่อได้ทำไป
 ให้เขาเคียดเขาโกรธเด้อลูกทั้งสอง
 วอนอ้อนเหล่าพระเวสสันดร
 แล้วแต่พ่อปกเกศสีสังลูกไปใส
 สีให้คืนปราสาทลูกะสีคืน
 บ่มีโรธมีเกลียดเคารพบูชา
 สีให้คืนไปสู่เขตแดนวันสีทิ
 หรือเห็นดีแต่พ่อกับแม่สองคน

* หมกปลาตากแดดมีครุ จู่มิวาด

* หมกปลาตาก หนอนน้อยบตา

* อายครุบ่อได้ความรู้ อายซู้บได้นอนน่า

* เครื่องหลายมันขาด ยานหลายมันข้อง

กัณฑ์ที่ ๑๓ นครกัณฑ์ ๔๙ คาถา

บัดนี้กัณฑ์นครกลอนสุดฉะเวส

เข้าไปกรุงสี่พิครองเมืองแทนพ่อ
ท้าวกันหาชาติพาไปปรับ
ขึ้นชี้ช้างกับหลานไปปรับฉะเวส
เห็นฉะเวสสันตากับเมียนั่งบน
ผ่องน้ำตานองไหลตือกล้มท้าว
อยู่ในกลางอาศรมตามเทิงหกพระองค์
คินมาหตป่านันตถิกผ่นพระอินทร์
บ่อโอยโหลยล่ำเบิกบานพระทัย
ว่าแม่นเจ้าสิดายแต่พรหมณจูงแก่
ให้แม่จูบแม่ชมสมแม่มคิดฮอด
ว่าแม่นเจ้าดาพรหมณม่าตายกลางป่า
แม่โสดถูกเต็มทีบเป็นตาอยู่
จนวามได้ปากกลอยมันบ่เกี่ยว
พระเจ้าศรีศุขชัยเลยเชิญพร้อมทั้งฉะเวส
กับทั้งนางมัทรีเชิญคินปราสาท
พ่อคึดฮอดเหลือเกินบ่เป็นตาอยู่
อยารังเกียจเคียดซังพ่อเตอลูกหล้า
เชิญเข้าไปสี่พิปกครองบ่าวไพร่
เจ้าสืออยู่ในตงกินมันผลหมากร
เชิญขึ้นไปสถานพร้อมกัณฑ์กับ
พ่อได้ผัดอิทธิพลยอมขอโทษ
มันเป็นธรรมตามแนวพ่อกับลูก
ได้ให้ฉะเวสสันดรคิดให้มันคัก
ต้องตักนิกถึงคุณของพ่อกับแม่

ตอนสีย้ายจากเขตวงกฎศิริ
กับทั้งน้อยหน่อองค์เอมกัณฑ์
ศรีศุขชัยจัดทัพเผ่าหิมะพานต์
พ่อแต่ไปฮอดเขตแก้วกุศลา
กราบบังคมเคารพถามทักปราศรัย
พอดังแต่ฮั่ววสองฝ่ายเป็นลม
เกิดมีฝนตกลงชื่อโบกพระพิตร
โสดเขาเมื่อยเขาวินลูกหลานปู้ย่า
พระเจ้าศรีศุขชัยเลยเชิญฉะเวส
ยังได้มาหาแม่ฮ่อมเจ้ากินนม
นางเทิงฮ่อมเทิงกอดเทิงไท่เทิงถาม
ผ่นยังไครอดคามาอยู่ริ
บ่มีไผเป็นหมู่คึดฮอดบุตตรา
แม่จนผละแห่งเทียวอดทล้าเดิมที่
เชิญให้กลับคินเขตคุ่มไพร่สี่พิ
พ่อได้หาพวกราษฎรมาแห่มาเชิญ
เชิญให้ลูกคินสู่บ้านเก่าเมืองหลัง
เมื่ออยู่น่าปู้ย่าเทิงนางมัทรี
บ่มีไผเป็นใหญ่สิบราชวงศ์
ทำให้กายลำบากทุกข์ทรมาน
พ่อได้ฮ้ายได้ซุบไล่เนร์หนี
ขอให้ได้เขาไกรธอย่าได้ถือสา
ต้องคิดให้มันถูกพ่อได้อ่อนวอน
ถ้าเป็นลูกที่รักวงศญาติตระกูล
ผู้มีใจเผื่อแผ่พรุบเลี้ยงเฮามา

ตั้งแต่ทอจางเป็นผู้ใหญ่
พระเวสสันดรคิดแล้วเลยบอก
ค้นหากษัตริย์มาเชิญมาแท้
เก็งกันหาชาติบุตรทั้งคู่
องค์พระเวสสันดรเลยเสด็จจากพระ
ออกมาใส่เครื่องทรงกระษัตริย์ครองราชย์
ลาจากดาสนีเสด็จหมดทั้งคู่
ภรรยาสามีตามเคยคือเก่า
สิ่งที่มารักขาบอกไปทั่วเขต
ลีลาปลงคงศาลาแก้วกู่
ฝูงสัตว์ได้ฟังจนเขากันหญ้า
พวกหมู่มั่งหมูโองเมยมอมหมูไก่อ
หมูนกยูงนกเขากาลิงเจี๋ยบ้าง
เสียงหมาจอกหมาในฮ้องโฮยโฮยอัน
ต่างเสียอกเสียใจของเสียเศร้าโศก
อาศัยพรหมวิหารขององค์พระเวส
ได้เก่าเดือนพอดิลา กลับครองราช
บ่อนพระอินทร์เพ้นสร้างไว้ให้อยู่
ต้นทับทิมกระถินหมากมีหมากม่วง
เก็งหมากเฟืองหมากไผ่อย่าช้อย่าโค่น
ให้เป็นฮ่มอารามบ่อนเฮาเคยอยู่
ลีลาสาสร์ศรีบ่อนเคยลงอาบ
เก็งดอกตูมดอกบานบุปผาลาก่อน
ขอให้น้ำยังใสบัวงามคือเก่า
อย่าให้น้ำขาดเงินเป็นคตมข่อนขุน
เฮาสักกลับสี่ทิศเมืองครองราช

ถ้าเพ้นเคียดเพ้นโลบต้องโมโห
ว่าสิไปอยู่ตอกคินสุพรรณ
สิเมื่ออยู่น้ำแม่เก็งนางมัทรี
สิคินเมื่อนำปูตามเพ้นมาวอน
เพ้นเลยได้สละจากภิกษุสงฆ์
ส่วนว่านางน้องนางองค์เอกมัทรี
เลยพากันสมสู่เป็นเอกมเหสี
เลยติ่มฮ้องฮ้องไปวอนบอกเทวดา
บอกว่าองค์พระเวสเสด็จจากวงกฏ
สิได้เข้าไปอยู่บ้านเก่าเมืองหลัง
เหงาไปหมดทั้งป่าเป็นทุ่งพระองค์
ชุมปรึกษาถามไถ่พ้อป่านคนเฮา
เหงาจนหมดทุกอย่างสัตว์อยู่ในไพร
พระเวสกลับคินถิ่นชาดบ่อนอาศัย
สัตว์ในหนองในโคกเคยเพ็งสมภาร
ตั้งแต่อยู่ในเขตวงกฏศิริ
เพ้นเลยลาปราสาทกับเครื่องบริวาร
ลาไปหมดทุกหมัดไม้เคยกิน
อย่าพากันขู่วางกานหว่าไบเหลือง
อย่าสิเหลืองสิหล่นใบดอกออกงาม
พระเวสเดินเข้าสู่สระโบกขรณี
ลาหมดทั้งบัวกาดดอกประทุมบาน
ลีลาคินกลับไปบ่อนกรุงศรีสัตนชัย
กึ่งหรือหอยปลาเต่าจงอยู่เจริญ
อยู่ด้วยความอบอุ่นสระโบกขรณี
เพ้นกะเลยประกาศเริ่มออกเดินจร

แห่งเวสตันดรเข้าเมืองโดยด่วน
ขึ้นขี่ช้างทั้งสองมีทริฆเวส
ท้าวขาลิกันหาขึ้นทรงปัจเจก
สืพากลับนครแทนยังให้
ราษฎรตั้งแสนหญิงชายสาวบำ
พากันชักกันชวนรอนแรมตามป่า
เป็นเวลาประมาณสามเดือนจนครบ
เข้าไปในบุรีหอปราสาท
เห็นผะเวสตันดาคิดใจชมชื่น
ราษฎรเสนาบังคมก้มเกรา
สั่งให้พวกเสนาเที่ยวหาบอกเล่า
คำสั่งพระองค์บอกว่าให้ปล่อย
มีเมตตาการณแก่พวกรับทุกข์
บ่ต้องให้เขาทนทุกข์ทรมาน
เพิ่นได้บริจาคจ่ายของท่าน
บ่มีแนวสีกดดวงโพธิญาณ
เดี๋ยวนี้มีผู้ข้าชาติของไซ้แจกทาน
ข้าสืทานคักๆ บ่ห้วงแนวทาน
บ่ทันนานเลยเกิดพลอยเพชรทองคำ
ก้อนใสๆ คือแวนจนทั่วพารา
เอามาทานจำหน่ายแจกจ่ายคนจน
เลยพากันสู่ทางแจกจ่ายคนจน
หมากแลผลลั่นสิ้นขวาน้ำท่ามปลา
ต่างพากันกินอยู่สะดวกสบาย
คงเข้าใจสาเหตุแต่ต้นจนปลาย
พากันเอาใจใส่นุญศีลกินทาน
สู่ทุกข้อยากจะช่างคอยอดค้อยทน

นี่จะจ้งแม่นม่วนเสียงม้องเสียงกลอง
เทิงพระปิตุเรศยาผู้สติ
ช้างนี่เป็นช้างเอกคู่เวสตันดร
จักเสียงล่าเสียงโอะเสียงชลุยเสียงแคน
พากันฮ้องกันป่าวฮ้องถูกเอาขวัญ
ตั้งแต่เดินเข้าผาป่าหิมพานต์
เพิ่นกะจ้งมาพบเขตแคว้นสี่ทิ
พวกเสนาอำมาตย์ต้อนรับแน่นหนา
ไผกะยอมมือยื่นกราบไว้วันทา
ดั่งแดงค้ผะเวสลัลลสุพารา
ไผมีนกมีเคาขังไว้ในกรง
เพื่อเป็นการได้ช่วยล้างบาปทำบุญ
พวกนักโทษในคุกปล่อยหมดทุกคน
แสนทุกข์ทรมารลำบาก อยากแสนสาหัส
จนหมดทุกประการบ่มีแนวแจก
เพิ่นเลยอธิษฐานถึงเทวราช
ขอให้ดลบันดาลมีมาเต็มม็ก
แลกกับโพธิญาณดวงดีประเสริฐ
เกิดเป็นผ่นดกอำธรรณพื้นแผ่นดิน
เพียงหัวเข่ากขาเก็บเอาแจกจ่าย
พากันหาบกันขนอิดจักอย่าง
ผะเวสครองแผ่นดินอุดมชมชื่น
ราษฎรสุขาเจริญหมดทุกหมู่
พวกพื้นฮ้องหญิงชายฟังเรื่องผะเวส
ท่านผู้ฟังทั้งหลายหญิงชายน้อยใหญ่
เพื่อให้ลูกให้หลานเห็นเป็นตัวอย่าง
เพราะว่าเฮาเกิดเป็นคนชาวไทยเมืองพุทธ

ได้ชื่อว่ามีบุญผู้มีใจสุ.
ทั้งผู้เฒ่าผู้แก่เข้าวัดฟังธรรม
บ่มั่นได้ฟังเทศน์แล้วหนีไปเลย
นำกันไปต่างๆ จนเลยขอบเขต
ยึดเอาพระบรมศาสดาองค์เอก
ขอให้เอาตัวอย่างพระเวสโจบุญ
จนว่าเห็นได้พบดวงโพธิญาณ
เห็นได้เป็นมิ่งแห่งศาสนา
ต่อแต่นั้นก็รับกราบไหว้สามที

ผู้จักบำจักบุญคุณพ่อแม่
ให้พากันจดจำเนื้อเรื่องพระเวส
หลุดปอดดับหวัชวเลยเรื่องหยั่งกะช่าง
มันสืเกิดอาเพศมันหล่มเมืองจม
อยู่เหนือหัวเหนือเมฆเกล้ากระหม่อมจอมขวัญ
ชื่อกะบ่สาบศูนย์บูชาไฉนบ
นี่ละบุพพกาลของพระพุทธเจ้า
เรื่องพระเวสจบลงคะรับ
นับมือขึ้นดีฯ กล่าววว่า สาธุ...สาธุ...

จบเรื่องเวสสันดร ๑๓ กัณฑ์ ๑๐๐๐ คาถา

คำบูชาพระรัตนตรัย

โย โส ณะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ

พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น พระองค์ใดเป็นพระอรหันต์ ดับเพลิงกิเลสเพลิง
ทุกข์ ลั่นเชิง ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง

สวาทาโต เยนะ ณะคะวาตา อัมโม

พระธรรมเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด ตรัสไว้ดีแล้ว

สุปะฏิปันโน ยัสสะ ณะคะวาโต สวาทะกังโม

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด ปฏิบัติดีแล้ว

ตัมมะยัง ณะคะวันตัง สะธัมมัง สะสังมมัง อิมะหิ สักกาเรหิ ยะถาระหัง อาโรปีเตหิ
อภิปูชะยามะ

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอบูชาอย่างยิ่งซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น พร้อมทั้ง
พระธรรมและพระสงฆ์ด้วยเครื่องสักการะทั้งหลายเหล่านี้ อันยกขึ้นตาม
สมควรแล้วอย่างไร

สาธุโน ภันเต ณะคะวา สุจิระปะรินิพพุโตปิ

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระผู้มีพระภาคเจ้า แม้ปรินิพพานแล้ว
ทรงสร้างคุณอันสำเร็จประโยชน์ไว้แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย

ปัจฉิมา ชะนะदानุกัมปะมานะสา

ทรงมีพระหฤทัยอนุเคราะห์แก่พวกข้าพเจ้าอันเป็นชนรุ่นหลัง

อิมะ สักกาเร ทุกคะตะปะณณการะภูเต ปะฏิคคัณหาตุ

ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าจงรับเครื่องสักการะอันเป็นบรรณาการ ของคนยาก
ทั้งหลายเหล่านี้

อัมหากัง ทิมะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายตลอดกาลนานเทอญ

คำทำวัตรเช้า

คำทำวัตรเช้าแปล พุทธศาสนิกชนทั้งหลายควรทำวัตรระลึกถึงคุณพระศรีรัตนตรัย เพื่อให้จิตใจของเรามีความสงบจากกิเลสก่อนนั่งสมาธิเจริญวิปัสสนา สำหรับมรवासจะเป็นเหตุให้ชีวิตครอบครัวของท่านมีแต่ความสุขความเจริญก้าวหน้าสมหวังในสิ่งอันพึงปรารถนาทุกประการ

คำนมัสการพระรัตนตรัย

อะระหัง สัมมาสัมพุทธโธ ะคะวา

พระผู้มีพระภาคเจ้า, เป็นพระอรหันต์, ดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกข์สิ้นเชิง,
ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง

พุทธัง ะคะวันตัง อะภิวาเทมิ

ข้าพเจ้าอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า, ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

(กราบลง ๑ ครั้ง)

สะวาชาโต ะคะวาตา ัมโม

พระธรรมเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้า, ตรัสไว้ดีแล้ว,

ัมมัง นะมัสสามิ ข้าพเจ้านมัสการพระธรรม

(กราบลง ๑ ครั้ง)

สุปะฏิปันโน ะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า, ปฏิบัติดีแล้ว,

สังฆัง นะมามิ ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระสงฆ์

(กราบลง ๑ ครั้ง)

(กล่าววนอบน้อมนมัสการพระผู้มีพระภาคเจ้า)

หันตะ มะยัง พุทธัสสะ ะคะวะโต

ปุพพะภาคะนะมะการัง ะโรมะเส.

นะโม ตัสสะ ะคะวะโต ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น,

อะระหะโต ซึ่งเป็นผู้ไกลจากกิเลส,

สัมมาสัมพุทธัสสะ

ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง

(ว่า ๓ ทน)

๑ พุทธาภินิหาร

(หันทะ มะยัง พุทธาภินิหาร กะโรมะ เส.)

โยโส ตะถาคะโต	พระตถาคตเจ้านั้นพระองค์ใด,
อะระหัง	เป็นผู้ไกลจากกิเลส,
สัมมาสัมพุทธโ	เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง,
วิชาจะระณะสัมปันโน	เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ,
สุคะโต	เป็นผู้ไปแล้วด้วยดี,
โลกะวิทู	เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง
อะนุตตะโร บุริสัทธัมมะสาระถิ	เป็นผู้สามารถฝึกนุรุษ ที่สมควรฝึกได้อย่าง
	ไม่มีใครยิ่งกว่า,

สัตถา เทวะมะนุสสานัง

เป็นครูผู้สอนของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย,

พุทธโ

เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม

ภะคะวา

เป็นผู้มีความจำเริญจำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์,

โย อิมัง โลกัง สะเทวะกัง สะมาระกัง สะพรัหมะกัง

สัตตมะณะพรหมะริง ปะชังสะเทวะมะนุสสัง สะยัง อภิญญา สัจฉิกัตตะวา
ปะเวเทสิ

พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด, ได้ทรงนำความดับทุกข์ให้แจ้งด้วย
พระปัญญาอันยิ่งเองแล้ว,

ทรงสอนโลกนี้พร้อมเทวดา, มาร, พรหม, และหมู่สัตว์พร้อมทั้งสมรณ
พรหมณ์พร้อมทั้งเทวดาและมนุษย์ให้รู้ตาม,

โย อัมมัง เทเสสิ

พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์ใด, ทรงแสดงธรรมแล้ว,

อาทักกัถยาณัง

ไพเราะในเบื้องต้น,

มัชฌิมกัลยาณัง   โฟระะในทามกลาง,
ปริโยสานะกัลยาณัง   โฟระะในที่สุด,
สาดัง สะพะยัญชนะนัง เกวะละปะริณณัง ปะริสุทัง พรัหมะจะริยัง ปะกาเสสิ
ทรงประกาศพรหมจรรย์ คืบแบบแห่งการปฏิบัติ อันประเสริฐบริสุทธิ์
บริบูรณ์สิ้นเชิง, พร้อมทั้งอรรถะ (คำอธิบาย) พร้อมทั้งพยัญชนะ, (หัวข้อ)
ตะมะยัง ภะคะวันตัง อะภิปุชะยามิ
ข้าพเจ้าบูชาอย่างยิ่ง เฉพาะพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น,
ตะมะหัง ภะคะวันตัง สิริสา นะมามิ
ข้าพเจ้านอบน้อมพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้นด้วยเศียรเกล้า
(กราบระลึกถึงพระพุทธคุณ)

๒. ธัมมาภิถุติ

(หันทะ มะยัง ธัมมาภิถุติง กะโรมะ เส.)

โย โส สะวาหาโต ภะคะวะตา ธัมโม

พระธรรมนั้นใด, เป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ดีแล้ว,
สันทิฏฐิโก   เป็นธรรมที่ผู้ศึกษาและปฏิบัติพึงเห็นได้ด้วยตนเอง,
อะกาลิโก   เป็นธรรมที่ปฏิบัติได้และให้ผลได้ไม่จำกัดกาล,
เอหิภัสสิโก   เป็นธรรมที่ควรกล่าวกะผู้อื่นว่าท่านจงมาดูเถิด,
โอปะนะยิโก   เป็นธรรมที่ควรน้อมเข้ามาใส่ตัว,
ปัจจุยัตถัง เวกิตัพโพ วัณณหิ   เป็นธรรมที่ผู้รู้ก็ได้เฉพาะคน,
ตะมะหัง ธัมมัง อภิปุชะยามิ   ข้าพเจ้าบูชาอย่างยิ่ง เฉพาะพระธรรมนั้น,
ตะมะหัง ธัมมัง สิริสา นะมามิ   ข้าพเจ้านอบน้อมพระธรรมนั้นด้วยเศียรเกล้า
(กราบระลึกถึงพระธรรมคุณ)

๓. สังฆาภิถุติ

(หันทะ มะยัง สังฆาภิถุติง กะโรมะ เส.)

โย โส สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น หมู่ใด, ปฏิบัติดีแล้ว,
อุชุปะฏิปันโน ภาคะวะโต สาวะกะสังโฆ

สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด, ปฏิบัติตรงแล้ว,
ญายะปะฏิปันโน ภาคะวะโต สาวะกะสังโฆ

สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด, ปฏิบัติเพื่อรู้ธรรมเป็นเครื่อง
ออกจากทุกข์แล้ว,

สามิจิปะฏิปันโน ภาคะวะโต สาวะกะสังโฆ

สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด, ปฏิบัติสมควรแล้ว,
ยะทิทัง ได้แก่บุคคลเหล่านี้คือ

จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา
กูแห่งบุรุษ ๔ กู นับเรียงตัวบุรุษได้ ๔ บุรุษ

เอสะ ภาคะวะโต สาวะกะสังโฆ

นั่นแหละสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า,

อาหุเนยโย เป็นสงฆ์ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา

ปาหุเนยโย เป็นสงฆ์ควรแก่สักการะที่เขาจัดไว้ต้อนรับ,

ทักขิเนยโย เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน,

อัญชะลิกระณิโย เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปควรทำอัญชลี,

อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสะ เป็นเนื่อนาบุญของโลก, ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า,

ตะมะหัง สังฆัง อะภิปูชะยามิ ข้าพเจ้าบูชาอย่างยิ่ง เฉพาะพระสงฆ์หมั่นนั้น,

ตะมะหัง สังฆัง สิริสา นะมามิ ข้าพเจ้านอบน้อม พระสงฆ์หมั่นนั้นด้วย

เศียรเกล้า

(กราบประลึกถึงพระสังฆคุณ)

๔. รตริตตยปณามคาถา

(หันทะ มะยัง ระตะนัตตัยัปปะณามะคาถาโยเจวะ

สังเวคะปะริกิตตะนะปะารัฏฐญจะ ภาณามะ เส.)

พุทโธ สุพุทโธ กะรุณามะหัตถะโว

พระพุทธรเจ้าผู้บริสุทธิ์ มีพระกรุณาอุทเทหังมหรรณพ,
โยจจันตะสุทฐัพพะระญาณะโลจะโน

พระองค์ใด, มีดาคือญาณอันประเสริฐหมดจดถึงที่สุด,
โลกัสสะ ปาปุปะกิเลสะมาตะโก

เป็นผู้ฆ่าเสียซึ่งบาป และอุปกิเลสของโลก

วันทามิ พุทธัง อะหะมาตะเรนะดัง

ข้าพเจ้าไหว้พระพุทธรเจ้าพระองค์นั้นโดยใจเคารพเอื้อเฟื้อ,

ธัมโม ปะทีโป วียะ ตัสสะ สัตถุโน

พระธรรมของพระศาสดาสว่างรุ่งเรืองเปรียบดวงประทีป,
โย มักคะปากามะตะปะกะภินนะโก

จำแนกประเภท คือ มรรค ผล นิพพาน, ส่วนใด,

โลกุตตะโร โย จะ ตะทัตตะทีปะโน

ซึ่งเป็นโลกุตตระ, และส่วนใดที่ชี้แนวแห่งโลกุตตระนั้น,

วันทามิ ธัมมัง อะหะมาตะเรนะดัง

ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมนั้น โดยใจเคารพเอื้อเฟื้อ,

สังโม สุเขตตาภะยะติเขตตะสัณญุโต

พระสงฆ์เป็นนาบุญอันยิ่งใหญ่กว่านาบุญอันดีทั้งหลาย,

โลลัปปะทีโน อะริโย สุเมธะโส

เป็นพระอริยาเจ้า มีปัญญาดี

วันทามิ สังฆัง อะหะมาตะเรนะ ดัง

ข้าพเจ้าไหว้พระสงฆ์หมั่นนั้น โดยใจเคารพเอื้อเฟื้อ,

อิจเจวะเมกัันตะภิปุชเณยยะกัง, วัตถุตตะยัง วันทะยะตาภิสัง ชะดัง

บุญญ์ มะยา ยัง มะมะ สัพพูปัททะวา, มา โหนตุ เว ตัสสะ ปะภาวะสิทธิยา
บุญใด ที่ข้าพเจ้า ผู้ให้อยู่ซึ่งวัตถุธาสาม, คือ
พระรัตนตรัย อันควรบูชายิ่งโดยส่วนเดียว, ได้กระทำแล้วเป็นอย่างยิ่ง
เช่นนี้ ขออุปัททะว (ความชั่ว) ทั้งหลาย, จงอย่ามีแก่ข้าพเจ้าเลย,
ด้วยอำนาจความสำเร็จ อันเกิดจากบุญนั้น,

๕ สังเวคปริกิตตนปาฐะ

อิระ ตะกาคะโต โลก อุปันโน

พระตถาคตเจ้าเกิดขึ้นแล้วในโลกนี้.

อะระหัง สัมมาสัมพุทธโธ

เป็นผู้ไกลจากกิเลส, ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง,

ธัมโม จะ เทสโต นิยยานิโก

และพระธรรมที่ทรงแสดง เป็นธรรมเครื่องออกจากทุกข์,

อุปละสมโก ปรณพพณโก

เป็นเครื่องสงบกิเลส, เป็นไปเพื่อประณีต,

สั้มโพธะคามิ ฤคะตัพปะเวทิตโต

เป็นไปเพื่อความพร้อม, เป็นธรรมที่พระสดคตประกาศ,

มะยันตัง ฐัมมัง สุตวา เอวัง ชานามะ

พวกเราเมื่อได้ฟังธรรมนั้นแล้วจึงได้ร่ำอย่างนี้ว่า.

ชาติปี ทกขา   แม้ความเกิดก็เป็นทุกข์.

[illegible]

มะระฉั่มปี ทุกขัง   แม้ความตายก็เป็นทุกข์.

ໂສກະປະຣິເກວະທຸກະໂທມະນັສສຸປາຍາສາປີ ທຸກຂາ

แม้ความโศก ความร่ำไรร่ำพัน, ความไม่สบายกาย ความไม่สบายใจ

ความคับแค้นใจก็เป็นทุกข์,

อัปปีเยหิ สัมปะโยโค ทุกโข

ความประสบกับสิ่งไม่เป็นที่รักพอใจก็เป็นทุกข์,

ปิเยหิ วัปปะโยโค ทุกโข

ความพลัดพรากจากสิ่งเป็นที่รักที่พอใจ ก็เป็นทุกข์,

ยัมปิจัจัง นะ ตะภาติ ตัมปิ ทุกขัง

มีความปรารถนาสิ่งใด ไม่ได้สิ่งนั้น นั่นก็เป็นทุกข์,

สังขิตเตนะ ปัญญาปาทานักขันธา ทุกขา

ว่าโดยย่อ อุปาทานขันธ ทั้ง ๕ เป็นตัวทุกข์,

เสยยะถิทัง

ได้แก่สิ่งเหล่านี้ คือ,

รูปุปาทานักขันโธ

ขันธ อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือรูป,

เวทนะอุปาทานักขันโธ

ขันธ อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือเวทนา,

สัญญาอุปาทานักขันโธ

ขันธ อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือสัญญา,

สังขารุปาทานักขันโธ

ขันธ อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือสังขาร,

วิญญาณูปาทานักขันโธ

ขันธ อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือวิญญาณ,

เยสัง ปริญญาเย

เพื่อให้สาวกกำหนดครอบรู้อุปาทานขันธ เหล่านี้เอง,

ธะระมานโ โส ภาคะวา

จึงพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น เมื่อยังทรงพระชนม์อยู่,

เอวัง พะหุลัง สาวะเก วินติ

ย่อมทรงแนะนำสาวกทั้งหลาย

เช่นนั้นเป็นส่วนมาก,

เอวังภาคา จะ ปะนัสสะ ภาคะวะโต สาวะเกสุ อะนุสาสะนั

พะหุลา ปะวัตตะติ

อนึ่ง คำสั่งสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น ย่อมเป็นไปในสาวกทั้งหลาย,

ส่วนมาก, มีส่วนคือ การจำแนกนี้ว่า,

รूपัง อะนิจจัง

รูปไม่เที่ยง,

เวทนา อะนิจจา

สัญญาไม่เที่ยง,

สัญญา อะนิจจา

สัญญาไม่เที่ยง,

สังขาร อะนิจจา

สังขารไม่เที่ยง,

วิญญานัง อะนิจจัง

รูปัง อะนัตตา

เวทนา อะนัตตา

สัญญา อะนัตตา

สังขาร อะนัตตา

วิญญานัง อะนัตตา

สัพเพ สังขาร อะนิจจา

สัพเพ ธัมมา อะนัตตาติ

เต (ตา) มะยัง โอตินณามหะ

ชาติยา

ชะรามะระณนะ

โสเกหิ ปะริเทเวหิ ทุกเขหิ โทมะนัสเสหิ อุปายาเสหิ

โดยความโศก ความรำไห่ร่ำพัน, ความไม่สบายกาย ความไม่สบายใจ
ความคับแค้นใจทั้งหลาย,

ทุกโขติณณา

ทุกขะปะเรตา

อัมมัญจะ สังมัญจะ

อัมมัญจะ สังมัญจะ

อัมมัญจะ สังมัญจะ

อัมมัญจะ สังมัญจะ

อัมมัญจะ สังมัญจะ

อัมมัญจะ สังมัญจะ

อัมมัญจะ สังมัญจะ

อัมมัญจะ สังมัญจะ

อัมมัญจะ สังมัญจะ

อัมมัญจะ สังมัญจะ

อัมมัญจะ สังมัญจะ

อัมมัญจะ สังมัญจะ

อัมมัญจะ สังมัญจะ

อัมมัญจะ สังมัญจะ

อัมมัญจะ สังมัญจะ

อัมมัญจะ สังมัญจะ

วิญญานไม่เที่ยง,

รูปไม่ใช่ตัวตน,

เวทนาไม่ใช่ตัวตน,

สัญญาไม่ใช่ตัวตน,

สังขารไม่ใช่ตัวตน,

วิญญานไม่ใช่ตัวตน,

สังขารทั้งหลายทั้งปวง ไม่เที่ยง,

ธรรมทั้งหลายทั้งปวง ไม่ใช่ตัวตน ดังนี้,

พวกเราทั้งหลาย เป็นผู้ถูกรอบงำแล้ว,

โดยความเกิด,

โดยความแก่และความตาย,

เป็นผู้ถูกความทุกข์หยังเอาแล้ว,

เป็นผู้มีความทุกข์เป็นเบื้องหน้าแล้ว,

(สำหรับอุบาสกอุบาสิกาสด)

จิระปะรินิพพุตัมปิ ดัง ณะคะวันตัง สะระณัง คคะตา

เราทั้งหลาย ผู้ถึงแล้วซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า แม้ปริณิพพานแล้ว

พระองค์นั้นเป็นสรณะ

อัมมัญจะ สังมัญจะ ถึงพระธรรมด้วย, ถึงพระสงฆ์ด้วย,

ดัสสะ ณะคะวะโตะ สาสะนัง ยะถาสติ ยะถาพะลัง มะนะสิกะโรมะ

อะนุปะฏิปัชชามะ จักทำในใจอยู่ปฏิบัติตามอยู่ซึ่งคำสั่งสอนของพระผู้มี

พระภาคเจ้านั้นตาม สติกำลัง,

สา สา (โส โส) โน ปะฏิปัตติ ขอให้ความปฏิบัติของเราทั้งหลาย,
อิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ อันตะกิริยาเย สังวัตตะตุ
จงเป็นไปเพื่อการทำให้สุดแห่งกองทุกข์ ทั้งสิ้นนี้ เทอญ.

สำหรับภิกษุสามเณรสวด

จิระปะรินิพพุตัมปิ ดัง ณะคะวันตัง อุทกิสสะ อะระหันตัง สัมมาสัมพุทฺธัง
เราทั้งหลาย อุทิศเฉพาะพระผู้มีพระภาคเจ้า, ผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบ
ได้โดยพระองค์เองแม้ปรินิพพานนานมาแล้ว พระองค์นั้น,

สัทธา อะคารัสมา อะนะการิยัง ปัพพะชิตา
เป็นผู้มีศรัทธา ออกบวชจากเรือน ไม่เกี่ยวข้องกับด้วยเรือนแก้ว,

คัสสิมิง ณะคะวะติ พรัหมะจะริยัง จะรามะ
ประพฤติดูอยู่ซึ่งพรหมจรรย์ ในพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น,

ภิกขุณัง ลิกขาสาชีวะสะมาปันนา,
ถึงพร้อมด้วยสิกขาและธรรมเป็นเครื่องเลี้ยงชีวิต ของภิกษุทั้งหลาย,

ตัง โห พรัหมะจะริยัง อิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ อันตะกิริยาเย
สังวัตตะตุ

ขอให้พรหมจรรย์ของเราทั้งหลายนั้น จงเป็นไปเพื่อการทำให้สุดแห่ง
กองทุกข์ ทั้งสิ้นนี้ เทอญ.

(จบคำทำวัตรเช้า)

กรวดน้ำตอนเช้า

ปัจฉิทานะคาถา

(หันทะ มะยัง ปัตติทานะคาถาโย ณะณามะ เส.)

ยา เทวะตา สันติวิหารวาสนี ญเป

เทพธิดาทั้งหลายเหล่าใดมีปกติดอยู่ใน,

มะเร โพธิ มะเร ตะหิง ตะหิง,

วิหารสิงสถิตที่เรือนพระศอุปที่เรือนโพธิในที่นั้น,

ดาธัมมะทานณะ ภาวันตุ ปุชิตา

เทพธิดาทั้งหลายเหล่านั้นเป็นผู้อัน,

โสดถึง กระโรนเคระ

เราทั้งหลายบูชาแล้วด้วยธรรมทาน,

วิหาระมัตตะเต,

ขอจงทำซึ่งความเจริญในมณฑลวิหารนี้,

เถวา จะ มัชฌา นะวะกา จะ ภิกขะโว

พระภิกษุทั้งหลายที่เป็นเถระกัณฐีที่

สามามิกา ทานะปะตี อุปาสะกา,

เป็นปานกลางกัณฐี ที่ยังใหม่กัณฐีอุบาสก อุบาสิกาทั้งหลาย,

คามา จะ เทสา นิคมา จะ อิตตะวา

ที่เป็นทานาบดี พร้อมด้วยอารามิก,

สัมปปาณะภูตา สุชิตา ภาวันตุ เต,

ชนกัณฐีชนทั้งหลายเหล่านั้น จงเป็นผู้มีความสุขทุกเมื่อเกิด,

ชะลาพูชา เยปิ จะ อัมมะสะมมะวา

สัตว์ทั้งหลายที่เกิดจากครรภ์กัณฐีที่

สังเสทะชาดา อะละโวปะปาติกา,

เกิดจากฟองไข่กัณฐี ที่เกิดในเถาโคลกัณฐี ที่เกิดขึ้นโตทีเดียวกัณฐี,

นียยานิกัง อัมมะวะรัง ปฏิจจะเต

สัตว์ทั้งหลายแม้ทั้งปวงเหล่านั้น ได้

สัพเพปิ ทุกขัสสะ กระโรนตุ สังขะยัง,

อาศัยซึ่งพระธรรมอันประเสริฐ เป็นนียยานิกธรรม

ประกอบในอันนำผู้ปฏิบัติให้ออกจากสังขารทุกข์

จงกระทำซึ่งความสิ้นไปพร้อมแห่งทุกข์เกิด,

ฐาตุ จิรัง สะดัง อัมโม อัมมัทธะรา ขอธรรมของสัตบุรุษทั้งหลาย จงตั้งอยู่นาน
จะ บุคคะลา, อนึ่ง ของบุคคลทั้งหลายผู้ทรงไว้ซึ่งธรรมดำรงอยู่,
สังโม โหตุ สะมัคโควะ อัตถายะ จะ ขอพระสงฆ์จงมีความสามัคคี พร้อม
ทิตายะ จะ, เพียงกันในอันทำประโยชน์และสิ่งอันเกื้อกูลเกิด,
อัมเห รักขะตุ สักกัสมโม, ขอพระสักกัสมม จงรักษาซึ่งเราทั้ง
สัพเพปิ อัมมะจาริโน, หลายแล้วจงรักษาไว้ซึ่งบุคคลทั้งหลายแม่งทั้งปวง,
วาทัง สัมปาปุณเณยยานะ อัมเม ขอเราทั้งหลาย พึงถึงพร้อม ซึ่งความ
อะริยปปะเวกิตเต. เจริญในธรรมที่พระอริยเจ้าประกาศไว้แล้วเกิด.

คำทำวัตรเย็น

คำบูชาพระและอุปภาคนมการใช้อย่างเดียวกับทำวัตรเช้า

๑. พุทธานุสสติ

(หันทะ มะยัง พุทธานุสสะตินะยัง กะโรมะ เส.)

ตั้ง โข ปะนะ ภาคะวันตัง เอวังกัลยาโร กิตติสัทโท อัพภูคคะโต
ก็กิตติศัพท์อันงามของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น, ได้ฟังไปแล้ว
อย่างนี้ว่า,

อิติปิโส ภาคะวา	เพราะเหตุอย่างนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น,
อะระหัง	เป็นผู้ไกลจากกิเลส
สัมมาสัมพุทธโ	เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง,
วิชาจะระณะสัมปันโน	เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ,
สุคะโต	เป็นผู้ไปแล้วด้วยดี,
โลกะวิทู	เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง,
อะนุตตะโรปริตตะทัมมะสาระถิ	เป็นผู้สามารถฝึกบุรุษที่สมควรฝึกได้อย่างไม่มีใคร ยิ่งกว่า,
สัตถา เทวะมะนุสสานัง	เป็นครูผู้สอนของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย,

พุทโธ
กะคะวาติ

เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม,
เป็นผู้มีความจำเริญจำนงกรรมสั่งสอนสัตว์ ดังนี้

๒. พุทธาภิกษิตี

(หันทะ มะยัง พุทธาภิกษิตัง กะโรมะ เต.)

พุทธรวาระหันตะวะระตาทิคุณาภิกษิตุโธ

พระพุทธรเจ้าประกอบด้วยคุณ มีความประเสริฐแห่งอรหันตคุณ เป็นต้น,
สุทธาภิกษิตะกะรุณาภิ สะมาคะตัตตโต

มีพระองค์อันประกอบด้วยพระญาณ และพระกรุณาอันบริสุทธิ,
โพเธติ โย สุชนะนัง กะมะถังวะสุโร

ข้าพเจ้าไหว้พระชินสีห์ ผู้ไม่มีกิเลสพระองค์นั้นด้วยเศียรเกล้า.

พุทโธ โย สัพพะปาณีนัง สะระณังเขมมะมุตะนัง

พระพุทธรเจ้าพระองค์ใดเป็นสรณะอันเกษมสูงสุด ของสัตว์ทั้งหลาย,
ปะฐะมานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ดัง สีเรนะหัง

ข้าพเจ้าไหว้พระองค์นั้นอันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึก องค์ที่หนึ่ง
ด้วยเศียรเกล้า,

พุทธัสสะหัทธมิ ทาโส (ทาสี) วะ พุทโธ เม สามิกิสสะโร

พระพุทธรเจ้าทรงจำกัฏ ทุกข์และทรงไว้ซึ่งประโยชน์แก่ข้าพเจ้า,
พุทธัสสะหัทธ นียยาเทมิ สะรีริณชีวิตัญจิหัง

ข้าพเจ้ามอบกายถวายชีวิตนี้แด่พระพุทธรเจ้า,

วันทันโตะหัง (ตีหัง) จะริสสะมิ พุทธัสสะวะ สุโพธิตัง

ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่จักประพฤติตาม ซึ่งความตรัสรู้ดีของพระพุทธรเจ้า,

นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง พุทโธ เม สะระณัง ะวัระ

สรณะอื่นของข้าพเจ้าไม่มี, พระพุทธรเจ้าเป็นสรณะอันประเสริฐของ
ข้าพเจ้า,

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัฑฒะยัง สัตตถ สาสะเน

ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้ ข้าพเจ้าพึงเจริญในพระศาสนา ของพระศาสดา,

พุทธัง เม วันทะมานะ (มานายะ) ยัง ปุณฺยัง ปะสุตัง อีระ
ข้าพเจ้าผู้ให้อยู่ซึ่งพระพุทเจ้า ได้ชวนขยายบุญใด ในบัดนี้,
สัพเพปิ อันตะรายา เม มาเหสุง ตัสสะ เตชะสา
อันตรายทั้งปวง อย่าได้มีแก่ข้าพเจ้าด้วยเดชแห่งบุญนั้น,
(หมอบลงแล้วกล่าวว่าดังนี้)

กาเยนะ วาจาเยนะ วะ เจตะสา วา ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี,
พุทฺธะ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง
กรรมนาติเตยนอันใด ที่ข้าพเจ้ากระทำแล้วในพระพุทเจ้า,
พุทฺธโร ปะฏิคคัณหะตัง อัจจะยันตัง ขอพระพุทเจ้า จงงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น,
กาลันตะเร สังวะริตฺตัง วะ พุทฺธะ เพื่อการสำรวมระวัง ในพระพุทเจ้าในกาลต่อไป.

๓. ธัมมานุสสติ

(หันทะ มะยัง ธัมมานุสสะตินะยัง กะโรมะ เส.)

สะวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม

พระธรรม เป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ดีแล้ว,

สันทิฏฐิโก	เป็นธรรมที่ผู้ศึกษาและปฏิบัติ พึงเห็นได้ด้วยตนเอง,
อะกาลิโก	เป็นธรรมที่ปฏิบัติได้และให้ผลได้ ไม่จำกัดกาล,
เอหิปัสสโก	เป็นธรรมที่ควรกล่าวแก่ผู้อื่นว่าท่านจงมาดูเถิด,
โอปะนะยิโก	เป็นธรรมที่ควรน้อมเข้ามาใส่ตัว,
ปัจจุยัตถัง เวกิตัพโพ วญญูหิ ติ	เป็นธรรมที่ผู้รู้ก็รู้ได้เฉพาะตน ดังนี้,

๔. ธัมมาภิกิฉิตติ

(หันทะ มะยัง ธัมมาภิกิฉิตตัง กะโรมะ เส.)

สะวากขาตะตาทิคุณะโยคะวะเสนะเสยโย

พระธรรม เป็นธรรมที่ประเสริฐ เพราะประกอบด้วยคุณ คือความที่พระผู้มี
พระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว เป็นต้น,

โยมัคคะปะกาปะริยัตติวิโมกชะเภโท

เป็นธรรมอันจำแนกเป็นมรรค ผลปริยัติและนิพพาน,

ธัมโม กุโลกะปะตะนา ตะทะธาวีธารี

เป็นธรรมทรงไว้ซึ่งผู้ทรงธรรมจากการตกไปสู่โลกที่ชั่ว,

วันทามิหัง ตะมะหะรัง ะระธัมมะเมตัง

ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมอันประเสริฐนั้นอันเป็นเครื่องขจัดเสีย

ซึ่งความมืด,

ธัมโม โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง

พระธรรมใดเป็นสรณะอันเกษมสูงสุดของสัตว์ทั้งหลาย,

ทุติยานุสตะติฎฐานัง วันทามิ ตัง สิเรนะหัง

ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมนั้น อันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึก องค์ที่สองด้วย

เศียรเกล้า,

ธัมมัสสาหัง ทาสี (ทาสี) ะ ธัมโมเม สามิกิสสะโร

ข้าพเจ้าเป็นทาสของพระธรรม พระธรรมเป็นนาย มีอิสระเหนือข้าพเจ้า,

ธัมโม ทุกขัสสะ มาตา จะ วิธาคา จะ หิตัสสะ เม

พระธรรมเป็นเครื่องกำจัดทุกข์และทรงไว้ซึ่งประโยชน์แก่ข้าพเจ้า,

ธัมมัสสาหัง นิยยาเทมิ สะริริยชีวิตัญจิหัง

ข้าพเจ้ามอบถวายชีวิตนี้แด่พระธรรม,

วันทันโตหัง (ดีหัง) จะริสตามิ ธัมมัสเสวะ สุธัมมะตัง

ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่จักประพาดติดตาม ซึ่งความเป็นธรรมดีของพระธรรม,

นัตติ เม สะระณัง อัญญัง ธัมโม เม สะระณัง ะรัง

สรณะอื่นของข้าพเจ้าไม่มี, พระธรรมเป็นสรณะอันประเสริฐของข้าพเจ้า,

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัทเตยยัง สัตถุสาสะเน

ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้ ข้าพเจ้าพึงเจริญในพระศาสนา ของพระศาสดา,

ธัมมัง เม วันทะมานะ (มานายะ) ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ

ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ซึ่งพระธรรม ได้ชวนชวายนบุญใดในบัดนี้,

สัพเพปิ อันตะรายา เม มาเหตุง ตัสสะเตชะสา
อันตรายทั้งปวงอย่าได้มีแก่ข้าพเจ้าด้วยเดชแห่งบุญนั้น
(มอบลงแล้วกล่าววาดังนี้)

กาเยนะ วาจาเย วะ เจตะสา วา
ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี,
ธัมเม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง
กรรมนำดีเดียวนั้นใด ที่ข้าพเจ้ากระทำแล้วในพระธรรม,
ธัมโม ปฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง
ของพระธรรม จงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น,
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ ธัมเม
เพื่อการสำรวมระวัง ในพระธรรมในกาลต่อไป

๕. สังฆานุสสติ

(หันทะ มะยัง สังฆานุสสติเนยัง กะโรมะ เส.)

อุปะฏิปันโน ะกะวะโตะ สาวะกะสังโฆ
สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด ปฏิบัติดีแล้ว,
อุชุปะฏิปันโน ะกะวะโตะ สาวะกะสังโฆ
สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด, ปฏิบัติตรงแล้ว,
ญายะปะฏิปันโน ะกะวะโตะ สาวะกะสังโฆ
สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด, ปฏิบัติเพื่อรู้ธรรมเป็นเครื่อง
ออกจากทุกข์แล้ว,
สามิจิปะฏิปันโน ะกะวะโตะ สาวะกะสังโฆ
สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด, ปฏิบัติสมควรแล้ว,
ยะทิทัง ได้แก่บุคคลเหล่านั้นคือ,
จิตตาริ บุริสะมุคานิ อัญญะ บุริสะปุคคะลา
คู่แห่งบุรุษ ๔ คู่ นับเรียงตัวบุรุษ ได้ ๘ บุรุษ

เอสะ ภาคะวะโต สวาทะกะสังโม   นั้นแหละสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า,
อาหุเนยโย   เป็นสงฆ์ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา,
ปาหุเนยโย   เป็นสงฆ์ควรแก่สักการะที่เขาจัดไว้ต้อนรับ,
ทักษิณายโย   เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน,
อัญชลิกะริณียโย   เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปควรทำอัญชลี,
อะนุตตะรัง ปุณฺณุกเขตตัง โลกัสสาติ
          เป็นเนื่อนานุญของโลก, ไม่มีนานุญอื่นยิ่งกว่าดังนี้.

๖. สังฆาภิกิฉิตติ

(หันทะ มะยัง สังฆาภิกิฉิตตัง กะโรมะ เส.)

สัทธัมมะโซ สุปะฏิปัตติคฺคณาภียุตโต

พระสงฆ์ที่เกิดโดยพระสังฆธรรมประกอบด้วยคุณมีคามปฏิบัติดี เป็นต้น,

โยภูฏัพพิโส อะระยะปะคคะละสังมะเสฏฺโฐ

เป็นหมู่แห่งพระอริยะบุคคลอันประเสริฐแปดจำพวก,

สีลาภิธัมมะปะวะราสะยะกายะจิตโต,

มีกายและจิต อันอาศัยธรรมมีศีลเป็นต้น อันบวร,

วันทามะหัง ตะมะรียานะคะณัง สุตฺตาทัง

ข้าพเจ้าไหว้หมู่แห่งพระอริยเจ้าเหล่านั้น ผู้บริสุทธิ์ด้วยดี,

สังโม โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง

พระสงฆ์หมู่ใด เป็นสระอันเกษมสูงสุดของสัตว์ทั้งหลาย,

คะตียานุสสะติภูฏานัง วันทามิ ตังสิเรนะหัง

ข้าพเจ้าไหว้พระสงฆ์หมู่นั้น อันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึก องค์ที่สามด้วย
เศียรเกล้า

สังฆัสสาหังสมิ ทาโส (ทาสี) วะ สังโม เม สามีกิสสะโร

ข้าพเจ้าเป็นทาสของพระสงฆ์, พระสงฆ์เป็นสาย มีอิสระเหนือข้าพเจ้า,

สังโม ทุกข์สส มาตา จะ วิธาดา จะ หิตสส เม

พระสงฆ์เป็นเครื่องกำจัดทุกข์และทรงไว้ซึ่งประโยชน์แก่ข้าพเจ้า,
สังฆัสสัทธัง นิยยาเทมิ สรรีรุษิวัตถุจิทัง

ข้าพเจ้ามอบกายถวายชีวิตนี้ แต่พระสงฆ์,
วันทันทโธทัง (ดีทัง) จะริตสสามี สังฆัสโสปฏิบัติปันนะตัง

ข้าพเจ้าผู้ให้อยู่จักประพฤติตาม ซึ่งความปฏิบัติดีของพระสงฆ์,
นัตถิ เม สรรณัง อัญญัง สังโม เม สรรณัง วะรัง

สรณะอื่นของข้าพเจ้าไม่มี พระสงฆ์เป็นสรณะอันประเสริฐของข้าพเจ้า,
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัฑฒะยัง สัตถุ สาสะเน

ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้ ข้าพเจ้าพึงเจริญในพระศาสนา ของพระศาสดา,
สังฆัง เม วันทะมานะเน (มานายะ) ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ

ข้าพเจ้าผู้ให้อยู่ซึ่งพระสงฆ์ได้ชวนชวายนุใด ในบัดนี้,
สัพเพปิ อันตะรายา เม มาहेสุง ตัสสะ เคชะสา

อันตรายทั้งปวงอย่าได้มีแก่ข้าพเจ้าด้วยเดชแห่งบุญนั้น,

(หมอบลงแล้วกล่าวว่าดังนี้)

กาเยนะ วาจาเย วะ เจตะสา วา

ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาที่ดี ด้วยใจก็ดี,

สังเม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง

กรรมนำดีเต็มอันใด ที่ข้าเจ้ากระทำแล้วในพระสงฆ์,

สังโม ปะภุคัถ्हะตตุ อัจจะยันตัม

ขอพระสงฆ์ จงงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น,

กาลันตะเร สังวะริตุง วะ สังเม

เพื่อการสำรวมระวัง ในพระสงฆ์ในกาลต่อไป

(จบคำทำวัตรเย็น)

กายคตาสติ

(การระลึกอยู่เสมอว่ากายเป็นสิ่งปฏิภูลและไม่ใช่เป็นของเราอย่างแท้จริง)

หันทะ มะยัง ทะวัตติงสาการะปารัฐัง ภะณามะเส

อะยัง โห เม กาโย	กายของเราแน่
อุทัง ปาทะตะลา	เบื้องตันแต่พื้นเท้าขึ้นมา
อะโร เกสะมัตตะกา	เบื้องต่ำแต่ปลายผมลงไป
ตะจะปะริยานโต	มีหนังหุ้มอยู่เป็นที่สุรรอบ
บุโรนานันปะการัสสะ อะสุจิโน	เต็มไปด้วยของไม่สะอาดมีประการต่าง
อัทถิ อิมัสมิง กาเย	มีในรางกายนี้
เกสา	คือผมทั้งหลาย
โลมา	คือขนทั้งหลาย
นะชา	คือเส้นทั้งหลาย
ทันดา	คือฟันทั้งหลาย
ตะโจ	หนัง
มังสั	เนื้อ
นะหารุ	เอ็นทั้งหลาย
อัญฐิ	กระดูกทั้งหลาย
อัญฐิมิญชัง	เยื่อในกระดูก
วิกกั	น้ำมัน
หะทะยัง	หัวใจ
ยะกะนัง	ตับ
กิโลมะกัง	พังผืด
ปิหะกัง	ไต
ปโปผาสัง	ปอด
อันตัง	ไส้ใหญ่
อันตะคุณัง	สายรัดไส้
อุทะริยัง	อาหารใหม่

กะรีสัง	อาหารเก่า
ปิตติง	น้ำดี
เสมหัง	น้ำเสลด
ปุปฺพโ	น้ำเหลือง
โลหิตัง	น้ำเลือด
เสโท	น้ำเหงื่อ
เมโท	น้ำมันชั้น
อัสสุ	น้ำตา
วะสา	น้ำมันเหลว
เชโห	น้ำลาย
สิงคาณิกา	น้ำมูก
ละสิกา	น้ำมันไขข้อ
มุตตัง	น้ำมูตร
มัตตะเก มัตตะลุงคัง	เยื่อในสมอง
เอวะ มะยััง เม กาโย	กายของเราเป็นอย่างนี้
อุทธัง ปาทะตะลา	เบื้องบนแต่พื้นเท้าขึ้นมา
อะโธ เกสะมัตตะกา	เบื้องต่ำแต่ปลายผมลงไป
ตะจะปะริยันโต	มีหนังหุ้มอยู่เป็นที่สุตรอบ
ปุโรณานัปปะการัสสะ อสุจิโน	เต็มไปด้วยของไม่สะอาดมีประการต่างๆ อย่างนี้แล

บทพิจารณาสังขาร

สัพเพ สังขารา อนิจจา

สังขารคือร่างกายจิตใจ และรูปธรรมนามธรรมทั้งหมดทั้งสิ้น มันไม่เที่ยง
เกิดขึ้นและดับไปมีแล้วหายไป

สัพเพ สังขารา ทุกขา

สังขารคือร่างกายจิตใจ และรูปธรรมนามธรรมทั้งหมดทั้งสิ้น มันเป็น
ทุกข์ทน ยากเพราะเกิดขึ้นแล้ว แก่เจ็บตายไป

สัพเพ ธัมมา อนัตตา

สิ่งทั้งหลายทั้งปวง ทั้งที่เป็นสังขารแลมิใช่สังขารทั้งหมดทั้งสิ้น ไม่ใช่ตัว
ไม่ใช่ตน ไม่ควรถือว่าเราว่าของเรา ว่าตัวว่าตนของเรา

อะนุวัจ ชีวติง	ชีวิตเป็นของไม่ยั่งยืน
ธวัจ มะระณัง	ความตายเป็นของยั่งยืน
อะวัสสัง มะยา มะริตัพพัง	อันเราจะถึงตายเป็นแท้
มะระณะปริโยสานัง เม ชีวติง	ชีวิตของเรามีความตายเป็นที่สุครอบ
ชีวติง เม อะนियะติง	ชีวิตของเราเป็นของไม่เที่ยง
มะระณัง เม นียะติง	ความตายของเราเป็นของเที่ยง

วตะ	ควรที่จะสังเวช
อะยัง กาโย	ร่างกายนี้
อะจิรัง	มิได้ตั้งอยู่นาน
อะเปตะวิญญาโณ	ครั้นปราศจากวิญญาณ
อุทโท	อันเขาก็งเสียแล้ว
อะธิเสสสะติ	จักนอนทับ
ปะฐะวิง	ซึ่งแผ่นดิน
กะลิงคะรัง อิวะ	ประดุจดั่งว่าทอนไม้และท่อนหิน
นิรัตติง	หาประโยชน์มิได้

อนัจจา วตะ สังขารา   สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ
อุปปาทะวะยะธัมมิโน   มีความเกิดขึ้นแล้วมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา
อุปปชิตาวา นิรุชฌันติ   ครั้นเกิดขึ้นแล้วย่อมดับไป
เตสััง วุปะสเสโส สุโข   ความเข้าไปสงบระงับสังขารทั้งหลายเป็นสุขอย่างยิ่งดังนี้.

บทแผ่เมตตา

(หันทะ มะยัง เมตตาหะระณัง กะโรมะ เส.)

อะหัง สุขิโต โหมิ   ขอให้ข้าพเจ้าจงเป็นผู้ถึงสุข

นิททุกโข โหมิ   จงเป็นผู้ไร้ทุกข์
อะเวโร โหมิ   จงเป็นผู้ไม่มีเวร
อภัยาปัชฌ โหมิ   จงเป็นผู้ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน
อะนีโม โหมิ   จงเป็นผู้ไม่มีทุกข์
สุชี อัดตานัง ปะริหะรามิ   จงรักษาดนอยู่เป็นสุขเกิด
สัพเพ สัตตา สุขิดา โหตุ   ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงจงเป็นผู้ถึงความสุข
สัพเพ สัตตา อะเวรา โหตุ   ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงจงเป็นผู้ไม่มีเวร
สัพเพ สัตตา อภัยาปัชฌา โหนตุ
                    ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงจงอย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกัน
สัพเพ สัตตา อะนีมา โหนตุ   ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงจงเป็นผู้ไม่มีทุกข์
สัพเพ สัตตา สุขี อัดตานัง ปะริหะรันตุ
                    ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงจงรักษาดนอยู่เป็น สุขเกิด
สัพเพ สัตตา สัพพะทุกขา ปะมูญจันตุ
                    ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงจงพ้นจาก ทุกข์ทั้งมวล
สัพเพ สัตตา ถัทธะสัมปัตติโต มา วิคัจฉันตุ
                    ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงจงอย่าได้พราจจากสมบัติอันตนได้แล้ว
สัพเพ สัตตา กัมมัสสะกา กัมมะทายาทา กัมมะโยนี กัมมะพันธู
กัมมะปะฏิสะระณา
                    สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงมีกรรมเป็นของของตนกรรมเป็นผู้ให้ผล มีกรรมเป็น
                    แดนเกิดมีกรรมเป็นผู้ติดตามมีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย
ยัง กัมมัง กะริตสันติ, กัลยาณัง วา ปาปะกัง วา, ตัสสะ ทายาทา ภิวัสสันติ
                    จักทำกรรมอันใดไว้ เป็นบุญหรือเป็นบาป จักต้องเป็นผู้ได้รับผลของกรรม
                    นั้นๆ สืบไป

กรวดน้ำตอนเย็น

อุทกิสตนาธิภูฐานคาถา

(หันทะ มะยัง อุทกิสตนาธิภูฐานะคาถาโย ภะณามะ เส.)

อิมิณา ปุญญะกัมเมนะ	ด้วยบุญนี้ อุทิศให้
อุปัชฌายา คุณุตตะรา	อุปัชฌาย์ ผู้เลิศคุณ
อาจะริยุปะการา จะ	แลอาจารย์ ผู้เกื้อหนุน
มาตา ปิตา จะ ญาตะกา	ทั้งพ่อแม่ แลปวงญาติ
สุริโย จันทิมา ราชา	สุรย์จันทร์ แลราชา
คุณะวันตา นะราปี จะ	ผู้ทรงคุณ หรือสูงชาติ
พรหมะมารา จะ อินทา จะ	พรหมมาร และอินทราช
โลกะปาลา จะ เทวะตา	ทั้งทวยเทพ และโลกบาล
ยะโม มิตตามะนุสสา จะ	ยมราช มนุษย์มิตร
มัชฌัตตก เวริกาปี จะ	ผู้เป็นกลาง ผู้จงผลาญ
สัพเพ สัตตา สุขี โหนตุ	ขอให้เป็สุขสานต์ ทุกถ้วนหน้า อย่างทุกขั่น
ปัญญานิ ปะกะตานิ เม	บุญมอง ที่ข้าทำ จงช่วยอำนวยศุภผล
สุขัง จะ ติวัง เทนตุ	ให้สุข ตามอย่างล้น
ชิปปัง ปาเปละ โว มะตัง	ให้บรรลุดัง นิพพานพลัน
อิมิณา ปุญญะกัมเมนะ	ด้วยบุญนี้ ที่เราทำ
อิมิณา อุทกิสเนะ จะ	แลอุทิศ ให้ปวงสัตว์
ชิปปาหัง สุตตะนา เจวะ	เราพลันได้ ซึ่งการตัด
ตัณหาปาทานะเจทะนัง	ตัวตัณหา อุปาทาน
เย สันตानะ หินา อัมมา	สิ่งชั่ว ในดวงใจ
ยาวะ นิพพานะโต มะมัง	กว่าเราจะ ถึงนิพพาน
นัสสันตุ สัพพะทา เยวะ	มลายสิ้น จากสันดาน
ยัตถะ ชาโต ภะเว ภะเว	ทุกๆ ภพ ที่เราก่อ
อุชุตัง สะติปัญญา	มีจิตตรง และสติทั้งปัญญา อันประเสริฐ

สถลไช วิริยัมหินา	พร้อมทั้งความเพียรเลิศ เป็นเครื่องขุดกิเลสหาย
มารา ละกันตุ โนกาตัง	โอกาส อย่างพืงมีแก่หมู่มาร สิ้นทั้งหลาย
กาตญจะ วิริเยสุ เม	เป็นช่อง ประทุษร้ายทำลายสร้าง ความเพียรจน
พุทธาภิปะวะโร นาโถ	พระพุทเจ้าผู้บรรณาถ
ธัมโม นาโถ ะรุตตะโม	พระธรรมเป็นที่พึ่ง อันอุดม
นาโถ ปัจเจกะพุทโธ จะ	พระปัจเจกะพุทธสมทบ
ตังโม นาโถตตะโร มะมัง	พระสงฆ์เป็นที่พึ่งผยอง
เตโธตตะมานุภาเวนา	ด้วยอานุภาพนั้น
มาโรกาตัง ละกันตุ มา	ขอหมู่มาร อย่าได้ช่อง
ทะสะปญญาอนุภาเวนะ	ด้วยเดชบุญ ทั้งสืบป้อง
มาโรกาตัง ะกันตุ มา	อย่าเปิด โอกาสแก่มาร (เทอญ.) ฯ

ตั้งขณิกปัจจเวกชนปาฐะ

หันทะ มะยัง ตั้งขณิกะปัจจเวกษณะปาฐัง ภาณามะ เส.
ปฏิสังขา โยนิโต จีวะรัง ปฏิเสวามิ เราย่อมพิจารณาโดยแยบคายแล้ว นุ่งห่มจีวร
ยาวะเทวะ สัตตัสสะ ปฏิมาตายะ เพียงเพื่อบำบัดความหนาว
อุณหัตตัสสะ ปะฏิมาตายะ เพื่อบำบัดความร้อน
ทั้งตะมะกะสะวาตาคะปะสิริงสะปะสัณห์สตันัง ปะฏิมาตายะ
เพื่อบำบัดสัมผัสอันเกิดจากเหลือบ ยุง ลม แดด และสัตว์เลื้อยคลาน
ทั้งหลาย
ยาวะเทวะ หิริโกปินะ ปะฏิจจาทะนัตถัง
และเพียงเพื่อปกปิดอวัยวะอันให้เกิดความละอาย
ปะฏิสังขา โยสิโต ปิณทะปาตัง ปะฏิเสวามิ
เราย่อมพิจารณาโดยแยบคายแล้ว ฉ้นบิณฑบาต
เนวะ ทะวายะ ไม่ให้เป็นไปเพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน
นะ มะทายะ ไม่ให้เป็นไปเพื่อความเมาเอนเกิดกำลังพล้งทางกาย

นะ มัณฑนาเยะ   ไม่ให้เป็นไปเพื่อประดับ

นะ วิภูษนาเยะ   ไม่ให้เป็นไปเพื่อตกแต่ง

ยวาทะ อิมัสสะ กายัสสะ ฐิตียา

แต่ให้เป็นไปเพียงเพื่อความตั้งอยู่ในแห่งกายนี้

ยาปะนาเยะ   เพื่อความเป็นไปได้ของอรรถภาพ

วิทิงสุปะระติยา   เพื่อความสิ้นไปแห่งความลำบากทางกาย

พริทมะจะรียานุกคหายะ   เพื่ออนุเคราะห์แก่การประพาสพรหมจรรย์

อิตติ ปุราณัญจะ เวทะนัง ปะฏิทังขามิ

ด้วยการทำอย่างนี้ เราย่อมระงับเสียได้ซึ่งทุกขเวทนาเก่า คือความทิว
นะ วัณณะ เวทะนัง นะ อุปปาเทสสามิ   และไม่ทำทุกขเวทนาใหม่ให้เกิดขึ้น
ยาดรา จะ เม ภะวิสสะติ อะนะวัชชะตา จะ ผาสุกวิหาโร จาติ

อนึ่ง ความเป็นไปได้โดยสะดวกแห่งอรรถภาพนี้ด้วย ความเป็นผู้หาโทษ
มิได้ด้วย และความเป็นอยู่โดยผาสุกด้วย จักมีแก่เรา ดังนี้

ปะฏิสังขา โยนิโส เสนาสะนัง ปะฏิเสวามิ

เราย่อมพิจารณาโดยแยบคลายแล้ว ใช้สอยเสนาสนะ

ยวาทะ สัตถัสสะ ปะฏิมาตายะ   เพื่อบำบัดความหนาว

อุณหัสสะ ปะฏิมาตายา   เพื่อบำบัดความร้อน

ทั้งสละมะกะสะวาดาตะปะสิริงสะปะสัมผัสสถานัง ปะฏิมาตายะ

เพื่อบำบัดสัมผัสอันเกิดจากเหลือบ ยุง ลม แดด และสัตว์เลื้อยคลาน
ทั้งหลาย

ยวาทะ อุดุปะริสสะเยะ วินาทะนัง ปะฏิสัลลา นารามัตถัง

เพียงเพื่อบรรเทาอันตรายอันจะพึงมีจากดินฟ้าอากาศ และเพื่อความเป็น
ผู้ยืนต้อยได้ในที่ที่ลึกลับสำหรับภาวนา

ปะฏิสังขา โยนิโส คิลานะปัจจะเยเภสัชชะปะริทวารัง ปะฏิเสวามิ

เราย่อมพิจารณาโดยแยบคายแล้ว บริโภคเภสัชบริหารอันเกื้อกูลแก่คนไข้

ยวาทะ อุปันนนานัง เวยยาพาธิกานัง เวทะนานัง ปะฏิมาตายะ

เพียงเพื่อบำบัดทุกขเวทนาอันบังเกิดขึ้นแล้ว มีอาพาธต่างๆ เป็นมูล

อภยาปัชณะ ประมะตายาติ

เพื่อความเป็นผู้ไม่มีโรคเบียดเบียนเป็นอย่างยิ่ง ดังนี้.

อดีตปัจจุเวกชนปาฐะ

หันทะ มะยัง อดีตตะปัจจะเวกชะณะปาฐัง ภะณามะ เส.

อัสชะ มะยา อะปัจจะเวกชิตวา ยัง จิระรัง ปะริกุตตัง

จิวรโตอันเรานุ่งห่มแล้วไม่ทันพิจารณาในวันนี้

ดัง ยาวะเทวะ สัตตัสสะ ปะฏิมาตายะ

จิวรนั้นเรารุ่งห่มแล้วเพียงเพื่อบำบัด ความหนาว

อุรหัสสะ ปะฏิทาตายะ เพื่อบำบัดความร้อน

ทั้งสะสมกะสะวาตาคะปะสิริงสะปะสัมผัสสถานัง ปะฏิมาตายะ

เพื่อบำบัดสัมผัสอันเกิดจากเหลือบ ยุง ลม แดดและสัตว์เลื้อนคลาน
ทั้งหลาย

ยาวะเทวะ ทิริโกปินะปะฏิจจาทะนัตถัง

และเพียงเพื่อปกปิดอวัยวะอันให้เกิดความละอาย

อัสชะ มะยา อะปัจจะเวกชิตวา โย ปินทะปาโต ปะริกุตตโต

บิณฑบาตได้อันเรารับแล้วไม่ทันพิจารณาในวันนี้

โส เนวะ ทะวายะ

บิณฑบาตนั้น เรารับแล้วไม่ใช่เป็นไปเพื่อความเพลิดเพลีนสนุกสนาม

นะ มะทายะ ไม่ใช่เป็นไปเพื่อความเมามันเกิดกำลังพล้งทางกาย

นะ มัตถะนายะ ไม่ใช่เป็นไปเพื่อประดับ

นะ วิกฺขะณายะ ไม่ใช่เป็นไปเพื่อตกแดง

ยาวะเทวะ อิมัสสะ กายัสสะ วิติยา

แต่ให้เป็นไปเพียงเพื่อความตั้งอยู่ได้แก่่งกายนี้

ยาปะนายะ เพื่อความเป็นไปได้ของอรรถภาพ

วิหิงสุปะระติยา เพื่อความสิ้นไปแห่งความลำบากทางกาย

พรหมะจริยานุคคะหยาเย เพื่ออนุเคราะห์แก่การประพุดิพรหมจรรย์
อิตติ ปุราณัญจะ เวทะนัง ปะฏิทังขามิ

ด้วยการทำอย่างนี้ เราย่อมระงับเสียได้ซึ่งทุกขเวทนาเก่าคือความทิว
นะวัณจะ เวทะนัง นะ อุปปาเทสสามิ
และไม่ทำทุกขเวทนาใหม่ให้เกิดขึ้น

ยาตุรา จะ เม ภาเวสสะติ อะนะวัชชะตา จะ ผาสุวิหาโร จาติ
อนึ่ง ความเป็นไปโดยสะดวกแห่งอัตตภาพนี้ด้วย ความเป็นผู้หาโทษมิ
ได้ด้วย และความเป็นอยู่โดยผาสุกด้วย จักมีแก่เรา ดังนี้

อัสชะ มะยา อะปัจจัจเวยชิตวา ยัง เสนาสะนัง ปะริกุดัง
เสนาสนาที่เราได้อันเราใช้สอนแล้วไม่ทันพิจารณาในวันนี้

ดัง ยาวะเทวะ สัตถัสสะ ปะฏิมาคายะ
เสนาสนะนั้น เราใช้สอนแล้วเพียงเพื่อบำบัดความหนาว

อุณห์สสะ ปะฏิมาคายะ เพื่อบำบัดความร้อน

ทั้งสะมะกะสะวาตาตะปะสิริงสะปะสัสมัศตานุัง ปะฏิมาคายะ

เพื่อบำบัดสัมผัสอันเกิดจากเหลือบ ยุง ลม แดด และสัตว์เลื้อยคลาน
ทั้งหลาย

ยาวะเทวะ อุดุปะริสสะยะ วินทะนัง ปะฏิสัถา นารามัตถัง

เพียงเพื่อบรรเทาอันตรายอันจะพึงมีจากดินฟ้าอากาศ และเพื่อความเป็น
ผู้ยืนต้อยได้ในที่หลีกเร้นสำหรับภาวนา

อัสชะ มะยา อะปัจจะเวยชิตวา โย คิลานะ ปัจจะยะเภตัสชะปะริกขาโร ปะริกุดโต
คิลานะเภตัสชบริหารได้อันเราบริโศกแล้วไม่ทันพิจารณาในวันนี้

โส นาวะเทวะ อุปันนานุัง เวยยาพาธิกานุัง เวทะนานุัง ปะฏิมาคายะ
คิลานะเภตัสชบริหารนั้น เราบริโศกแล้วเพียงเพื่อบำบัดทุกขเวทนา

อันบังเกิด ขึ้นแล้วมีอาพาธต่างๆ เป็นมูล

อัทธยาปัชณะ ประมะคายาติ

เพื่อความเป็นผู้ไม่มีโรคเบียดเบียนเป็นอย่างยิ่ง ดังนี้.

อนุโมทนารัมภะคาถา

ยะธา วาริระหา ปุรา ปะริปุเรนติ สาคะรัง

ห้วงน้ำที่เต็มย่อมยังสมุทรสาครให้บริบูรณ์ได้จันท

เอวะเมวะ อิตโต กิณนัง เปตานิ อูปะกัปปะติ

ทานที่ท่านอุทิศให้แล้วในวันนี้ย่อมสำเร็จประโยชน์แก่ท่านและ
แก่ผู้ที่ละโลกนี้ไปแล้วได้จันทนั้น

อิจจิตัง ปัตถิตัง ตุมหัง

ขออิฏฐะผลที่ท่านปรารถนาแล้ว ตั้งใจแล้ว

วิปปะเมวะ สะมิชณะตุ

จงสำเร็จโดยฉับพลัน

สัพเพ ปุเรนตุ สังกัปปา

ขอความดำรงทั้งปวงจงเต็มที

จันโท ปันณะระโส ยะธา

เหมือนพระจันทร์วันเพ็ญ

มะณิ โชติระโส ยะธา

เหมือนแก้วมณีอันสว่างไสวควรยินดี

สามัญญานุโมทนาคาถา

สัพพิติโย วิวัชขันตุ

ความเจริญไรทั้งปวง จำบาราศไป

สัพพะโรโค วินัสสะตุ

โรคทั้งปวงของท่านจงหาย

มา เต ภาวัตวันตะราโย

อันตรายอย่ามีแก่ท่าน

สุชี ทิมายุโก ภาวะ

ท่านจงเป็นผู้มีความสุขมีอายุยืน

อะภิวาทะนะสสิตตะ นิจจัง วุฑฒาปะจาโยโน จัตตาโร ธัมมา วัฑฒันติ, อายุ

วัณโณ สุยัง พะลัง

ธรรมสี่ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ย่อมเจริญแก่บุคคลผู้มีปกติ
กราบไหว้, มีปกติอ่อนน้อมถ่อมตัวเป็นนิตย์,

คำอาราธนาพระปริตร

วิบัติติปะฎิพาหะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา

สัพพะทุกขะวินาสาเย ประวิตัง พุทธะ มังคะลัง

ขอพระคุณเจ้าทั้งหลายจงสวดพระปริตรอันเป็นมงคล เพื่อป้องกันความ

วิบัติเพื่อยังสมบัติทั้งปวงให้สำเร็จ เพื่อให้ทุกข์ทั้งปวงพินาศไป

วิบัติติปะฎิพาหะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา

สัพพะทุกขะวินาสาเย ประวิตัง พุทธะ มังคะลัง

ขอพระคุณเจ้าทั้งหลายจงสวดพระปริตรอันเป็นมงคล เพื่อป้องกันความ

วิบัติเพื่อยังสมบัติ ทั้งปวงให้สำเร็จเพื่อให้ทุกข์ทั้งปวงพินาศไป

วิบัติติปะฎิพาหะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา

สัพพะโคธะวินาสาเย ประวิตัง พุทธะ มังคะลัง

ขอพระคุณเจ้าทั้งหลายจงสวดพระปริตรอันเป็นมงคล เพื่อป้องกันความ

วิบัติเพื่อยังสมบัติทั้งปวงให้สำเร็จ เพื่อให้โรคทั้งปวงพินาศไป

คำลากลับบ้าน

(ศิษย์) หันทะทานิ มะยัง ภันเต อาปุงณามะ พะทุกิจจา มะยัง พะทุกะระณียา
ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอลากลับลาเพราะมีกิจมาก ชุระมาก

(พระอาจารย์) ยัสสะทานิ ตุมहे กาลัง มัญญะอะ

ท่านทั้งหลายจงรู้กาล รู้เวลาเถิด

(ศิษย์) สาธุ ภันเต ตีละเจ้าข้า

(กราบ ๓ ครั้ง)

คำพินทุผ้า อิมัง พินทุกับปัง กะโรมิ

คำอธิบาย

บาตร,	อิมัง	บัตตัง อะธิฐามิ
สังฆาฏิ,	อิมัง	สังฆาฏิ อะธิฐามิ
จีวร,	อิมัง	อุตตะราสังคัง อะธิฐามิ
สบง,	อิมัง	อุตตะระวาสะกัง อะธิฐามิ
ผ้าอาบน้าฝน	อิมัง	วัตติกะสาฎิกัง อะธิฐามิ

คำเสียสละ

จีวรเป็นนิสัคคียะ เพราะอยู่ปราศจากเขตล่วงราตรี
อิทัง เม ภันเต จีวะรัง รัตติวิปะวุตถัง
อัญญัตระ ภิกขุสัมมะติยา นิสัคคิยัง
อิมาทัง आयัสมะโต นิสัสซามิ
(ถ้า ๒ ผืนว่า ทวิจีวะรัง ถ้าทั้ง ๓ ผืนว่า ตติจีวะรัง)

คำคืน

อิมัง จีวะรัง आयัสมะโต ทัมมิ

คำวิกัปป์

อิมัง จีวะรัง ดุยหัง วิกัปเปมิ
หลายผืนว่า อิมานิ จีวรานิ ดุยหัง วิกัปเปมิ

คำดอน

อิมัง จีวะรัง มัยหัง สันตะกัง ปะริกฺขณชะ วา

วิสัซเซหิ วา ยะถาปัจจยยัง วา กะโรหิ

(ถ้าผู้ดอนก่อนกว่า ว่า)

อิมัง จีวะรัง มัยหัง สันตะกัง ปะริกฺขณชะ วา

วิสัซเซถะ วา ยะถาปัจจยยัง วา กะโรถะ

คำอธิษฐานเข้าพรรษา

อิมัสมิง อาวาเส อิมัง เตมาสัง วัสสัง อุเปมิ (ว่า ๓ ทน)

คำปวารณาออกพรรษา

สังฆัมภันเต ปะวาเรมิ ทิฏฺฐะเน วา สุเตนะ วา ปะริสังกายะ วา ะทันตุ
มัง आयัสมันโต อะนุกัมปัง อุปาทายะ ปัสสันโต ปะฏิกกระริสสามิ ฯ

ทุติยัมปิ ปะวาเรมิ ทิฏฺฐะเน วา สุเตนะ วา ปะริสังกายะ วา ะทันตุ
มัง आयัสมันโต อะนุกัมปัง อุปาทายะ ปัสสันโต ปะฏิกกระริสสามิ ฯ

ตะติยัมปิ ปะวาเรมิ ทิฏฺฐะเน วา สุเตนะ วา ปะริสังกายะ วา ะทันตุ
มัง आयัสมันโต อะนุกัมปัง อุปาทายะ ปัสสันโต ปะฏิกกระริสสามิ ฯ

คำขอขมาโทษ

(แบบทั่วไปที่นักช้ใช้อยู่ในปัจจุบัน)

(ผู้ขอ) เถร ปะมาเทนะ ทวารัตตะเยนะ กะตัง สัพพัง อะปะราธัง ชะมะอะ
เม ภันเต

(ถ้าขอหลายรูปเปลี่ยน ชะมะอะเม เป็น ชะมะตุ โน)

(ผู้รับ) อะหัง ชะมามิ ตะยาปิ เม ชะมิตัพพัง (ถ้าผู้ขอมีหลายรูปเปลี่ยน
ตายาปิ เป็น ตุมहेหิปิ)

(ผู้ขอ) ชะมามิ ภันเต (ถ้าขอหลายรูปเปลี่ยน มิ เป็น มะ)

(แบบพิเศษนิยมใช้ถวายพระมหาเถระ)

(ผู้ขอ) อัจจะโย มัง ภัณฑะ อัจฉคคะมา ยะถาพาลัง ยะถามูหัง ยะถาอะกุสะลัง
โยหัง ภัณฑะ กะทาจิ กระหะจิ ปะมาทัง วา อาคัมมะ
อะโยนิโสมะนะ สิการัง วา อา คัมมะ มหาเถโร อะการะวัง อะกาลัง
กาเยนะ วา วาจาเย วา มะนะสา วา สัมมุชาปิ ปะรัมมุชาปิ
ตัสสะ เม ภัณฑะ มหาเถโร อัจจะยัง อัจจะยะโต ปะฏิคคัณหาตุ
อาเยติง สังวะรายะ

(ผู้รับ) ตคมะ ตัง อาวุโส อัจจะโย อัจฉคคะมา ยะถาพาลัง ยะถามูหัง
ยะถาอะกุสะลัง โย ตะวัง กะทาจิ กระหะจิ ปะมาทัง วา อาคัมมะ
อะโยนิโสมะนะสิการัง วา อาคัมมะ มะยิ อะการะวัง อะกาลิ
กาเยนะ วา วาจาเย วา มะนะสา วา สัมมุชาปิ ปะรัมมุชาปิ ยะโต
จะ โช ตะวัง อัจจะยัง อัจจะยะโต ทิสวา ยะถาธัมมัง ปะฏิกะโรติ
อาเยติง สังวะรัง อาปัชชะติ ตัง เต ปะฏิคคัณหามิ วุทฒิเหสา
อาวุโส อะริยตสสะ วินะเย โย อัจจะยัง อัจจะยะโต ทิสวา
ยะถาธัมมัง ปะฏิกะโรติ อาเยติง สังวะรัง อาปัชชะติ

(คำอวยพรของผู้รับ) ยัง ยัง ปุณฺณัง มะยา กะตัง อุปะจิตัง กาเยนะ วา
วาจาเย วา มะนะ สา วา ตัง ตัง อายัสสะโต อาทิสสามิ
สาธายัสมา อัสมิง อัสมิง ปุณฺณเณ ปัตติโก หุตวา อะนุโมทะตุ
เตนุ อะนุโมทนะนามะเยนะปิ ปุณฺณเณ สุขโต โหตุ อะโรโค
นิรุปัททะโว จีรัง ทิมะมัทธานัง อิมัสมิง ตะถาคะตูปะเวกิเต
ธัมมะ วินะเย วุทฺธัง วิรุฬฺหัง เวปุลลัง อาปัชชะตุ

(ผู้ขอ) สาธุ ภัณฑะ

คำอนุโมทนากฐิน

อิตถะตัง ภัณฑะ สังฆัสสะ กะฐินัง

ธัมมิโก กะฐินัตถาโร อะนุโมทามะ (ว่า ๓ จบ)

คำลาสิกขา

สิกขัง ปัจจักขามิ คีทิตี มัง ธาเรณะ

ข้าพเจ้าลาสิกขา ท่านทั้งหลายจงจำข้าพเจ้าไว้ว่า เป็นคฤหัสถ์

คำแสดงตนเป็นอุบาสก

เอสาหัง ภันเต สุจิระปะรัณิพพุตัมปิ ตัง ณะคะวันตัง สะระณัง

คันจามิ ธัมมัญจะ ภิกขุสังมัญจะ อุปาสะกัตตัง สังโฆ สาเรตุ.

วิธีแสดงอาบัติ

(พรรษาอ่อนว่า)

สัพพา ตา อาปัตติโย อาโรเจมิ (ว่า ๓ ทน)

สัพพา คะรุละหุกา อาปัตติโย อาโรเจมิ (ว่า ๓ ทน)

อะหัง ภันเต สัมพะหุลา นานาวัตตุกาโย อาปัตติโย

อาปัชชิง ตา ตุมหะ มุเล ปะฏิเทสเม

(พรรษาแก่รับว่า)

ปัตสสะสิ อาวุโส ตา อาปัตติโย

(พรรษาอ่อนรับว่า)

อุกาสะ อามะ ภันเต ปัสสามิ

(พรรษาแก่รับว่า)

อายะติง อาวุโส สังวะเรยยาสิ

(พรรษาอ่อนว่า)

สาธุ สุณฺหุ ภันเต สังวะริสสามิ

ทุติยัมปิ สาธุ สุณฺหุ ภันเต สังวะริสสามิ

ตะติยัมปิ สาธุ สุณฺหุ ภันเต สังวะริสสามิ

นะ ปุเนวัง กะริสสามิ

นะ ปุเนวัง ภิสสสามิ

นะ ปุเนวัง จินตะยิสสามิ

(จบพรรษาอ่อน)

(พรรษาแก่ว่า)

สัพพา ตา อาปัตติโย อาโรเจมิ (ว่า ๓ ทน)

สัพพา คะรุละหุกา อาปัตติโย อาโรเจมิ (ว่า ๓ ทน)

อะหัง อาวุโส สัมพะหุลา นานาวัตตุกาโย อาปัตติโย

(พรรษาอ่อนรับว่า)

(พรรษาแก่ว่า)

(พรรษาอ่อนรับว่า)

(พรรษาแก่ว่า)

อาบั้งชิง ตา ดุษะ มูเล ปะฏิเทศมิ

อุกาสะ ปัสสะณะ กันเต ตา อาปัตติโย

อามะ อาวุโส ปัสสามิ

อายะติง กันเต สังวะเรยยาละ

สาธุ สุกฺข อาวุโม สังวะริสสามิ

ทุติยัมปี สาธุ สุกฺข อาวุโส สังวะริสสามิ

ตะติยัมปี สาธุ สุกฺข อาวุโส สังวะริสสามิ

นะ ปุเนวัง กะริสสามิ

นะ ปุเนวัง ภาสิสสามิ

นะ ปุเนวัง จินตะยิสสามิ

(เสร็จพิธี)

กิจวัตร ๑๐ อย่าง

๑. ลงอุโบสถ

๖. อยู่ปฐวาสกรรม

๒. บิณฑบาตเลี้ยงชีพ

๗. โคนมปลงหนวดตัดเล็บ

๓. สวดมนต์ไหว้พระ

๘. ศึกษาสิกขาบทและปฏิบัติพระอาจารย์

๔. กวาดอวาสวิหารลานพระเจดีย์

๙. เทศนาบัติ

๕. รักษาผ้าครอง

๑๐. พิจารณาปัจจุเวกขณะทั้ง ๔ เป็นต้น

กิจวัตร ๑๐ เหล่านี้เป็นกิจใหญ่ควรที่ภิกษุจะต้องศึกษา ให้ทราบความ
ชัดและ จำไว้เพื่อปฏิบัติสมควรแก่สมณสาธูปแห่งตนฯ

ภิกษุไม่ควรฉันทนื้อ ๑๐ อย่าง

๑. เนื่อมมนุษย์

๖. เนื่อราชสีห์

๒. เนื่อช้าง

๗. เนื่อหมี

๓. เนื่อม้า

๘. เนื่อเสือโคร่ง

๔. เนื่อสุนัข

๙. เนื่อเสือดาว

๕. เนือง

๑๐. เนื้อเสือเหลือง

มังสะ ๑๐ อย่างนี้ ห้ามฉันและห้ามรับประทาน

คำให้ศีล

เมื่อคฤหัสถ์อาราธนาศีลแล้ว พระพึงให้ศีลดังนี้

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

พุทฺธัง สะระณัง คัจฉามิ

ธัมมํ สะระณัง คัจฉามิ

สังฆํ สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ พุทฺธัง สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ ธัมมํ สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ สังฆํ สะระณัง คัจฉามิ

ตะติยัมปิ พุทฺธัง สะระณัง คัจฉามิ

ตะติยัมปิ ธัมมํ สะระณัง คัจฉามิ

ตะติยัมปิ สังฆํ สะระณัง คัจฉามิ

ติสฺสวระณะคะมะณัง นิฏฐิตัง

ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทียามิ

อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทียามิ

กาเมสุมิถาจารา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทียามิ

มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทียามิ

สุราเมรัยเมษัชชะปะมาทัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทียามิ

(สรุป)

อิมานิ ปญฺจะ สิกขาปะทานิ

สีเลนะ สุคะตัง ยันติ สีเลนะ โภคะสัมปะทา

สีเลนะ นิพพุตติง ยันติ ตัสมา สัตถัง วิโสธะเย

ถ้าให้ศีล ๘ ก็ว่าเหมือนกัน เปลี่ยนแต่ข้อ กาเม เป็น อพรัมมะจริยา

เวระมะณี สิกขา ปะทัง สมาทียามิ เท่านั้น แล้วต่อจากข้อ สุรา ไปดังนี้
วิกาละโภชนะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สมาทียามิ
นัจจะคิตะวาทิตะวิสุกะทัสสะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สมาทียามิ
อุจจาสะยะนะมะหาสะยะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สมาทียามิ
(สรุปเหมือนศีล ๕ เปลี่ยนแต่ ปัญจะ เป็น อัญจะ เท่านั้น)
ถ้าให้อุโบสถศีล ให้นำว่าต่อจากข้อจากสุดท้าย ทีละตอน ดังนี้
อิมัง อัญจะคะสะมันนาคะตัง, พุทธะปัญญัตติตัง อุโปสะถัง, อิมัญจะ รัตติง
อิมัญจะ ทิวะสัง, สัมมะเทวะ อะภิรักขิตุง สมาทียามิ
(สรุป) อิมานิ อัญจะ สิกขาปะทานิ อุโปสะถะสีละวะเสนะ สาธุกัง
กัตวา อัปปะ มาเทนะ รักขิตัพพานิฯ
สีเลนะ สุคะติง ยันติ สีเลนะ โภคะสัมปะทา
สีเลนะ นิพพุติง ยันติ ตัสมา สีลัง วิโสธะเย.

คาถาบูชาดวงประจำวันเกิดทั้ง ๗ วัน

๑. คาถาคนเกิดวันอาทิตย์
อะ วิช สุ นุส ธา นุต ตี
ชื่อคาถาพระนารายณ์แปลงรูป ใช้ทางเมตตามหานิยมก็ได้ สวดวันละ ๖ จบ
๒. คาถาคนเกิดวันจันทร์
อิ ระ ชา คะ ตะ ระ ธา
ชื่อคาถา กระพู่เจ็ดแฉก ให้ทางคงกระพัน สวดวันละ ๑๕ จบ
๓. คาถาคนเกิดวันอังคาร
ติ หัง จะ โต โร ถิ นัง
ชื่อคาถา ผมแสนห้า ใช้ทางเมตตามหานิยม สวดวันละ ๘ จบ
๔. คาถาคนเกิดวันพุธกลางวัน
ปิ สัม ระ โล ปุ สัต พุท

- ชื่อคาถา พระนารายณ์เลื่อนสมุทร ใช้เสกปูนสุญจี สวดวันละ ๑๗ จบ
๕. คาถาคนเกิดวันพุทธรกลางคืน
คะ พุท บัน ทุ ธัม วะ คะ
ชื่อคาถา พระนารายณ์พลิกแผ่นดิน ใช้แก้ความผิดต่างๆ สวดวันละ ๑๒ จบ
๖. คาถาคนเกิดวันพฤหัสบดี
กะ สัม สัม วิ สะ เท ภา
ชื่อคาถา พระนารายณ์ครึ่งโครงภาพ ใช้ทางเมตตามหานิยมสวดวันละ ๑๙ จบ
๗. คาถาคนเกิดวันศุกร์
วา โธ โน อะ มะ มะ วา
ชื่อคาถาพระพุทธรเจ้าวัดหิมาพานต์ใช้ทางเมตตามหานิยม สวดวันละ ๒๑ จบ
๘. คาถาคนเกิดวันเสาร์
โส มา ณ กะ วิ ภา โธ
ชื่อคาถา พระนารายณ์ถอดจักร ใช้ทางถอนคุณไสยศาสตร์ สวดวันละ ๑๐ จบ

วิธีบรรพชาอุปสมบทแบบอุกาสะ

กราบด้วยเบญจางคประดิษฐ์ ๓ ครั้ง แล้วอุ้มผ้าไตรประนมมือนัยขึ้นเปล่ง
วาจาขอบรรพชาหยุดตามจุดจุลภาควา

อุกาสะ วันทามิ ภันเต, สัพพัง อะปะราธัง ชะมะณะ เม ภันเต,
มะยา กะตัง ปุณญัง สามินา อะนุโมทิตัพพัง, สามินา กะตัง ปุณญัง
มัยหัง, ทาตัพพัง สาธุ สาธุ อะนุโมทนาไมฯ

อุกาสะ การุญญัง กัตวา, ปัพพัชัง เทละ เม ภันเต,

(นั่งลงคุกเข่าประนมมือนิเวศ)

อะหัง ภันเต, ปัพพัชชัง ยาจามิ,
 ทุติยัมปิ อะหัง ภันเต, ปัพพัชชัง ยาจามิ,
 ตติยัมปิ อะหัง ภันเต, ปัพพัชชัง ยาจามิ,

สัพพะทุกขะ, นิสสระระณนิพพานะ, สัจฉิกระณัตถายะ, อิมัง กาสาวัง
 คะเทตวา, ปัพพาเซตมะ มัง ภันเต, อนุกัมปัง อุปาทายะฯ

(ตั้งแต่ สัพพะทุกขะ มา ว่า ๓ หน พระอุปัชฌายะรับผ้าไตร แล้วว่าต่อไป)

สัพพะทุกขะ, นิสสระระณนิพพานะ, สัจฉิกระณัตถายะ, เอตัง กาสาวัง
 ทัตตวา, ปัพพาเซตมะ มัง ภันเต, อนุกัมปัง อุปาทายะฯ

(ตั้งแต่ สัพพะทุกขะ มาว่า ๓ หน)

ในลำดับนั้น พระอุปัชฌายะให้โอวาทและบอก ตระจะปัญจะกะกัมมัฏฐาน
 ให้ว่าตามไปที่ละบทโดยอนุโลม และปฏิโลม ดังนี้

เกสา โลมา นะชา ทันตา ตะโจ (อนุโลม)

ตะโจ ทันตา นะชา โลมา เกสา (ปฏิโลม)

พระอุปัชฌายะชักอังสะออกจากไตรสวมให้แล้ว สั่งให้ออกไปครองผ้า
 ครองไตร จีวรตามระเบียบ ครั้นเสร็จรับเครื่องไทยทานเข้าไปหาพระอาจารย์
 ถวายทานแล้วกราบลง ๓ หน ยืนประนมมือเปล่งวาจา ขอสรณะและศีลดังนี้

อุกาสะ วันทามิ ภันเต, สัพพัง อะปะรังังง ชะมะณะ เม ภันเต, มะยา
 กะตัง ปุณฺณัง สามินา อะนุโมทิตัพพัง, สามินา กะตัง ปุณฺณัง มัยหัง, ทาตัพพัง
 สาธุ สาธุ อะนุโมทามิฯ

อุกาสะ การุณฺณัง กัตตวา, ติสสระเณนะ สะหะ, สีลานิ เทถะ เม ภันเต,

(นั่งลงคุกเข่าขอสรณะและศีลดังต่อไปนี้)

อะหัง ภันเต, สะระณัง ยาจามิ

ทุติยัมปิ อะหัง ภันเต, สะระณัง ยาจามิ

ตติยัมปิ อะหัง ภันเต, สะระณัง ยาจามิ

ลำดับนั้น พระอาจารย์กล่าวคำนมนการนำให้ผู้มุ่งบรรพชาว่าตามไป ดังนี้
 นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ ฯ

(ว่า ๓ หน)

แต่นั้นท่านจะส่งด้วยคำว่า เอวัง ะเทหิ หรือ ยะมะหัง ะทามิหัง
ะเทหิ หังรับว่า อามะ ภันเต ครั้นแล้วท่านนำไปเปล่งวาจาว่าสรณคณ
พึงว่าตามไปทีละพยางค์ ดังนี้

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

เมื่อจบแล้ว ท่านบอกว่า ดิสะระณะคะมะนัง นัฏฐิตัง หังรับว่า อามะ
ภันเต ลำดับนั้นพระอาจารย์จะบอกให้รู้ว่าการบรรพชาเป็นสามเณรสำเร็จด้วย
สรณคณ เพียงเท่านั้น ต่อแต่นั้นพึงสมาทานสิกขาบท ๑๐ ประการ ว่าตามท่าน
ไปดังนี้

ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทียามิ
อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทียามิ
อะพรหมะจะริยา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทียามิ
มุสสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทียามิ
สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทียามิ
วิกาละโภชะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทียามิ
นัจจะคิตะวาทิตะวิสสุกะทัสสะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทียามิ
มาลาคันธะวิเลปะนะณฐาระณะมัตถะนะวิฏฐะนัฏฐานา เวระมะณี
สิกขาปะทัง สะมาทียามิ อุจจาสะยะนะมะหาสะยะนา เวระมะณี
สิกขาปะทัง สะมาทียามิ

ชาตะรูปะระชตะปะภูคคะทะณา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาภิยามิฯ
อิมานิ ทะสะ สิกขาปะทานิ สะมาภิยามิ ฯ

(ข้อ อิมานิ ว่า ๓ จบ แล้วกราบลง ๑ หน ยืนขึ้นว่า)

วันทามิ ภันเต, สัพพัง อะปะราธัง ชะมะณะ เม ภันเต, มะยา กะตัง
ปญญัง สามินา อะนุโมทิตัพพัง, สามินา กะตัง ปญญัง มัยหัง, ทาตัพพัง
สาธุ สาธุ อะนุโมทามิ ฯ

(คุกเข่ากราบ ๓ หน)

ในลำดับนั้น สามเณรพึงรับบาติอุ้มเข้าไปหาพระอุปัชฌายะใน
สังฆสนนิบาติ วางไว้ข้างตัว ด้านซ้ายรับเครื่องไทยทานถวายท่านแล้วกราบลง ๓
หน ยืนประนมมือ กล่าวคำขอนิสัย ว่าดังนี้

อุกาสะ วันทามิ ภันเต, สัพพัง อะปะราธัง ชะมะณะ เม ภันเต, มะยา
กะตัง ปญญัง สามินา อะนุโมทิตัพพัง, สามินา กะตัง ปญญัง มัยหัง, ทาตัพพัง
สาธุ สาธุ อะนุโมทามิฯ

อุกาสะ การุญญัง กัตวา นิสสระยัง เทละ เม ภันเต,

(นั่งคุกเข่า)

อะหัง ภันเต, นิสสระยัง ยาจามิ

ทุติยัมปิ อะหัง ภันเต, นิสสระยัง ยาจามิ

ตะติยัมปิ อะหัง ภันเต, นิสสระยัง ยาจามิ

อุปัชฌายะ เม ภันเต โหทิฯ วรคณินฺว่า ๓ หน เมื่อพระอุปัชฌาย์ว่า
โอปายิกัง, ปะฏิฐัง ปาสาทิเกนะ สัมปาเทหิ, แล้วสามเณรพึงกล่าวรับว่า อุกาสะ
สัมปะฏิฐามิฯ ในระหว่างฯ ๓ หน แล้วว่าต่อ

อัสชัตคเคทานิ เถโร, มัยหัง ภาวโร, อะหัมปิ เถรสสะ ภาวโร

(วรคณินฺว่า ๓ หน แล้วกราบลง ๑ หน ยืนขึ้นว่าต่อ)

วันทามิ ภันเต, สัพพัง อะปะราธัง ชะมะณะ เม ภันเต, มะยา กะตัง
ปญญัง สามินา อะนุโมทิตัพพัง, สามินา กะตัง ปญญัง มัยหัง ทาตัพพัง สาธุ
สาธุ อุนุโมทามิฯ

พระอุปัชฌายะหรือพระกรรมวาจารย์เอาบาตรมีสายโยคคล้องตัวผู้มุ่งอุปสมบท แล้วบอกบาตรและจีวร ผู้มุ่งอุปสมบทพึงรับว่า อามะ ภันเต, ๔ หน ดังนี้

ปะฐะมัง อุปัชฌัง คาหาเปตัพโพ อุปัชฌัง คาหาเปตวา ปัตตะ วีระรัง อาจิกขิตัพพัง

คำบอกบาตรจีวร

คำรับ

๑. อะยันเต	ปัตโต	อามะ	ภันเต
๒. อะยัง	สังฆาญ	อามะ	ภันเต
๓. อะยัง	อุตตะราสังโค	อามะ	ภันเต
๔. อะยัง	อันตะระวาสะโก	อามะ	ภันเต

ต่อจากนั้น พระอาจารย์ท่านบอกให้ออกไปข้างนอกว่า คัจจะ อะมุเมหิ โอกาเส ตัญญาหิ พิงถอย ออกลุกขึ้นเดินไปยืนอยู่ที่ที่กำหนดไว้พระอาจารย์ ท่านสวดสมมติคน เป็นผู้สอนซ่อมแล้วออกไปสวด ตามอันตรายิกธรรม พึงรับว่า นัตถิ ภันเต ๕ หน อามะ ภันเต ๔ หน ดังนี้

ถาม

ตอบ

๑. ญฐัง	นัตถิ	ภันเต
๒. คัณโท	นัตถิ	ภันเต
๓. กิลาสเ	นัตถิ	ภันเต
๔. โสโส	นัตถิ	ภันเต
๕. อะปะมาโร	นัตถิ	ภันเต
๑. มะนุสโสสี	อามะ	ภันเต
๒. ปุริโสสี	อามะ	ภันเต
๓. ภูชิสโสสี	อามะ	ภันเต
๔. อะนะโณสี	อามะ	ภันเต
๕. นะสี ราชะกะโย	อามะ	ภันเต
๖. อะนุญญาโตสี มาตาปิตุหิ	อามะ	ภันเต
๗. ปะริปุณณะวิสะตัสโสสี	อามะ	ภันเต

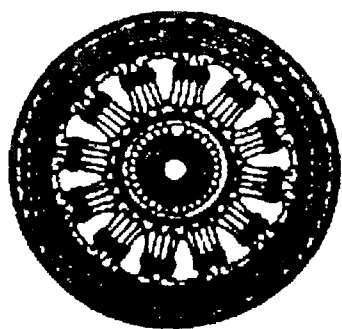

พระอนุโมทนาพึงกรวดน้ำตั้งใจอุทิศบุญกุศลส่วนนี้ให้แก่ท่าน ผู้มีพระคุณ
เมื่อพระว่า ะดา จบ ก็เทน้ำโกรกลงให้หมด ต่อนั้นประนมมือฟังอนุโมทนา
ไปจนจบเป็นอันเสร็จพิธี

(จบพิธีบรรพชาอุปสมบทแบบอุกาล)

ພະຮຽມສາດ

ຮຽມ

ໂຄຍ

ພາຍຄຳສັບ ສຸ່ງຮຽມວິໄສ

คำนำพิมพ์ครั้งที่ ๒

เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๔ ข้าพเจ้าได้จัดพิมพ์เพื่อแจกเป็นของขวัญแก่นักกรบไทยทุกเหล่า เนื่องจากรัฐบาลไทยเราได้เกิดพิพาทกับรัฐบาลอินโดจีน ตามรายละเอียดที่แจ้งอยู่ในคำนำพิมพ์ครั้งแรก แล้วผู้ได้รับแจกรายได้ยึดถือเชื่อมั่นเป็นที่พึ่งได้เป็นอย่างดียิ่งแม้ยังไม่ได้แต่เครื่องสักการบูชาเล่าเรียนท่องบ่นอะไร เพียงแต่ยกเล่มประนมตั้งสัตยาอธิษฐานให้เป็นที่พึ่งด้วย ศรัทธาแรงกล้าแล้วบรรจุในกระเป๋าสื่อติดตัวไปปฏิบัติหน้าที่ก็ได้รับผลเป็นที่พอใจอย่างยิ่งไม่มีอันตรายใดๆ เลยนอกจากนักกรบแล้วก็มีบุคคลที่มีจิตใจเลื่อมใสเชื่อมั่นได้บูชาเอาไปปฏิบัติเป็นเครื่องป้องกัน ก็ปรากฏว่าได้รับผลดีจริงมารายถึงกับผู้ยึดเป็นเจ้าของแล้วต้องทวงแทนไม่ยอม ให้ใครหยิบยืมไปเลยผู้ที่ได้เห็นของผู้อื่นหรือได้ทราบว่าได้ผลดีจริงก็ได้ติดต่อสอบถามมาแสดงศรัทธาเลื่อมใสอยากได้ไปปฏิบัติเพื่อป้องกันตัวและครอบครัวก็ผิดหวัง ไปมากมายเพราะหนังสือหมด ทั้งไม่ได้นึกว่าจะพิมพ์สนองศรัทธาของผู้ต้องการนั้นๆ อีกเลยเพราะสงครามก็เสร็จสิ้นไปแล้ว

เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๐๐ ได้พบท่านพระครูอัษฎธรรมวิจารย์ ผู้รับมรดกจากพระอาจารย์ดี เจ้าตำหรับเดิมท่านได้บอกให้จัดพิมพ์อีก เพราะมีความต้องการมากได้ติดต่อขอร้องให้ท่านจัดพิมพ์ จึงยังเห็นว่ามิผู้เลื่อมใสศรัทธาปรารถนาเอาเป็นที่พึ่งทวิจำนวนมากจึงได้ตัดสินใจจัดพิมพ์อีกเพื่อให้ สัปบุริสชนที่เต็มเปี่ยมด้วย ศีลธรรม สัจจธรรม ศรัทธาธรรม ได้ยึดมั่นเป็นที่พึ่งอาศัยป้องกันศัตรูหมู่มารต่างๆ อาทิเช่น โจรภัย อัคคีภัย และภูตผีนาาชนิด

และการจัดพิมพ์ครั้งที่ ๒ นี้ได้แก้ไขสิ่งที่ผิดพลาดขาดตกเรียบร้อยแล้ว ผู้ใช้ขอได้โปรดใช้เฉพาะทางป้องกันเท่านั้น ไม่ประสงค์ให้ใครนำไปใช้เป็นเครื่องปราบปรามประหัตประหารทรมานผู้ที่ได้ก่อกรรมกับตนจึงขออาราธนาพระรัตนไตรจงคุ้มครอง ป้องกปกเฉพาะผู้ยึดมั่นป้องกันตัวครอบครัวและทรัพย์เท่านั้นตรงกันข้ามผู้ใดนำไปใช้ทางอธรรมทำลายเสรีศักดิ์ศรีของผู้อื่นขอให้พระธรรมศาลางล่างผลาญก่อนที่จะกระทำการเป็นโจรกรรมนั้นเทอญ

ค. สุวรรณวิชาติ

ครูใหญ่ตรี

ร.ร.บ้านนาผือ อ.อำนาจเจริญ

แล้วเทน้ำเหล็กลงน้ำขางลูกเป็นฟองมาได้ ปรารถนาจะให้ถูกพระพุทธเจ้าตาย
พระพุทธเจ้าก็ได้ภาวนาพลทั้ง ๗ ก็กินบั้ง และ น้ำเหล็ก น้ำขางหอกดาบก็กลายเป็น
เพดานกันไว้ ไม่มีอะไรมาถูกพระองค์เลยพระยามารจึง เข้ามาน้อมนมัสการ
พระพุทธเจ้า แล้วก็เลิกทัพกลับ

พระธรรมปัญญาปารมี ๓๐ ทศ คาถาเรียกนางพระธณี และพลทั้ง ๗
นี้ พระพุทธเจ้าได้เทศนา สอนไว้ให้เป็นที่พักแก่ชีวิตมนุษย์และสัตว์เทวดาทั้งหลาย
ผู้ใดเขียนไว้สักการบูชาก็ดี ขึ้นใจเอาก็ดี ให้ แต่งขึ้น ๕ เทียนเล่ม บาตร ๑
คู่ ข้าวตอก ดอกไม้ขาว น้ำหอม บูชาแล้วระลึกถึงคุณพระพุทธเจ้า พระธรรม
เจ้า พระสงฆ์เจ้า และคุณพระปัญญาปารมีธรรม แล้วก็เรียนหรือเขียนเอาเทอญ
เวลาเข้าปริมพรรษา และปวารณา ก็แต่งเครื่องสักการบูชา เข้าและออกพรรษาทุกา
ปี ภาวนาทุกคำเข้ายังตึ๊งนักร เมื่อตายก็ได้ ไปเกิดบนสวรรค์นิพพาน
พระธรรมปัญญาปารมี ๓๐ ทศ ให้ภาวนาทุกๆ วันก็จะเป็นที่พักได้ตึ๊งนักร
ป้องกันชีวิตไม่ให้เป็นอันตราย ป้องกันหอกดาบหลาว แหวมศาสตราวุธหน้าไม้
ธนู ไม้ค้อนก้อนดิน เสือหมี่ ผีป่า ยักษ์มาร ผีเสื้อน้ำ ผีเสื้อบก กับอาวุธ
ครุหนัน้อย โจรภัย อัคคีภัย ฯลฯ ทำน้ำหอม น้ำมนต์ อาบกินสระหัว ล้างหน้า
กันบ้าน กันเรือน เสกด้วยสายสัจจรรอบไว้ตึ๊งนักร.

ให้จัดทำที่บูชา มีพระพุทธรูป ๑ องค์ เป็นประธาน มีขัน ๕-๘ ประจำ
ทุกๆ วันพระให้ถวาย ดอกไม้ ธูปเทียน ของหอมและสำหรับหวานแด่พระนาง
เจ้าธณี แล้วภาวนาพระคาถา ๓ หรือ ๗ หรือ ๑๐๘ จบ ปรารถนาอะไรก็อธิษฐาน
ตามประสงค์ เมื่อมีการเจ็บไข้ได้ป่วยก็ให้จุดธูปเทียนถวายสำหรับหวาน
ภาวนาพระคาถาทำ น้ำพุทธมนตร จะต้องบันดาลให้บังเกิดรู้พระคาถาทำน้ำมนต์
ตามลักษณะป่วยนั้นๆ ด้วยแต่เมื่อจะไปที่อื่นโดยจะค้างคืนก็ให้จุดธูปเทียน
ลาเมื่อกลับมาแล้วก็ต้องบอก เมื่อปฏิบัติจริงเชื่อมั่นจริงก็จะประสิทธิภาพ
ยิ่งนักถ้าประมาทพลาด พลังก็รับจัดเครื่องสักการะถวายก็จะได้ผลทันทีเมื่อปฏิบัติ
ดังกล่าวก็จะปรากฏการศึกษาดีสิทธิ์ให้ประจักษ์แก่ หู ตา ใจ เมื่อเช่นนั้นท่าน
จะปรารถนาใช้อย่างไรก็ได้ตั้งใจนึกทุกประการ ฯลฯ

๒. พระธรรมคาถาหิริโอตตปปเภ้าขึ้น

พุทฺธม ธมฺโมผ สโมผ พุทฺธเพก ธมฺโมเพก สงฺโมเพก พุทฺธธัม
ธมฺโมป สงฺโมป หิริโอตตปป พุทฺธโคงสิ ธมฺโมคงสิ สงฺโคงสิ อมพระนวก
พระนวก หิริโอตตปป พุทฺธแควคัตถิต ธมฺโม แควคัตถิต สงฺโมแคว
คัตถิต พุทฺธกัจจอก นธมฺโมกัจจอก นโมคสํกัจจอก อมหิริ
โอตตปป พุทฺธแคว คัตถิต อมธมฺมหิริโอตตปปพุทฺธแควคัตถิต
อมสํหิริโอตตปปพุทฺธ แควน คัตถิต อมธมฺมหิริโอตตปปพุทฺธแควคัตถิต
อมสํหิริโอตตปป พุทฺธแควคัตถิต อมหิริโอตตปปพุทฺธบํสณแคว
คัตถิต อมหิริโอตตปปธมฺบํสณแคว คัตถิต อมหิริโอตตปปสํบํสณ
แควคัตถิต พุทฺธแควคัตถิต แควคัตถิต พุทฺธกัจจอก นธมฺโมกัจจอก นโมคสํกัจจอก อมหิริ
โอตตปปธมฺโมคงสิ อมหิริโอตตปปสโมคงสิ อมหิริโอตตปปพุทฺธบํ
สณคจฺจามิ อมหิริโอตตปปธมฺบํสณคจฺจามิ อมหิริโอตตปปบํสณคจฺจามิ
หิริโอตตปปพุทฺธบํสณคจฺจามิ หิริโอตตปปธมฺบํสณคจฺจามิ หิริโอตตปปบํ
สณคจฺจามิ หิริโอตตปปมาขังหลัง กุยาชา หิริโอตตปปมาบํบงกัจจอก
หิริโอตตปปมาบํ ขังกุยลลิตา มาบํขากุ ยูลลิตา อมสพเพกบํ พุทฺธธมฺบํ
คจฺจามิ ธมฺบํคจฺจามิ คํบํคจฺจามิ พุทฺธกนตฺ ธมฺมนกตฺ สมนกตฺ พุทฺธสลิ
ธมฺมสลิ สมนสลิ หิริโอตตปป พุทฺธมาบํเบองบน หัวหัวผู้ชา หิริโอตตปป
ธมฺบํมาบํขังชายและ ขังขวาแห่งผู้ชา หิริโอตตปปพุทฺธมาบํ ขังหลังกุยาชา
โอตตหิริโอตตปปสํมาบํชนขังกุ ยูลลิตา มาบํชนขากุยูลลิตา อมสพเพกบํ
พุทฺธบํลัธ ธมฺบํลัธ สมนลัธ

คาถาหิริโอตตปปเภ้าขึ้นนี้ เมื่อจะเรียนเอาให้แต่งขึ้น ๕ เงิน ๑ บาท
บูชาก่อนเทอญ เสกข้าวสาร กิน เสกหมากกิน เสกสุรากิน เสกกะเทียมกิน ฯลฯ
เมื่อจะเสกอะไรให้เสก ๑๒ คาบ จึงกินคงสารพัดไร ๗ วันทุกๆ ครั้งจะเข้า
สงครามภาวนา ๒ จบ มีกำลังแข็งแรงมากจะชนช้างภาวนา ๑๐ จบ หรือคาบชนะ
ภาวนา ๑๐ คาบ ฝ่ายศัตรูเหน็ดเหนื่อย ภาวนา ๗ คาบ อารุธของศัตรูหลุดจากมือ
 ฯลฯ

๓. พระธรรมคาถาเกราะเพชรกำแพงแก้ว

นโมพุทฺธาย มอ อสฺสิทาปฺกยป อปามจฺปทิมสฺสอฺ อสฺสึสฺสโลปฺสพุท
เดชสเนมภูจนาวีเว ทุสมนิสมทิ นฺมนิทุสนิ ทุสมะ พุทฺธานุสฺสติ ธมฺมานุสฺสติ
สฺมานุสฺสติ อิติปิโสภควา พุทฺโธเมสฺสารนํการํ พุทฺโธพุทฺธธ ธมฺโมธมฺเม สฺโม
สฺเม พุทฺโธ ธมฺโม สฺโม พุทฺธํ ธมฺมํ สฺมํ

ผู้ใดได้พบพรพระธรรมคาถานี้ เหมือนดังได้พบพระพุทธเจ้าทั้งยี่สิบ
แปดพระองค์ ให้ภาวนาทุกคืนทุกวันเทวดาเจ้าอันอยู่ในหมื่นโลกจักรวาลมารับ
รักษาป้องกันทุกเมื่อ ทุกยามทุกท้าวพระยาทั้ง ๔ ทวีป ก็ย่อมรู้อำนาจและเกรง
ขามอำนาจแก่ผู้นั้นแล ถ้าจะทำอันใดที่หนักให้หันหน้าไปสี่ทิศแล้วภาวนา
กันศัตรูไม่ ให้ทำอันตรายได้ทั้ง ๘ ทิศแล เสกสิ่งของกินได้สารพัดตรึงสารพัด
ถ้าจะกันปืนไฟหน้าไม้ธนูศรหรือเครื่องศาสตราอาวุธทั้งปวง ให้กลั่นใจอด
ชายผ้าเป็นหัวแหวนพริดเสก ๗ ที ปืนมือออกเลย ถ้าจะระงับสงครามให้
เขียนตัวคาถาใส่กระดาษทำเป็นไส้เทียน เอาสีผึ้งหนัก ๑ บาท ทำเทียนเสก ๑๐๘
คาบ จุดไฟถือภาวนาเดินไป ถึงสนามรบเข้าศึกศัตรูพ่ายหนีแล ฯลฯ

๔. อิติปิโสแปดทิศ

อิธชาคฺตรสา ติหังโคโรดินํ ปิสมฺรโลปฺสตุพุทฺธ สฺมาณกริดาโธ
ภสมฺมสมฺวสเทภ คพุทฺธปฺนพุทฺธมฺวค วาโรโนมฺมวา อวิชฺชุนฺนฺตฺตานุสฺสติ.

อิตติปิโสแปดทิศนี้ ท่านได้อธิบายได้เป็นบทา ดังนี้

อิธชาคฺตรสา ชื่อว่าพระนารายณ์แปลงรูป เสกนวดสี เสกผ้านุ่ง เสกผ้าเช็ด
หน้าถือ เสกหัวน หอย (เปราะหอม) เสกแป้งหอม น้ำหอม ขมิ้นชันทา
เสกดอกไม้ทัดหู คนทั้งหลายรักแล ภาวนาเข้าสงคราม กล้าหาญยิ่งนัก ฯลฯ

ติหังโคโรดินํ ชื่อว่ากระทุ้ง ๗ แบก เสกข้าวเสกน้ำกิน เสกพริกไทย
๗ เม็ดกิน เสกขมิ้นชันกิน คงสารพัด ถ้าไม่มีอะไรเสกกิน ภาวนาก็ดีเหมือนกันแล
ฯลฯ

ปิสมรโลปุตตพทุ ชื่อพระนารายณ์ข้างจักร ภาวนากันศัตรูทั้งปวง
กันอาวุธทั้งปวง ยังไม่ออกฯ ก็ไม่ถูก เสกข้าว, น้ำ, พริกไทย ฯลฯ คงสารพัตร
ฯลฯ

โสมานกริธาโธ ชื่อฝนแสนห่า ภาวนากับป็น ธนู ฯ
ศาสตราอาวุธได้สารพัตร ฯลฯ

ภสมุสมวิสเทภ ชื่อว่าสมุทระโคจร เสกกันเงือก งู กันจระเข้ ฯลฯ
สารพัตรศัตรูที่มีทางน้ำ ฯลฯ

คตทุพบุทุทมวค ชื่อว่าพลิกแผ่นดินไหว ภาวนาทุกคำเข้า
มีกำลังแรงยิ่งนัก มากกว่า ข้างสาร ๗ ตัว เสกข้าว เสกน้ำ ฯลฯ กินมีแรงมาก
เสกแบ่งหอมน้ำมันหอม น้ำมันงาขาว ร้อยแปดคาบทาตี ไม่แตกจับไม่อยู่
ถ้าจะหายตัว (บังคับ) ให้แต่งชั้น ๕ เทียนเล่มบาท ๑ คู่ ดอกไม้ขาวบูชาพระพุทธ
พระธรรมพระสงฆ์ แล้วภาวนาคัน กรำแดดอยู่ร้อยแปดคาบ ถ้ามองดูเงาไม่เห็น
แล้วเดินไปเทอญไม่มีใคร เห็นตัวเลย ฯลฯ

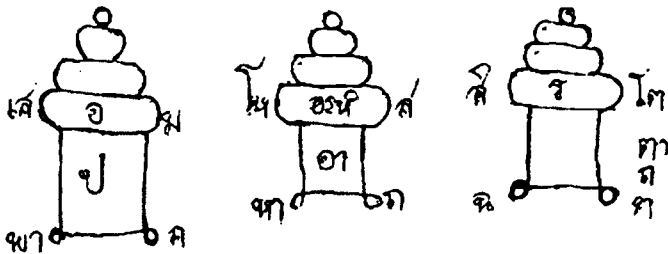
วาโธโนอมุมวา ชื่อว่าตวาดป่าหิมพานต์ ภาวนาแล้วพูดจาปราศรัยมี
อำนาจมากมีผู้เชื่อถ้อยฟังคำฝ่าฝืนไปมิได้เลย จะเจรจาอะไรก็มีผู้อนน้อม
ยอมแพเราเสมอ ฯลฯ

อวิษณุคตานุสติ ชื่อว่านารายณ์คล้ายจักร ภาวนากันศัตรูได้ทุกอย่าง
ฯลฯ ทุกๆ บทตามแต่ จะใช้เทอญ ถ้าจะลงตะกรุดให้ลงใส่แผ่นทองคำ เงิน
ทองแดง ตะกั่วก็ได้ ถ้าจะใช้เป็นตะกรุดโทน ให้ลงแผ่น เดียวกันทั้งแปดบท
ก่อนจะลงให้แต่ชั้น ๕ หรือชั้น ๘ เทียนเล่มบาท ๑ คู่ ดอกไม้ขาวบูชาแล้วจึงลง
แล้ว เสกตัวเองทั้ง ๘ บท ตั้งแต่ ๗ คาบ ถึงร้อยแปดคาบ แล้วจึงใช้เทอญ
กันศัตรูทั้งมวลกันเครื่องศาสตราอาวุธ สารพัตรดินักแล ฯลฯ

๕.พระธรรมคาถาร้อยแปด คือ ประทับหน้า ๑๐๘

นโมพุทฺธาย, มอฺหุ, สุทฺธาน, อิสฺวาสุ, จิปีเสติ, อธิอุเอ, อิกฺวติ, สินฺสวมิ,
คปิกติ, อิทกม, สหกติ, สํลิมิกะ, สุสิถก, นมกตํ, กรมว, จพกส, นมพก,

กยมน, ยกรถิ, รสิเนกา, รเทศาน, นกาวาปา, นิชาริติ, ปาอิมจ, นสามธู, อนุตดาโร,
 อติยาน, นาสสิโม, โสวาย, สุมปโต, จโสปโม, สาโตกุสจ, นปิกโต, อคปติ,
 สามุสฺติโม, สนสูก, สาโรกุกตา, มุโนสาวิ, กุรโตร, สุรวโร, สาตนะกา, ไตรนจ,
 หโรพ, จุสฺกโน, ทกปาสุ, โมถกจ, รุโนจป, วัรินโน, สอปร, เหปิสาน, สุขิโต,
 สาวิปิโส, สาครุเน, ปจนป, นวิสจ, โสนสิโร, ปิจนมา, กระกรรมะ, นชาชาติ,
 สปตโม, ปิจนร, นหสต, สวิทาป, กยมน, นมนอ, นกนก, กอนนอ, นอกอ,
 อสวิสุ, โรปฺสาพุพะ, สทวิปิป, สอุก, ตพคมา, ปาสินม, วิกสาอ, เมอุสุสา,
 ลิสามุค, สอยอจ, อปมจจุ, อุสาหิมส, อาตุคามา, ปาอุกส, นนุปาส, สาปุเยโม,
 เตชฺสน, มพฺจนา, วิเวสิพุ, สาวเสตุ, อเสนอ, ถิวเวอ, นิพุพุติง, กิพุพมนุต,
 มหาสตุต, ตถมทุ, อุอมมิ, อิสาปามิ, พุทธสอิ, ซอปต, นอวห, กมพล, อจนจ,
 ทุติตส, อุสทติ, ทุปกท, ยมอส, ญนม, สุตซุส, โสภควา, ลงลูกประจำวิธี
 ลงจะได้กล่าวละเอียดในบทหลัง คาถาเสกลูกประจำ, มารสืวุธ ยนต์สาวากสมิง
 อายนตุโพนโต อิททานสิลาเนกขมมปญญาสาห์ วิริยชนติ ยุกุธายโวคนุหตุธา
 อาวุธานิติ, คาถาปลุกลูกประจำให้เสก อิติปิโสภควา ฯลฯ ๓ จบ
 เอาจงค์พระเจ้าไวยอด ให้ตั้งบายสี่ สำหรับหนึ่ง เงินหนึ่ง คำทำบูชา องค์พระเจ้าคือ

๓ บทนี้ลงใส่หัวลูกประจำ จบประทับหน้า

หัวใจ ๑๐๘

อนโม, อสम्म, ทสฺนิ, นมพท, อิสฺมฺนิ, สสฺมิร, จิปีเสติ, ทตุริตติ, อิกฺวติ,
นมมอ, จพทสุ, พุทฺธสฺมิ, อิตินาท, มาตาอิติ, ปาสุชฺชา, อิสฺปฺมิ, อิสฺวาสุ, สฺสฺวาอ,
สฺวาอิตฺ, มอ, อุม, อุมอ, จิเจรฺนิ, พุทฺธติงฺโส, ตตุธมท, อุมอ, เนทกีนฺหา,
นิรมท, นมกย, โลกานาโถ, นสฺสิโม, นสฺจิริ, ยสฺพร, เมอมอ, ทพฺพนม, กรมตฺถ,
กิริมิตฺติ, กุรมฺตฺถ, เกเรเมตฺเต, โกโกโมตฺโถ, ติตฺติอฺ, นนามิห, จอากตฺตฺวา,
นมนย, พิชฺชนค, โจรฺหาติ, อิสฺมฺนิ, นมกตฺ, พุมมกย, อานิพฺตฺ, นพฺรฺติงฺค,
นมนอ, นกนอ, กอนอ, นอกอ, อุมอ, มหิสฺสฺต, สฺนพฺท, อฺสนอ, อาสฺวิสฺ, สฺวิส, โรปฺส, พฺสจโร, สฺวิทา, ปุทฺทวิส, คยมอ, อามจ, ปทิมส, อออิ, โออ, ออ,
กคช, จสช, ฏฐน, ตตฺถท, ปผม, ยรว, สฺพร, พุทฺท, สิงฺหาโด,
อิตฺปฺริ, อมฺมฺหา, อิทม, ทกฺชอ, จอานตฺตา, อิตฺปฺริ, มิตฺติงฺส, อิตฺสพ, ญฺมาคตา,
อิตฺโพธิ, มนฺดโป, อิตฺปิโส, ปเตนโม, โพวน, ตรม, สมฺมตฺติงฺสิ,
ปารมิโย, ตสฺสฺนตฺล, พาทานปา, ริธตฺส, ตสฺตค, ตสฺตค, มหาป, สมฺมเทว,
ตาคส, มรป, กสฺสม, วาริส, พยคฺคนา,

พระธรรมศาสดาหัวใจร้อยแปดนี้จึงท่องจำเอา หรือจะทำลูกประคำก็ได้
วิธีทำลูก ประคำท่านให้เอาซิน ตะกั่วมีตีแผ่นให้เป็นแผ่นบางๆ ตัดออกเป็น
แผ่นเล็กๆ ร้อยแปดแผ่น ให้พอเหมาะกับตัวคาถาบทหนึ่ง แล้วเขียนคาถาใส่แผ่น
ละบทจนจบร้อยแปดนี้ แล้วมัดเข้าให้แน่นรูปร้อยสายได้ แล้วจึงเอาใบโพธิ์ ๗
วัดฯ ละ ๑๐๘ ใบ ให้เอาใบงามที่สุด เอาใบดาสื่อ ๑๐๘ ใบระงับ ๑๐๘ ใบกระที่บ
ยอด ๑๐๘ ใบหิวหาย ๑๐๘ ใบหวานทางข้าง ๑๐๘ ใบต้อง (กระท่อน) ๑๐๘
เผาไฟให้เป็นเถ้าหมดแล้วเอาดินขวยปูนที่อัดร่อย และ เอารูปที่หันปากใส่ทาง
๗ ฐีแม่ลงยอดจับหน้าใบสัด ๗ วัด มาบดผสมกับมูล เท้าใบไม้เผาแล้วเคล้าให้
เข้ากันแล้วเอาข้าวตอกคอกไม้รูปเทียนบูชา และร่างพุทธานุสสติ อันว่าไฟทั้ง ๔
กองอันมีใบร่างกายแห่ง ผู้ข้าหลังเห็นต่างๆ ข้าพเจ้าขอถวายแด่พระพุทธเจ้า
ตราบต่อเทอถึงพระนิพพาน ขออย่าให้มารมาประจญด้วยเดชกุศลบุญแห่ง
ข้าพเจ้า ขอให้ข้าพเจ้าได้ไปเกิดในดวงแก้วที่ข้ามากระทำนี้เทอญ อิตฺปิโสภคฺวา

จนถึง ภควาติ ธมฺมานุสฺสติ อารมณฺหํ ๖ มีในรูปร่างแห่งผู้ข้า หลังเห็นต่างๆ
 ขอลวายแต่พระธรรมเจ้า ครอบทั่วถึงพระนิพพาน ขออย่าให้มีมารมาประจญ
 ด้วยเดชกุศลผลบุญของข้าพเจ้า ขอให้ข้าพเจ้าได้ไปเกิดในดวงแก้ว
 ที่เข้ามากระทำนี้เทอญ สวากุขาโตภควาธมฺโม จนถึงวิญญูหิติ สมนานุสฺสติ
 ดวงจิตอันมีอยู่ในร่างกายแห่งข้าพเจ้า หลังเห็นต่างๆ ขอลวายบูชาแต่พระสงฆ์
 มาตราบนเท่าพระนิพพาน ขออย่าให้มีมารมาประจญด้วย เดชกุศลผลบุญของข้าพเจ้า
 ขอให้ข้าพเจ้าได้ไปเกิดในดวงแก้วที่เข้ามากระทำนี้เทอญ สุปฺปิปนฺโนภควโต ฯลฯ
 โลกสุสฺสติ สวดจบหนึ่งแล้วเอาผงผสมบางรัก (น้ำเกี๋ยง) พอปั้นได้แล้วปั้นโอบ
 หลอดเป็นประคำให้กลมงาม เสมอกันทั้ง ๑๐๘ ลูกปิดทอง แล้วแต่งชั้น ๕
 เทียนเล่มบาท ๑ คู่ นิมนต์พระสงฆ์ ๕ รูป สวดพระพุทฺธมณฺต์ใน โปสถ์เมื่อจบแล้ว
 นิมนต์กลับ เราจะเสกปลุกด้วยพระธรรมคาถาที่เสกผจงจบทุกๆ บท ๓ หรือ
 ๗ คาบ แล้วจึง เสกพระธรรมคาถาอีกว่า อออุ อิติปิโสภควา นโมพุทฺธาย อออุ
 อิติปิโสภควา นโมพุทฺธาย ออม อิติปิโสภควานโมพุทฺธาย มออุ อิติปิโสภควาน
 โมพุทฺธาย อออุ อิติปิโสภควาน โมธมฺมาย อออุ อิติปิโสภควาน โมธมฺมาย
 ออม อิติปิโสภควานโมธมฺมาย มออุ อิติปิโส ภควานโมธมฺมาย ออม
 อิติปิโสภควานโมธมฺมาย มออุ อิติปิโสภควานโมธมฺมาย อออุ อิติปิโส
 ภควาพุทฺโธภควาติ อออุ อิติปิโสภควา พุทฺโธภควาติ ออม อิติปิโสภควาพุทฺโธภควาติ
 มออุ อิติปิโสภควาพุทฺโธภควาติ อออุ สวากุขาโต ภควาธมฺโม อออุ สวากุขาโต
 ภควาธมฺโมอม สวากุขาโต ภควาธมฺโม มออุ สวากุขาโต ภควาธมฺโม
 อออุ สุปฺปิปนฺโนภควโต สวากุสฺโม อออุ สุปฺปิปนฺโนภควโตสวากุสฺโม ออม
 สุปฺปิปนฺโนภควโตสวากุสฺโม มออุ สุปฺปิปนฺโน ภควโตสวากุสฺโม รตนมฺรฺกษฺนฺตุ
 ปริตฺตมฺรฺกษฺนฺตุ โมรปริตฺต มฺรฺกษฺนฺตุ ทสคฺปริตฺตมฺรฺกษฺนฺตุ อตฺตนาปิยสฺสุตฺตมฺรฺกษฺนฺตุ
 ออม มออุ อีสวาเถวมนทพตฺตรพุทฺธคุณฺณ ธมฺมคุณฺณ สัมคุณฺณ สวาทาย ปาปาสุทฺ
 เมื่อจะลงพระธรรมคาถาให้แต่งชั้น ๕ เทียนเล่มบาท ๑ คู่ เมื่อจะปลุกให้
 บายศรีถวายชาวสำหรับหนึ่ง ลูกประคำจบหนึ่งเรียกว่าดาวกระจายวิเศษด้นัก ถ้าผู้ใดได้
 ถือลูกประคำสายนี้เท่ากับว่าได้ที่พึ่งอย่างตอซึ้ง บัองกันอันตรายภัยภัยต่างๆ

กันเครื่องศาสตราอาวุธได้อยู่คงสารพัตร์ กันผีกันนางศัตร์ได้สาพัตร์ ถ้าจะกระทำ
มงคลสิ่งใด ให้แต่งเครื่องสักการะข้าวตอกดอกไม้ธูปเทียนบูชาแล้วเอาน้ำหอม
สรงลูกประคำ อาบกินหายโรคพยาธิ ถ้าจะเข้าสงครามให้เอาข้าวตอกดอกไม้ธูป
เทียนบูชาแล้ว เอาน้ำหอมสรงลูกประคำ อาบกินราดเครื่องศาสตราอาวุธ ปืน ศร
ธนู หนามไม้ หอก ดาบ ฯลฯ ไม่ถูกต้องร่างกายเราเลย และให้เอาลูกประคำสวม
คอไปเทอญ จะได้ชัยชนะแล ถ้าจะไปค้าขายเที่ยวทางราวคราวไกลก็ทำเช่นเดียวกัน
จะป้องกัน ศัตร์ได้สารพัตร์ ฯลฯ

ระดับหลัง ๑๑๐

อาการพิณทุ, นาดอูปน์, มาสหปติ นามอริกั, เปสุอาคโต, ปถปณม,
กิตฺวา, นโมพุทฺธธาย วธน, พุทฺธธุนั, ธมฺมธุนั, สงฺฆธุนั, พุทฺธธุษา ธมฺมธุษา,
สงฺฆธุษา, พุทฺธัณฺฑิต, พระเจ้าแผลงฤทธิ์, ฝิดด้วยพุทฺธ, ธรรมัณฺฑิต ธรรมัณฺฑิต, ฝิดด้วยธรรมม, สัมมัณฺฑิต, สัมมัณฺฑิต, ฝิดด้วยสัม, พุทฺธมตฺตยาสิ, เขียนสอง
ตาคันเห็นกู, มามิงกลายระงับ, ธมฺมคเตสิ, อิตฺมริ, มตฺตยาสิ, เขียนสองตาคันเห็น,
กูมา, มิงกลายระงับ, สัมมคเตสิ, อิตฺมริ, โสจยนพุ, ทติเนกฺ อุกุพระพินายพระสทฺธ, ฝนุณพุพนพุอิภควา, อุทฺธนาโคเทถ, พุทฺธโรอาสิวิสุ, โรปูสาพุพ, เทถพุทฺธอุทฺธ,
นาโคพุทฺธวาโท, พุทฺธธมฺมสัม, สรอิติ, นหิจังนป. ตันปจิตตตณ, โมหิจังโมปต,
โมปตจิตตโม, พุหิจังพุปต, ตพุปจิตตพุ, หาหิจังทาป, ตทาปจิตตทา, ยหิจังยบ,
ตยปจิตตย, สหิจังสุป, ตสุปจิตตสุ, จพุนจกโกจนพุทฺธโรนโกโท, ปิตติปิตฺตาปิต,
สขปิตต, จพสนมถล, ธมฺมพุตฺตารโก, อิตฺปิโสอิเสเสอิ, อิเสเสพุทฺธนาเมอิ,
อิเมนาพุทฺธตโสอิ, อโสตพุทฺธปิตฺติ, อิตฺปิโสอิ, เสอิอิเสเสพุทฺธ, นามเมอิเมนาพุ,
ทตโสอิโสอิ, ตพุทฺธตฺติปิพุทฺธวิตฺติ, อุทฺธอุ, โรโรอุทฺธอุ, มรรคัช, ไซคัมมิ,
อตฺตอตฺต, อกุต, รุกุตฺตวาอตุโก, มิตฺตนาสิ, เกษณโมพุทฺธธาย, คเตสิคเตสิ,
กิงการนอาหปิตต, นชานามิชามิ, นบดินฺโมปไฟพุ, บัณฺฑธูปิตปากกระบอก,
ยมิให้ออกสุต, ฝตฝิตฝตฝิตฺตปฏิเสวามิ, นมนอน, กนกกั, นอนกั, อิกวิติจพสก,
อิสวาสุมออุ, สทวิปิตสุ, สวิธาปุกยป, เตสุสฺสนม, ภูจนา, วิเว, ทิมสอช,
อาปามจุป, โสภควา, อิตฺปิอารท, ภควาสุคโต, อิกวิติ,

จบประทับหลัง

พระธรรมคาถาประทับหลังนี้ผู้ใดได้พบแล้ว ให้ภาวนา ๑ ถึง ๗ คาบ มีอาณิสส ๔๐๕๐๐๐ กัป ภาวนา ๑๘ คาบ มีอาณิสสเหลือที่จะคณนาการภาวนา ไม่เลือกเวลาจะเข้าคำ ฯลฯ ก็จะเป็นผู้ชายผู้หญิง ผู้ใหญ่เด็กน้อยก็ได้ป้องกัน อัคคีภัยโจรภัย ฯลฯ ถ้าภาวนามีได้ขาดผู้นั้นจะบรรลุมีข้าวของทรัพย์สิ้นเงินทอง มากแล ป้องกันศัตรูทั้ง ปวงเสกน้ำหอมอาบกินหายโรคาพยาธิ อยู่คงสารพัดร กันเครื่องศาสตราอาวุธ ได้ทั้งหมดแล (ตามฝอยบอกวิธีใช้ในตำราเดิมมีมากมาย แต่ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่จำ เป็นที่จะเขียนลงไป ให้หมดจึงได้เขียนย่อลงแต่พอควร ถ้าจะว่าพระธรรมคาถานี้ดีจริงหรือไม่นั้นก็แล้วแต่เหตุการณ์ข้าพเจ้าก็เชื่อใน คำกล่าวในตำราเดิมจะจริงหรือไม่แล้วแต่ท่านเทอญ.

ขอท่านผู้ศรัทธาร่วมในการพิมพ์ และท่านผู้ได้รับหนังสือเล่มนี้ไปให้จะดีชั่ว ประการใดกรุณาส่งข่าวให้ข้าพเจ้าทราบด้วยจะขอบพระคุณอย่างล้นเกล้า

ในที่สดนี้ ขอให้คุณพระศรีรัตนตรัยและบรรดาสังฆิทธิในสากลโลกจงลด ดันดาลให้กองทัพไทยทุกๆ ด้านชนะมารอธรรมโดยฉับพลันและราบรื่นขอให้ พระราช อาณาจักรไทยกว้างใหญ่ไพศาลคือหน้า ไปทุกทิศทุกทางและตั้งอยู่คู่ดิน พ้าอวสานเทอญ

และข้าพเจ้าขอแข่งไว้ในที่นี้ด้วยว่า

บุคคลคนใดไร้
ทรยศประเทศชาติ
ให้ดับศูนย์โคตรเชื้อ
กาลไหนเจตนัจฉิตต์ตั้ง

ศีลธรรม
ฆาตกรรม
อธรรม สิ้นเทอญ
ม้วยพร้อม กันใจ

ส. สุวรรณวิชิต

พระคาถาชินบัญชรแปล
ของสมเด็จพระพุทธอาจารย์ (โต หรหมรังสี)

วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร

ก่อนสวดพระคาถาบทนี้ ตั้งนะโมฯ ๓ จบก่อน

ปุตตะกาโมละภปุตตัง   ธนะกาโมละภธะนัง
อติติกายะกายะญายะ   เทวานังปิยะตังสุตตะวา
อิติปิโสภะคะวา   ยะมะราชาโน   ท้าวเวสสุวัณโณ
มรณังสุขัง   อะระหังสุขะโต   นะโมพุทฺธายะ

พระคาถาที่ ๑.

ชะยาสะนาคะตา พุทธา   เขตวา มารัง สะวาหะนัง
จะตุสัจจาสะภัง ระสัง   เย ปิวิงสุ นะราสะภา

พระพุทธเจ้าและพระนาราสกะทั้งหลายผู้ประทับนั่งแล้วบนชัยบัลลังก์
ทรงพิชิตพระยามาร ผู้พรั่งพร้อมด้วยเสนาราชพาหนะแล้ว เสวยอมตรสคือ
อริยะสังฆธรรมทั้งสี่ประการ

พระคาถาที่ ๒.

ตันหังกะราทะโย พุทธา   อัญญะวิสะติ นายะกา
สัพเพ ปะติญฺฐิตา มัยหัง   มัตตะเก เต มุนิสสะรา

ขอพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ๒๘ พระองค์ มีพระผู้ทรงพระนามว่า ตันหังกร
เป็นต้นผู้เป็นจอมมุนีทั้งหมดเหล่านั้น เป็นผู้นำสัตว์ให้ข้ามพ้นจากกิเลส
และกองทุกข์จงมาประดิษฐาน ที่กระตอมของข้าพระพุทธเจ้า

พระคาถาที่ ๓.

สีเส ปะติญฺฐิตो มัยหัง   พุทฺโธ อัมโม ทะวิโรจะเน
สังโม ปะติญฺฐิตो มัยหัง   อุเร สัพพะคุณากะโร

ของคัมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาประดิษฐานอยู่บนศรีษะของข้า
พระพุทธเจ้าพระธรรมอยู่ที่ดวงตาทั้งสอง พระสงฆ์ผู้เป็นอากรบ่อเกิด
แห่งสรรพคุณ อยู่ที่อกของข้าพระพุทธเจ้า

พระคาถาที่ ๔.

หะทะเย เม อะนุรุธโธ   สาริปุตโต จะ ทักขิณ
โกณฑัญญะ ปัญญิภาคัสมิง   โมคคัลลานะ จะ วามะเก
พระอนุรุธะอยู่ที่ใจของข้าพเจ้า พระสาริปุตระอยู่ที่เบื้องขวา พระอัญญา
โกณฑัญญะอยู่เบื้องหลัง และพระโมคคัลลანะอยู่เบื้องซ้าย

พระคาถาที่ ๕.

ชักขิณ สะวะเน มัยหัง   อาสุง อานันทะราหุโล
กัสสะโป จะ มะหานาโม   อุภาสุง วามะโสตะเก
พระอานนทีกับพระราหุลอยู่หูขวาของข้าพเจ้า
พระกัสสะปะกับพระมหานามะอยู่ที่หูซ้าย

พระคาถาที่ ๖.

เกสะโต ปิฏฐิภาคัสมิง   สุริโยวะ ปะกังกะโร
นิสินโน สิริสัมบันโน   โสภิตो มุนิปุงคะโว
พระมุนิผู้ประเสริฐ คือ พระโสภิตะผู้สมบุรณ์ด้วยศิริ ดังพระอาทิตย์
ส่องแสงสว่างอยู่ทุกเส้นขนทั้งข้างหน้าและข้างหลัง

พระคาถาที่ ๗.

กุมาระกัสสะโป เถโร   มะเหสี จิตตะวาเทโก
โส มัยหัง วะทะเน นิจจัง   ปะติฏฐาสิ คุณากะโร
พระเถระกุมาระกัสสะปะผู้แสวงบุญทรงคุณอันวิเศษ มีวาตะอันวิจิตร
ไพเราะ อยู่ที่ปากของข้าพเจ้า เป็นประจำ

พระคาถาที่ ๘.

ปฺนฺโน อังคฺลิมาโล จะ

อุปาสันนํทสึวลิ

เถรา ปญฺจะ อิมเ ชตา

นะลาภฺญ ทิลกะมา มะมะ

พระปฺนฺณะ พระองคฺลิมาล พระอุปาสึ พระนันทะ และพระสึวลิ

พระเถระทั้ง ๕ องค์นี้ จึงปรากฏเกิดเป็นกระแจะจุมเจิม ที่หน้าผากของ
ข้าพเจ้า

พระคาถาที่ ๙.

เสสาสึติ มหาเถรา

วิชิตา ชินะสวากา

เอเตสึติ มหาเถรา

ชิตะวันโต ชินะระสา

ชะลันตา สึละเตชนะ

อังกะมังกะสุ สันธิตา

ส่วนพระอสิติมหาเถระที่เหลือ ผู้มีชัยและเป็นไอรสของพระชินะ

เป็นพระสาวก ของพระพุทธเจ้าผู้ทรงชัย แต่ละองค์ล้วนรุ่งเรือง ไพโรจน์

ด้วยเดชแห่งศีล ขอให้ดำรงอยู่ด้วยอวยวระน้อยใหญ่

พระคาถาที่ ๑๐.

ระตะนัง ปุระโต อาสิ

ทักขิณ เมตตะสุตตะกัง

ระชัคคชัง ปัจฉะโต อาสิ

วาเม อังคฺลิมาละกัง

พระรัตนะสูตรอยู่เบื้องหน้า พระเมตตะสูตรอยู่เบื้องขวา

พระอิชัคคะสูตรอยู่เบื้องหน้า พระองคฺลิมาลปริตรอยู่เบื้องซ้าย

พระคาถาที่ ๑๑.

ขันธะโมระปะริตตัญจะ

อาภานาภียะสุตตะกัง

อากาเส ฉะทะนัง อาสิ

เสสา ปาการะสันธิตา

พระขันธปริตร พระโมรปริตร พระอาภานาภียสูตร เป็นคองหลังคากัน
บนอากาศพระสูตรที่เหลือมาเป็นกำแพงกัน

พระคาถาที่ ๑๒.

ชีนา นานา วรระสังยุตตา

สัดตปปากการะลังกะตา

วาทะปิตตาทิสัญชาตา

หาหิรัชณัตตูปัททะวา

อนึ่งพระชินเจ้าทั้งหลายนอกจากที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ ผู้ประกอบพร้อมด้วย
กำลัง นานาชนิดมีศีลาทิคุณอันมั่นคง เป็นอาภรณ์มาดั่งล้อมเป็น
กำแพงคุ้มครองเจ็ดชั้น

พระคาถาที่ ๑๓.

อะเสสา วินะยัง ยันตุ

อนันตะชินะเตชะสา

วะสะโต เม สะกิจเจนะ

สะทา สัมพุทเธปัญชะเร

ด้วยเดชานุภาพแห่งพระอนันตะชินเจ้า ไม่ว่าจะทำกิจการใดๆ เมื่อ
ข้าพระพุทธเจ้าอาศัยอยู่ในพระบัพฐระ แวดวงกรล้อมแห่งพระสัมมา
สัมพุทธเจ้า ขออุปัทวะ ทุกข์ทั้งภายนอกและภายในอันเกิดแต่โรคร้าย
มีโรคลมและโรคติเป็นต้น เป็นสมุฏฐานจงกำจัดให้พินาศไป อย่าได้เหลือ

พระคาถาที่ ๑๔.

ชินะปัญชะระมัชฌัมหิ

วิหะรันตัง มะหิตะเล

สะทา ปาเลนตุ มัง สัพเพ

เต มะหาปฐิสาสะภา

ขอพระมหาบุรุษผู้ทรงพระคุณอันล้ำเลิศทั้งปวงเหล่านั้น จงอภิบาลข้า
พระพุทธเจ้าผู้อยู่ในภาคพื้น ท่ามกลางพระชินบัพฐระ ของพระองค์

พระคาถาที่ ๑๕.

อิจเจวะมันโต

สุคฺคโต สุรักโข

ชีนานุภาเวนะ

ชิตูปัททะโว

ธัมมานุภาเวนะ

ชิตาริสังโม

สังฆานุภาเวนะ

ชิตันตะราโย

สัทธัมมานุภาวะปาลิโต

จะรามิ ชินะปัญชะเรติ

ข้าพระพุทธเจ้า ได้รับการคุ้มครองปกป้องรักษาภายในเป็นอันดีจนนี้แล
ข้าพระพุทธเจ้า ได้รับการอภิบาลด้วยคุณานุภาพแห่งพระสัทธรรม
จึงชนะเสียได้ซึ่งอุปัทวอันตรายใดๆ ด้วยอานุภาพแห่งพระชินะพุทธเจ้า
ชนะข้าศึกศัตรู ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรม ชนะอันตรายทั้งปวง
ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์ ขอข้าพระพุทธเจ้าจงได้ปฏิบัติ และรักษา
ดำเนิน ไปโดยสวัสดิ์เป็นนิจนิรันดรเทอญ.

ภาคผนวก

คำอนุโมทนา

การทำบุญอายุตามคตินิยม จะทำกันในวัยสังขารล่วงไป ๖๐ ปี ทางราชการก็ ถือว่าเกษียณอายุราชการจะได้ออกไปใช้ชีวิตส่วนตัวสำหรับ พระสมณะจะต้องอายุ ๘๐ ปี ตามกฎหมายใหม่แต่การทำบุญครั้งนี้ถือตาม คตินิยมทั่วไป โดยตั้งใจไว้นานแล้วว่าควรจะทำโอกาสทำบุญสำหรับตนเอง สักครั้งหนึ่งซึ่งไม่เกี่ยวกับงานมงคลอื่น เช่น จลองโบสถ์ศาลาการเปรียญ กุฏิวิหารเหล่านี้เป็นต้นทำด้วยจิตสำนึกว่าอายุล่วง เลยมานานนี้แล้วควรจะทำ โอกาสทำบ้าง แต่จะมากหรือน้อยแล้วแต่ศรัทธาปสาทะและปัจจัยพร้อม ด้วยญาติมิตรศิษยานุศิษย์

อนึ่งหาก มีการขาดตกบกพร่อง จะสิ่งหนึ่งประการใดก็ดี ขอกราบอภัย ขอ อภัยมา ณ โอกาส นี้ด้วย หากจะเป็นบุญกุศล คุณงามความดี อันจะพึงมีพึงได้ ตามสิทธิอันชอบโดยธรรมของแต่ละท่านแล้ว จงพลันสำเร็จตามมุ่งหวังทุก ประการเทอญ ฯ

พระครูปริยัติยานุสิฐ

๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๓

กำหนดการทำบุญอายุครบ ๕ รอบนักษัตร
พระครูปริยัตยานุสิริ

โดยที่พระครูปริยัตยานุสิริ ได้เจริญอายุครบ ๕ รอบ (๒๐ ปี ๓๔ พรรษา) ในต้น
กรกฎาคมนี้ ทำให้คณะศิษยานุศิษย์ ทายก ทายิกา วัดมิ่งเมืองสามสิบ วัดสองยางและ
วัดหนองหลวง มีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง เพื่อความเป็นสิริมงคล และเป็นกำลังใจถวายทาน
คณะศิษยานุศิษย์ ทายก ทายิกา วัดมิ่งเมืองสามสิบ วัดสองยางและวัดหนองหลวง จึงได้พร้อม
ใจกันทำบุญอายุครบ ๒๐ ปี ถวายทาน โดยมีกำหนดการดังนี้

กำหนดการ

วันอาทิตย์ที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ (แรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๘)

- ๑๔๐ ๐๙.๒๐ น. คณะศิษยานุศิษย์ ทายก ทายิกา พร้อมเพรียงกันทำสังฆกรรมเจริญ
๑๔๐ ๐๙.๓๐ น. พังธรรมาเทศนา ๑ กัณฑ์ แสงโดย พระเทพปริยัติสิริ เจ้าคณะภาค ๑๑
๑๔๐ ๑๐.๓๐ น. พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ ๒๕ รูป เจริญพระพุทธมนต์ ถวายไทยทาน
๑๔๐ ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์ ๓๐๐ รูป
๑๔๐ ๑๒.๓๐ น. พระสงฆ์ ๒๕ รูป วัฏทักษิณนันทนาการ ถวายไทยทาน-พระสงฆ์ทั้งนั้น
อนุโมทนา
๑๔๐ ๑๓.๐๐ น. มอบทุนการศึกษา ๒๕ ทุน
๑๔๐ ๑๔.๐๐ น. ประทับใจนิมิตวาที (สงฆ์) นายศรีสุวิทย์ พระครูปริยัตยานุสิริ
- คณะสงฆ์ ศิษยานุศิษย์ ทายก ทายิกา ถวายอัฐิการะ
- พระครูปริยัตยานุสิริ ถวายอัฐิโมกขนัยกถา อนุโมทนา เป็นเสร็จพิธี
ฉะนั้น จึงขอเจริญพร / ด้วยฉะฉานศิษยานุศิษย์ พุทธศาสนิกชนทุกท่าน ที่เคารพนับถือ
พระครูปริยัตยานุสิริ โปรดเมตตาเจริญโดยพร้อมเพรียงกัน

คณะศิษยานุศิษย์ เจ้าภาพ

รายนามพระสงฆ์ที่นิมนต์มาร่วมงาน

พิธีทำบุญอายุครบ ๕ รอบ

พระครูปริยัตยานุสิฐ

รองเจ้าคณะอำเภอม่วงสามสิบ

เจ้าอาวาสวัดม่วงสามสิบ ตำบลม่วงสามสิบ

อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๓

แสดงธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

โดย

พระเดชพระคุณ ท่านเจ้าคุณพระเทพปริยัติสุธี
เจ้าคณะภาค ๑๐ วัดโมลีโลกยาราม กรุงเทพมหานคร

พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ ๒๖ รูป เจริญพระพุทธมนต์

1. พระศรีธีรวงศ์	รองเจ้าคณะภาค 10
วัดจักรวรรดิฯ	กรุงเทพมหานคร
2. พระศรีวรภรณ์	รองเจ้าคณะภาค 10
วัดสวนพลู	กรุงเทพมหานคร
3. พระราชปริยัติเวที	รองเจ้าคณะภาค 11
วัดทองนพคุณ	กรุงเทพมหานคร
4. พระราชกิตติรังษี	เจ้าคณะจังหวัดอุบลราชธานี
วัดมหาวนาราม	อุบลราชธานี
5. พระราชวรมณเวที	เจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ
วัดเจียงอีศรีมงคลวราราม	ศรีสะเกษ
6. พระไพโรจน์ธรรมคณี	เจ้าคณะจังหวัดอำนาจเจริญ
วัดสระเกษ	อำนาจเจริญ
7. พระวิสุทธิธรรมาภรณ์	เจ้าคณะจังหวัดมุกดาหาร
วัดศรีบุญเรือง	มุกดาหาร

8. พระสุริยรัตนารักษ์	เจ้าคณะจังหวัดยโสธร
วัดมหาธาตุ	ยโสธร
9. พระศีลวิสุทธาจารย์	รองเจ้าคณะจังหวัดอุบลราชธานี
วัดเหนือ	อุบลราชธานี
10. พระสิริพัฒน์นารักษ์	รองเจ้าคณะจังหวัดอำนาจเจริญ
วัดบ่อชะเนง	อำนาจเจริญ
11. พระปริยัติธิคุณ	รองเจ้าคณะจังหวัดนครพนม
วัดมรุกขนคร	นครพนม
12. พระสุนทรสุทธิธาดา	รองเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ
วัดเพียนาม	ศรีสะเกษ
13. พระมงคลกิตติธาดา	เจ้าคณะอำเภอม่วงสามสิบ
วัดป่าวิเวก	อุบลราชธานี
14. พระครูศรีนพคุณ	เลขาเจ้าคณะแขวงคลองสาน
วัดทองนพคุณ	กรุงเทพมหานคร
15. พระครูโสภณกิตติวิบูล	เจ้าอาวาสวัดแจ้งร้อน
วัดแจ้งร้อน	กรุงเทพมหานคร
16. พระครูสถิตเขมคุณ	เจ้าอาวาสวัดชัยมงคล
วัดช้างมงคล (จองคา)	ลำปาง
17. พระครูสิริอุดมเขต	เจ้าคณะอำเภอเดชอุดม
วัดแสงเกษม	อุบลราชธานี
18. พระครูปลัดสาธุวัฒน์	เจ้าคณะเภอเมืองอุบลราชธานี
วัดมณีนาราม	อุบลราชธานี
19. พระครูโสภิตปริยัติการ	เจ้าคณะอำเภอขุนทรึก
วัดศรีมงคล	อุบลราชธานี
20. พระครูวารินทรธรรมรัตน์	เจ้าคณะอำเภอขุนทรึก
วัดศรีมงคล	อุบลราชธานี

21. พระครูสิริรัตนโชติก์ วัดเก่าหน้าหลัก	เจ้าคณะอำเภอสองคนคม อำนาจเจริญ
22. พระครูศรีปัญญาภิวัฒน์ วัดใหม่ทองเสน	เจ้าอาวาสวัดใหม่ทองเสน กรุงเทพมหานคร
23. พระครูใบฎีกาโกศล วัดใหม่ทองเสน	กรุงเทพมหานคร
24. พระมหาวิจารณ์ อนุตตโร วัดอมรทายิการาม	กรุงเทพมหานคร
25. พระครูปลัดสุทธิพงษ์ วัดปากนง	รองเจ้าคณะอำเภอเขมราฐ อุบลราชธานี
26. พระครูมงคลวรวัฒน์ วัดเทพมงคล	รองเจ้าคณะอำเภอเมือง อำนาจเจริญ

รายนามพระสงฆ์รับทักษิณานุประทานจังหวัดอุบลราชธานี ๔๔ รูป

1. พระปริยัติวรลังการ วัดมหาวนาราม	พระปริยัติินเทศก์ อุบลราชธานี
2. พระครูสุพัฒน์ธรรมวิบูล วัดสิรินธร	เจ้าคณะอำเภอสรินธร อุบลราชธานี
3. พระครูพิศาลโพธานุวัตร วัดโพธิ์ตาก	เจ้าคณะอำเภอฟิบูลมังสาหาร อุบลราชธานี
4. พระครูศรีรัตนโสภณ วัดเขื่องกลาง	เจ้าคณะอำเภอเขื่องใน อุบลราชธานี
5. พระครูสุนทรสุตกิจ วัดทุ่งศรีวิไล	รองเจ้าคณะอำเภอเขื่องใน อุบลราชธานี
6. พระครูสถิตชลธาร วัดน้ำเย็น	รองเจ้าคณะอำเภอน้ำยืน อุบลราชธานี

7. พระครูปทีปธรรมกิจ วัดวรรณวาริ	เจ้าคณะตำบลวารินชำราบ-น้ำคำแซบ อุบลราชธานี
8. พระครูวิบูลสุตการ อำเภอตระการพืชผล	วัดอัมพวัน อุบลราชธานี
9. พระครูจันทโสภณ วัดโนนรังใหญ่	เจ้าคณะตำบลไผ่ใหญ่ อุบลราชธานี
10. พระครูสุทธิธรรมโสภณ วัดโนนรังน้อย	เจ้าคณะตำบลยางโอยภาพ เขต 1 อุบลราชธานี
11. เจ้าอธิการหัน อนุตตโร วัดยางโอยภาพ	เจ้าคณะตำบลนางโอยภาพ เขต 2 อุบลราชธานี
12. พระครูวรเขตสุนทร วัดนาเลิง	เจ้าคณะตำบลนาเลิง อุบลราชธานี
13. พระครูสุนทรมงคลสาร วัดหนองฮาง	เจ้าคณะตำบลหนองฮาง อุบลราชธานี
14. พระครูโกศลธรรมพินิจ วัดหนองเหล่า	เจ้าคณะตำบลหนองเหล่า เขต 1 อุบลราชธานี
15. พระมหาบุญจันทร์ กิตติธโร วัดยางธาตุ	เจ้าคณะตำบลเหล่าบกเขต 2 อุบลราชธานี
16. พระครูปทีปธรรมสถิต วัดเทพา	เจ้าคณะตำบลม่วงสามสิบ อุบลราชธานี
17. พระครูสุจิตธรรมากร วัดหนองแฝก	เจ้าคณะตำบลโพนแพง อุบลราชธานี
18. พระครูสุนทรธรรมปุต วัดบ้านก่อ	เจ้าคณะตำบลหนองไข่นก อุบลราชธานี
19. เจ้าอธิการเคน ยโสธโร วัดนาดี	เจ้าคณะตำบลยางสักกระโพหลุ่ม อุบลราชธานี

20. พระครูอดุลสารกิจ วัดคำแดงใต้	เจ้าคณะตำบลเคย เขต 1 อุบลราชธานี
21. เจ้าอธิการดำรง สิริภทโท วัดบ้านน้ำคำแก้ง	เจ้าคณะตำบลเคย เขต 2 อุบลราชธานี
22. พระครูโกวิทศาสนการ วัดไพบูลย์	เจ้าคณะตำบลหนองช้างใหญ่ อุบลราชธานี
23. พระครูเกษมธรรมสถิต วัดหนองเมือง	เจ้าคณะตำบลหนองเมือง อุบลราชธานี
24. เจ้าอธิการเลี่ยม ธมมธโร วัดหนองแสง	เจ้าคณะตำบลดุมใหญ่ อุบลราชธานี
25. พระมหาทองดี กตปุญโญ วัดหนองหลัก	เจ้าคณะตำบลเหล่าบก อุบลราชธานี
26. พระครูถาวรกิจจาภิวัฒน์ ต.เหล่าบก	วัดขม้น อุบลราชธานี
27. พระครูโพธิวนานุรักษ์ ตำบลยางโยภาพ	วัดป่าโพธิ์ศรี อุบลราชธานี
28. พระครูวิเวกธรรมานุูล ตำบลม่วงสามสิบ	วัดป่าวิเวก อุบลราชธานี
29. พระครูศิริธรรมรัตน์ ตำบลหนองเมือง	วัดสวนงิ้ว อุบลราชธานี
30. พระครูจันทปุญโญภาส ตำบลหนองช้างใหญ่	วัดพระโรจน์ อุบลราชธานี
31. พระครูปยุตธรรมสุนทร ตำบลหนองไข่นก	วัดบ้านบก อุบลราชธานี
32. พระครูเวฬุวันสุตกิต ตำบลไผ่ใหญ่	วัดเวฬุวัน อุบลราชธานี

33. พระครูโสภณวิริยกิจ วัดป่าแก้ว	รองเจ้าคณะอำเภอหนองหลวง อุบลราชธานี
34. พระปลัดสง่า วัดอินทาราม	เจ้าคณะตำบลกาบหิน อุบลราชธานี
35. พระครูศรีอุบลคณารักษ์ อำเภอเมือง	วัดท่าบ่อ อุบลราชธานี
36. พระครูปลัดณัฐกุล โมสสิโล วัดมหาวนาราม	เลขานุการเจ้าคณะจังหวัด อุบลราชธานี
37. ดร.พระมหาศรีพร วรบุญ วัดมหาวนาราม	รองอธิบดี มจร.วิทยาเขตอุบลราชธานี อุบลราชธานี
38. พระครูวิสิฐพัฒนานภรณ์ วัดกลาง	เจ้าคณะตำบลในเมือง เขต 1 อุบลราชธานี
39. เจ้าอธิการไพฑูรย์ วัดหัวเรือ	เจ้าคณะตำบลหัวเรือ อุบลราชธานี
40. พระครูบรรรัตนคุณ วัดอัมพวัน	เจ้าคณะตำบลคอนสาย อุบลราชธานี
41. พระครูวิลาศกิจจาทร วัดทองนพคุณ	เลขานุการเจ้าคณะอำเภอเมือง อุบลราชธานี
42. พระครูปทุมพัฒนกร	เจ้าอาวาสวัดปทุมมาลัย อุบลราชธานี
43. พระครูสุวรรณธรรโมภาส	เจ้าคณะตำบลในเมืองเขต2 อุบลราชธานี
44. พระครูวรติงโสมณ	เจ้าอาวาสวัดท่าวังหิน อุบลราชธานี

รายนามพระสงฆ์รับทักษิณานุประทาน จังหวัดอำนาจเจริญ ๑๓ รูป

1. พระครูศรีปริชากร วัดศรีคุณคันทรร	เจ้าคณะอำเภอหัวตะพาน อำนาจเจริญ
2. พระครูไผ่ ปุญญเขตวิมล วัดไร่	เจ้าคณะอำเภอลืออำนาจ อำนาจเจริญ

3. พระมหาประสงค์ วัดลืออำนาจ	รองเจ้าคณะอำเภอลืออำนาจ อำนาจเจริญ
4. พระครูอนุกุลวิหารกิจ วัดหนองยอ	เจ้าคณะตำบลจิกคู่ อำนาจเจริญ
5. พระครูวรกิจโสภณ วัดเวียงหลวง	เจ้าคณะตำบลโพนเมืองน้อย อำนาจเจริญ
6. พระครูปียวธรรม วัดโคกเกาะ	เจ้าคณะตำบลหนองแก้ว อำนาจเจริญ
7. พระครูวาทิธรรมรส วัดเค็งใหญ่	เจ้าคณะตำบลเค็งใหญ่ อำนาจเจริญ
8. พระครูอุดมวิหารกิจ วัดบุรพา	เจ้าคณะตำบลพนา อำนาจเจริญ
9. พระครูโสภิตวรญาณ วัดปัจฉิมวัน	เจ้าคณะตำบลพระเหลา อำนาจเจริญ
10. พระครูกิตติสารวัฒน์ วัดศรีบุญเรือง	เจ้าคณะตำบลน้ำปลีก อำนาจเจริญ
11. พระมหาบุญเพ็ง ตาฉงกโร วัดโคกจักษ์	เจ้าอาวาสวัดโคกจักษ์ อำนาจเจริญ
12. พระมหาคุ้ม วัฒนคุตโต วัดอำนาจเจริญ	อำนาจเจริญ
13. พระวิมลศักดิ์ รุขิตธมโม วัดเทพมงคล	อำนาจเจริญ

รายนามพระสงฆ์รับทักษิณานุประทาน จังหวัดยโสธร ๕ รูป

1. พระโสภณสุตาลังการ วัดบุรพารามใต้	รองเจ้าคณะจังหวัดยโสธร ยโสธร

2. พระครูศรีธรรมานุรักษ์	เจ้าคณะอำเภอเถินกทา
วัดโคกสำราญ	ยโสธร
3. พระครูวิสัยทัณฑธรรมาภรณ์	เจ้าคณะอำเภอเขื่อนแก้ว
วัดบกน้อย	ยโสธร
4. พระครูสถิตินพคุณ	รองเจ้าคณะอำเภอมหาชนะชัย
วัดฟ้าหยาด	ยโสธร
5. พระมหาสุวิชัย ภิภูธมฺโม	เจ้าอาวาสวัดหนองไม้ตาย
วัดหนองไม้ตาย	ยโสธร

รายนามพระสงฆ์รับทักษิณานุประทาน จังหวัดศรีสะเกษ ๒ รูป

1. พระครูวิจิตรจันทสาร	เจ้าคณะตำบลโนนค้อ
วัดโนนค้อ	ศรีสะเกษ
2. พระมหาสมชาย	เลขานุการเจ้าคณะอำเภอรามิไศล
วัดเมืองคง	ศรีสะเกษ

รายนามพระสงฆ์รับทักษิณานุประทานจังหวัดมุกดาหาร ๒ รูป

1. พระจิรธรรมาภรณ์	เจ้าคณะตำบลบ้านบาก-ป่าไร่
วัดสว่างอารมณ์	มุกดาหาร
2. พระครูประจักษ์บุญญาท	เลขานุการจังหวัดมุกดาหาร
วัดศรีมงคลใต้	มุกดาหาร

รายนามพระสงฆ์รับทักษิณานุประทานจังหวัดนครพนม ๒ รูป

1. พระครูศรีวิจิตร	เจ้าคณะอำเภอนาหว้า
วัดธาตุประสิทธิ์	นครพนม
2. พระครูอรุณจันทรังษี	เจ้าคณะอำเภอท่าอุเทน
วัดจอมแจ้ง	นครพนม

รวมพระสงฆ์รับทักษิณานุประทานทั้งหมด ๖๔ รูป

รายนามภิกษุสามเณรเข้ารับการศึกษ

วัดม่วงสามสิบ	1. พระมหาประเสริฐ เขมปาลี ปริญญาโท มหาวิทยาลัยสารคาม
วัดเวฬุวัน	1. ส.ณ.ปริชา รักษาภักดี ป.ธ.4
	2. ส.ณ.สำราญ แวงวรรณ ป.ธ.3
	3. ส.ณ.ประภาส ใจอุ่น ประโยค 1-2
	4. ส.ณ.เจริญศักดิ์ ประชาคง ประโยค 1-2
	5. ส.ณ.นิวัฒน์ โสภทัย ประโยค 1-2
วัดหนองหลัก	1. ส.ณ.อนันต์ โมะศรี ประโยค 1-2
	2. ส.ณ.ธนชัย พระเทพบริหาร บาลีไวยากรณ์
	3. ส.ณ.พรชัย วาจาสดัย ประโยค 1-2
	4. ส.ณ.ทวน ธรรมสัตย์ ประโยค 1-2
	5. ส.ณ.ภาคภูมิ บุหนองขุน บาลีไวยากรณ์
วัดหนองขุน	1. ส.ณ.สวัสดิ์ ประสิทธิ์
	2. ส.ณ.สิทธิ เกตุหอม
	3. ส.ณ.ไกลทอง สืบลิ้มมา
	4. ส.ณ.ชาตรี รูปคุ้ม
	5. ส.ร.วัฒนา กันยศรี

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

วัดม่วงสามสิบ	1. ด.ญ.โยธกา พิณโท
	2. ด.ญ.อุมาพร ธีระพล
	3. ด.ญ.เมธาวดี สิงห์ใหญ่
	4. ด.ญ.สุพัตรา วนิจเจริญงาม
วัดเวฬุวัน	5. ด.ช.โมดรี ไชยดี
วัดหนองหลัก	6. ด.ช.ธงชัย ทองพันธ์
วัดหนองไชนก	7. ด.ช.อนุศักดิ์ วงศ์ชาติ
วัดบ้านนาดี	8. ด.ช.บอย แก้วชุม

วัดแสงไผ่	9. ด.ช.ธีระพิศ ยืนนาน
วัดผักกระยา	10. ด.ช.พิษณุ อินตา
วัดหนองเมือง	11.
วัดสร้างมิ่ง	12.
อนุบาลเกษมวัน	13. ด.ช.อนุพงษ์ เจริญเชาว์ อนุบาลพรณิศาพิทย์
	14. ด.ญ.อัญพิชชา อรรถโยโค
	15. น.ส.มยุรี อบสุข ปริญาโท มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รายนามผู้เป็นเจ้าของผ้าไตรบางส่วน

1. พ่อปรีชา แม่น้อย รัตนะ
2. พ่อเชย แม่สำอังก์ วิฆางาม
3. พ่ออุดม จริตไท
4. แม่ปัด กลัวผิด
5. แม่สมหวัง กลัวผิด
6. แม่หน้อย กิ่งข้าว
7. แม่เชย ศาลาทอง
8. นายอุทร พลุชาติ และครอบครัว ผ้า 1 ไตร
9. นายถนัด สอนสุข มอบทุน 2 ทุน

รายนามผู้บริจาคค่าพิมพ์หนังสือ

ทุนมูลนิธิการศึกษาวัดหนองหลัก	2,000 บาท
คณะครูนักเรียน ร.ร.อัครธรรมวิทยา	1,410 บาท
คณะศิษย์วัดมัชฌันติการาม กทม.	1,250 บาท
พระครูสิริธรรมรัตน์	1,000 บาท
พระอธิการวิชัย วิชโย	1,000 บาท
พระมหาทองดี กตปุญโญ	500 บาท
น.ส.ดวงจันทร์ สมบูรณ์,	500 บาท

ครุฑพักษิณ	500 บาท
นายสุวิทย์ ศรีโหม	300 บาท
พระไพฑูริย์ บุญเจริญ	200 บาท
แม่ทองศรี หวานใจ	200 บาท
พ่อปรีชา รัตนะ	100 บาท
พ่อสร้อย ศาลาทอง	100 บาท
พ่อพรหมา แม่ป่า หวานใจ	100 บาท
แม่หนูกาญจน์ ไชยชนะ	100 บาท
แม่ทอง แก้วกล้า	100 บาท
แม่เชย ศาลาทอง	100 บาท
พระสี สุธมโม	100 บาท
แม่หนูกร แก้วกล้า	100 บาท
นางกอมมี ไธนา	100 บาท
นายสมหมาย หวานใจ	100 บาท
แม่ทองใบ ศรีธำพันธ์	100 บาท
น.ส.ปราณี ประดับสุข	100 บาท
นางจรรณีย์ สิงห์สาย	100 บาท
พ่อเปลี่ยน บำรุงชาติ	100 บาท
แต่ด้อย ศรีธำพันธ์	100 บาท
แม่บัว ประชุมสุข	50 บาท
นางบัวลอย เติ่นดวง	50 บาท
นางวันทอง บัวภา	50 บาท
นางพุด ออบสุข	50 บาท
ต.ญ.อินทิรา แก้วศิลา	50 บาท
นายสตีบ ศรีธำพันธ์	50 บาท
แม่เลิง วรรณวัลย์	50 บาท
นางถนอม ไทยเจริญ	50 บาท

นางคำมี ประดับสุข	50 บาท
นางบัวพันธ์ กลัวผิด	50 บาท
นายประสพโชค ไชยชนะ	50 บาท
นางสนัด บำรุงวงศ์	50 บาท
นายชาย โคนพันธ์	50 บาท
นายสวัสดิ์ สมบูรณ์	50 บาท
นางบัวสอน บรรเทิก	50 บาท
นางสุพร แก้วกล้า	50 บาท
นางบุญมาวดี กาลพันธา	50 บาท
นายนิยม วรรณวัลย์	50 บาท
นางหนูกร สมาทอง	50 บาท
นายคุณ แก้วกล้า	50 บาท
นายพวง ศรัทธาพันธ์	50 บาท
แม่เลี่ยม วงศ์ชื่น	50 บาท
นายยงยุทธ หวานคำ	50 บาท
นางเยี่ยม ศรัทธาพันธ์	40 บาท
นายออน ออบสุข	40 บาท
นางละมุน	40 บาท
นางสมใจ อึ้งทอง	40 บาท
นายประเสริฐ เชื้อนิล	40 บาท
นางสำเนียง สุดตา	40 บาท
ด.ญ.หทัยลักษณ์ สายสุข	40 บาท
นางละออง พรพิพัฒน์	40 บาท
นายประเสริฐ ออบสุข	40 บาท
ด.ช.ณัฐวุธ ชะลูด	40 บาท
นายวิจิต คุณคำ	40 บาท
นายสมหมาย วิชางาม	40 บาท

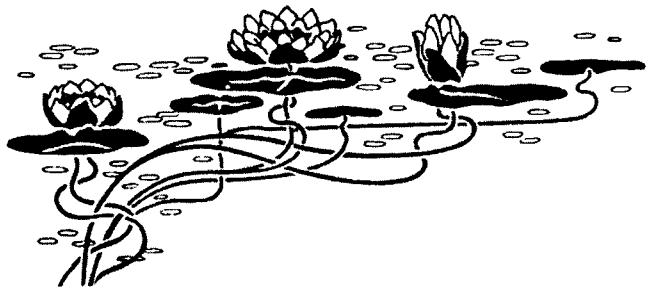
นางพุดม สมบูรณ์	40 บาท
นางจินดา ไหวพริบ	40 บาท
นางจำปา วาจาสัตย์	40 บาท
นางเหลื่อม แก้วสุข	40 บาท
นางปิ่น อุดเสนา	40 บาท
นางหนูกร ประดับสุข	40 บาท
นางอัมพร คุณคำ	40 บาท
นางอนงค์ ไหวพริบ	40 บาท
นางคำ บัวภา	40 บาท
นายอุไร ไทยเจริญ	40 บาท
นางทองม้วน สายทวี	40 บาท
นางบรรเทง ไชยชนะ	40 บาท
นางสมหมาย ศรัทธาพันธ์	40 บาท
ยายกอง อนุมาดย์	40 บาท
นางดาวเรือง วิชางาม	40 บาท
นางบุญมี หวานใจ	40 บาท
นางจอมศรี บุตรจันทร์	40 บาท
นายสวาท กาเกษ	40 บาท
นางสงค์ วิชางาม	40 บาท
นายบุญเยี่ยม ศรัทธาพันธ์	40 บาท
แม่ฟอง วาจาสัตย์	30 บาท
ด.ญ.อินทอร พุ่มกล่อม	30 บาท
นางพร อนุมาดย์	30 บาท
นางบุญมี กาลพันธ์	30 บาท
นางปวีณา หวานคำ	20 บาท
นางบังอร บำรุงชาติ	20 บาท
นางหนู สิมรี	20 บาท

นางทองศรี หวานใจ	20 บาท
นางอ้อม วิริยะภาพ	20 บาท
แม่เหล็ก กุลพันธ์	20 บาท
ด.ช.เปี่ยมศักดิ์ หวานใจ	20 บาท
พ้อจันทา สมาทอง	20 บาท
ด.ญ.มนัสนันท์ จันทรเขียว	20 บาท
แม่ประเสริฐ จันทรเขียว	20 บาท
นางแป วังศ์ศิลป์	20 บาท
นางหนูกร วิทยากุล	20 บาท
นายอนุวัฒน์ พลศรี	20 บาท
นายสมหวัง วาจาสัตย์	20 บาท
ด.ช.วิระพล บุตรนันท์	20 บาท
นายนา วาจาสัตย์	20 บาท
นางทองบ่อ ชินนอก	20 บาท
นางเอี่ยม ศรัทธาพันธ์	20 บาท
นางกอง ดอกรัก	20 บาท
นางมะลิวัลย์ ศรัทธาพิพัย	20 บาท
ด.ญ.สุนันทา ไหวพริบ	20 บาท
นายบรรจง สิงห์สาย	20 บาท
ด.ญ.สุภิดา สัตย์ศรี	20 บาท
นางคงฤทธิ ไหวพริบ	20 บาท
นายวิทยา เขียวหวาน	20 บาท
น.ส.รัชนี ละออเหล่า	20 บาท
นางสงวน ดินนันท์	20 บาท
นางจันลา ไชยชนะ	20 บาท
นางเปลื้อง ไชยชนะ	20 บาท
ด.ช.จตุพร ไชยชนะ	20 บาท

นายก้าน ไชยชนะ	20 บาท
นายปิยพันธ์ วัชรวรรณ	20 บาท
นางอนงค์ ไชยชนะ	20 บาท
ด.ญ.วิภาวดี สายทวี	20 บาท
นางติ้ว ดาโธสง	20 บาท
นางพุดธา สมบูรณ์	20 บาท
นายอำนาจ กลั้วผัด	20 บาท
นางสมจิต ศรัทธาพันธ์	20 บาท
นางอุ้น วิชาวาม	20 บาท
ด.ช.วิศวะ วันดีวงศ์	20 บาท
นางสมจิต ขูชื่น	20 บาท
นายพิมล วาจาสัตย์	20 บาท
นายสุวัฒน์ วาจาสัตย์	20 บาท
นายสมพงษ์ เขียวหวาน	20 บาท
นายสินท ไหวพริบ	20 บาท
นายทองศรี บำรุงชาติ	20 บาท
นางวรรณศรี พวงสุข	20 บาท
นางบุญล้อม ไหวพริบ	20 บาท
นางสมหมาย วงศ์เต็ม	20 บาท
นางทา หักหาญ	20 บาท
ด.ช.ปฐพี โนนมี	20 บาท
นายสาม กาลพันธา	20 บาท
นายยู๋ แก้วสุข	20 บาท
นางดวงจันทร์ หักหาญ	20 บาท
นางเทียม ศรัทธาพันธ์	20 บาท
นางคำรัตน์ ทวีบุญ	20 บาท
นางปราณี นวลเนตร	20 บาท

นายประจัญ ศรอาจ	20 บาท
นางหนูพิน สุตะคาน	20 บาท
คุณผึ้ง อนุมาตย์	20 บาท
นางจันทร์เพ็ญ พะยะ	20 บาท
นายสวัสดิ์ ประชาสุข	20 บาท
นางบุญหนา กาลพันธา	20 บาท
นายถนอม อนุมาตย์	20 บาท
นางถนอมจิตร นวลเนตร	20 บาท
นางเมื่อด กาลพันธา	20 บาท
นางเกี้ยว กาลพันธา	20 บาท
นางชำ หวานใจ	20 บาท
นางสมจิตร หวานใจ	20 บาท
นางอำนวย คุณมี	20 บาท
นางคงฤทธิ์ การสร้าง	20 บาท
นายโสภณ ประดับสุข	20 บาท
นางชูศรี อนุมาตย์	20 บาท
นายชัยจรรยา หวานใจ	20 บาท
นางอำคา หวานใจ	20 บาท
นายบัญญัติ วาจาสัตย์	10 บาท
นางแพงศรี ไชยชนะ	10 บาท
ค.ญ.วรรณิศา หมักสันเทียร	10 บาท
ค.ญ.ไพจิตร กาลพันธา	10 บาท
ค.ช.สุวัฒน์ ไหวพริบ	10 บาท
ค.ช.เลิศศักดิ์ หวานคำ	10 บาท
ค.ช.สมชาย หวานคำ	10 บาท
นางสังวร กาลพันธา	10 บาท
นางจันทา ไชยชนะ	10 บาท

นางอินทัย เพียรผล	10 บาท
นางไพศรี กาลพันธา	10 บาท
นางอลงกรณ์ นาควัน	10 บาท
น้องโอด พรพันธ์	10 บาท
นางเสียง วรรณวัลย์	10 บาท
ด.ญ.กนกวรรณ ใจธรรม	10 บาท
บริจาครวมไม่ออกนาม	390 บาท

รายนามนักเรียนที่เข้ารับทุนการศึกษา

กลุ่มโรงเรียนประชาพิทักษ์ศึกษา

ร.ร.บ้านหนองหลัก	15. ด.ย.วนิดา สายวรรณ	ชั้น ม.2
ร.ร.บ้านสงยางดอนไม้คูณ	16. ด.ญ.รุ่งนภา วาจาสัตย์	ชั้น ป.4
ร.ร.บ้านเศรษฐี	17. ด.ช.วุฒิชัย เสนาะพิน	ชั้น ป.6

กลุ่มศึกษาพัฒนา

ร.ร.บ้านบ้านบก	18. ด.ญ.ปัทมา ออบอุ่น	ชั้น ม.1
ร.ร.บ้านเปิดปากทุ่ง	19. ด.ญ.ประภัสสร บุญเทศ	ชั้น ป.4
ร.ร.บ้านโพนแพง	20. ด.ญ.นวลศรี อุปมา	ชั้น ป.6

กลุ่มสหวิทยา

ร.ร.บ้านวังมดเตี้ยไก่อ	21. ด.ญ.สมจิต ทองอัน	ชั้น ป.2
ร.ร.บ้านหนองเหล่า	22. ด.ญ.ละอองดาว บุญไทย	ชั้น ป.4
ร.ร.บ้านดอนแสง	23. ด.ญ.ยุพารัตน์ คุณธรรม	ชั้น ม.2
ร.ร.บ้านทุ่งไต้	24. ด.ช.วุฒิชัย ทางธรรม	ชั้นอนุบาล 2
ร.ร.บ้านทุ่งไต้	25. ด.ช.บุญนำ ล้อมวงศ์	ชั้น ป.5

กลุ่มอำนวยการ

ร.ร.ม่วงสามสิบ (อำนวยการ)	26. ด.ช.ทวีศักดิ์ ศุภคร	ชั้น ป.2
ร.ร.เทพา	27. ป.ใหม่ สาคร	ชั้น ป.5
ร.ร.ด้าย	28. ด.ช.นารินทร์ ทิพย์นางรอง	ชั้น ป.2

กลุ่มโพธิ์ทอง

ร.ร.บ้านยางสักกระโพหลุ่ม	29. ด.ช.รัฐพล วงบุญ	
ร.ร.บ้านบ้านยางเกิง	30. ด.ช.อภิชัย ภาคทอง	
ร.ร.บ้านแคน	31. ด.ญ.ประภาพร ผาสุนิย์	
ร.ร.บ้านหนองบัวแดง	32. ด.ช.วีระพงษ์ รุ่งเรือง	ชั้น ป.1

กลุ่มน้ำคำแดง

ร.ร.บ้านไพบูลย์	33. ด.ญ.โอเลห์ กลมวงศ์	ชั้น ป.4

ร.ร.บ้านหนองแสงหนองเม็ก 34. ด.ญ.พัชรี โคตรแก้ว ชั้น ป.6

ร.ร.บ้านบ้านผาสุข 35. ด.ช.ธวัชชัย ใหญ่ปาล์ม ชั้น ป.1

กลุ่มวาริศึกษา

ร.ร.บ้านหนองผำ 36. ด.ช.ซัชชวาล อ้วนนวล ชั้น ป.3

ร.ร.ชุมชนบ้านหนองขุ่น 37. ด.ช.ณัฏฐวุฒิ วาจาสดัย ชั้น ป.4

ร.ร.บ้านนอ้ออ้อมผักกระยา 38. ด.ญ.ศิริวรรณ ทวีทรัพย์ ชั้น ป.3

กลุ่มแสงเทียน

ร.ร.บ้านนาขาม 39. ด.ช.นภา สายสมาน ชั้น ป.5

ร.ร.บ้านเดย 40. ด.ญ.ลัดดา บุญเจริญ ชั้น ป.6

ร.ร.บ้านสร้างมิ่ง 41. ด.ญ.นิตยา ยิ้มแย้ม ชั้น ป.2

ร.ร.ร่วมราษฎร์ร่วมแรงรัฐ 42. นายชาญวุฒิ วิลัยรัตน์ ชั้น ม.3

ร.ร.บ้านสร้างมิ่ง 43. ด.ญ.สุรินทร์ ยุวะวาสน์ ชั้น ม.1

กลุ่มเกษมสีมา

ร.ร.บ้านหนองสา 44. ด.ญ.อมรรรณ เชื้ออ่อน ชั้น ม.1

ร.ร.บ้านหนองสา 45. ด.ญ.คัทลียา ลบกกล้า ชั้น ม.1

ร.ร.บ้านาเลิง 46. ด.ช.สา แสงนิล ชั้น ม.1

กลุ่มเวฬุวันศึกษา

ร.ร.บ้านแสงไผ่ 47. ด.ช.นรินทร์ แสงย่อย ชั้น ป.3

ร.ร.บ้านไผ่ใหญ่ 48. ด.ช.ชมนารถ วัคไธสง ชั้น ป.4

ร.ร.บ้านหนองมะทอ 49. ด.ช.วรุตม์ ชันคำ ชั้น ป.1

ร.ร.อัมพวันวิทยา 50. ด.ญ.ยวธิการ์ คุณมี ชั้น ม. 2/5

ร.ร.อัมพวันวิทยา 51. ด.ช.ศทาวุฒิ ศิระพรหม ชั้น ม.1/2

ร.ร.บ้านสร้อยประชาสรรค์ อ.พนา 52..

ร.ร.โพธิ์ไทร อ.ป่าดัว 53.

54. น.ส.มยุรี อบสุข ปริญญาโท
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รายนามผู้ให้ทุนการศึกษา ทุนละ 500 บาท

1. พระสมปอง	ฉนทโก	2 ทุน
2. พ่อวันชัย แม่สร้อยทอง	จิงจิตรักษ์	2 ทุน
3. ร้านแสงพาณิชย์		2 ทุน
4. ครอบครัวเปลี่ยนรังษี		2 ทุน
5. นางหนูสิน	สมสกุลชัย	2 ทุน
6. คุณยายเลี้ยง	เวฬุบัป	1 ทุน
7. นางกานดา	ภาพเนตร	1 ทุน
8. นางประมวล	จรูเทียน	1 ทุน
9. นางประภา	ทองพรหม	1 ทุน
10. นางนวลจันทร์	ภูมิภาค	1 ทุน
11. นางบุญยืน	รักสิพันธ์	1 ทุน
12. นางเข็มเพชร	วงศ์คำ	1 ทุน
13. น.ส.แดง	ศิระพรหม	1 ทุน
14. นายชาญศักดิ์-นางเพ็ญศรี	โคตรรักษ์	1 ทุน
15. นายสนัด	สอนสุข	1 ทุน
16. คุณยายหนูนิ่ม	ชมนุ่ม	1 ทุน
17. คุณนันทนา	สอนสุข	1 ทุน
18. น.ส.ปรีณสิญารัตน์	จิงจิตรักษ์	1 ทุน
19. น.ส.พนิดา	จิงจิตรักษ์	1 ทุน
20. นายอิทธิเดช	จิงจิตรักษ์	1 ทุน
21. นายประสิทธิ์	จิงจิตรักษ์	1 ทุน
22. น.ส.สุภัญญา	วิริยะกุล	1 ทุน
23. น.ส.เพ็ญภา		1 ทุน
24. คุณดำรง-ลูกจันทร์	ฉัตรทอง	1 ทุน
25. เจ้าอธิการคำ		1 ทุน
26. พระไพลบ	โชติปัญญา	1 ทุน
27. คุณวงเดือน	สุขบุญ	1 ทุน

ถ้อยแถลง

ท่านพระครูปริยัติยาสุสิริ โดยกำเนิดเกิดที่บางสงยาง ตำบลเหล่าบก ได้เคยเป็นผู้สนองงานหลวงพ่พระครูรศธรรมวิจารณ์ (เลิศ จุนฺโญ) อดีตเจ้าอาวาสวัดหนองหลักอย่างใกล้ชิดมาตลอด และได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสต่อจากหลวงพ่ เป็นเวลา ๑๕ ปีเศษ (๒๕๑๕-๒๕๓๐) ก่อนจะย้ายมาเป็นเจ้าอาวาสวัดม่วงสามสิบในปัจจุบันท่านได้สร้างคุณประโยชน์ให้แก่วัดและบ้านเกิด เป็นที่ทราบกันดีในหมู่บ้านหนองหลักและสงยาง ในโอกาสที่ท่านที่อายุครบ ๕ รอบ คณะศิษยานุศิษย์มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่จะได้มีโอกาสร่วมกันแสดงความกตัญญู功德โดยร่วมกันทำบุญฉลองอายุครบ ๕ รอบ ๖๐ ปีถวาย นอกจากจะทำบุญในวันนั้นแล้ว ยังได้พร้อมใจกันสร้างกุฏิ ๒ ชั้น หนึ่งหลังขนาดกว้าง ยาว ๑๒ เมตร มีมุขหน้าเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กหลังคามุงกระเบื้องซีแพค เพื่อเป็นอนุสรณ์ที่วัดสงยางบ้านเกิดกำลังดำเนินการยังไม่แล้วเสร็จ

ในโอกาสทำบุญพิเศษครั้งนี้ ได้พิมพ์หนังสือ “พระเวสสีสถานคำกลอน” ซึ่งเป็นบทประพันธ์ของท่าน ได้เคยตีพิมพ์ในงานเทศกาลออกพรรษาวัดหนองหลักปี ๒๕๓๔ มาแล้วครั้งหนึ่งเพื่อเป็นของชำร่วยแก่ท่านที่มาร่วมงาน และในโอกาสนี้เช่นกันท่านพระครูปริยัติยาสุสิริ มีความประสงค์จะพิมพ์หนังสือ “พระธรรมคาถา” ที่หลวงพ่พระครูรศธรรมวิจารณ์ ได้จัดพิมพ์มาแล้ว เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ ได้แจกจ่ายไปหมดแล้ว โดยมีวัตถุประสงค์จะรักษามรดกของหลวงปู่ ๒๒ ชาติไว้ ให้คงสืบไปและไม่ได้แก้ไขใดๆ รักษาตามแบบมุขปาฐะของท่านไว้ตามเดิม

คณะศิษยานุศิษย์และคณะกรรมการจัดงาน ขอกราบขอบพระคุณพระเถระผู้ใหญ่ที่ให้มีเมตตา มาร่วมงานครั้งนี้ และขออนุโมทนาสาธุชนทุกท่านที่มาร่วมงานและช่วยงาน ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และบุญกุศลที่ท่านได้ประกอบในครั้งนี้จะดลบันดาลให้ทุกท่านประสบจุติพรชัยทุกประการทุกเมื่อเทอญ

พระครูศรีธรรมวิบูล
เจ้าอาวาสวัดหนองหลัก
ในนามคณะศิษยานุศิษย์
๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๓

